

PRAVIDELNÁ ZPRÁVA EVROPSKÉ KOMISE O ČESKÉ REPUBLICE ZA ROK 2001

A. Úvod

a) Předmluva

V Agendě 2000 Evropská komise uvedla, že bude podávat Evropské radě pravidelné zprávy o pokroku, kterého jednotliví kandidáti na členství v Unii ze střední a východní Evropy dosahují v přípravě na členství, a že první zprávu předloží ke konci roku 1998.

Evropská rada v Lucemburku rozhodla, že:

"Počínaje koncem roku 1998 bude Komise podávat Radě pravidelné zprávy, spolu s nezbytnými doporučeními pro zahájení bilaterálních mezivládních konferencí, hodnotící ve světle kodaňských kritérií pokrok, jehož každý ze středoevropských a východoevropských kandidátských států dosáhl na cestě k přistoupení, zejména pokud jde o rychlost přijímání *acquis* Unie." ... "Zprávy Komise budou sloužit jako základ pro přijímání nezbytných rozhodnutí v rámci Rady o vedení jednání o přistoupení nebo o jejich rozšíření vůči dalším kandidátským zemím. V této souvislosti bude Komise nadále používat metodu přijatou v Agendě 2000 pro hodnocení schopnosti kandidátských států vyhovět ekonomickým kritériím a veškerým závazkům vyplývajícím ze vstupu."

Na tomto základě Komise předložila první soubor pravidelných zpráv v říjnu 1998, druhý soubor v říjnu 1999 a třetí v listopadu 2000. Komise připravila tento čtvrtý soubor pro laekenskou Evropskou radu v prosinci 2001.

Struktura této pravidelné zprávy je stejná jako struktura pravidelné zprávy za rok 2000.

V souladu s předchozími pravidelnými zprávami tato zpráva:

- popisuje vztahy mezi Českou republikou a Uníí, a to především v rámci Asociační dohody;
- analyzuje situaci s ohledem na politická kritéria stanovená Evropskou radou v Kodani v roce 1993 (demokracie, právní stát, lidská práva, ochrana menšin);
- hodnotí situaci České republiky a vyhlídky s ohledem na hospodářská kritéria stanovená Evropskou radou v Kodani (fungující tržní hospodářství, schopnost vyrovnat se s konkurenčním tlakem a tržními silami uvnitř Unie);
- zabývá se schopností České republiky přijmout závazky vyplývající z členství, tj. *acquis* vyjádřené ve Smlouvách, sekundární legislativě a politikách Unie. Tato část věnuje obzvláštní pozornost jaderné bezpečnosti, jak zdůraznily Evropské rady v Kolíně nad Rýnem a v Helsinkách. Zahrnuje nejen harmonizaci právních předpisů, ale i vývoj kapacit soudnictví a státní správy potřebných k provádění a vynucování *acquis*, jak vyplývá z požadavků Evropské rady v Madridu v prosinci 1995 a jak bylo potvrzeno Evropskou radou v Göteborgu v červnu 2001. V Madridu zdůraznila Evropská rada nezbytnost, aby kandidátské země přizpůsobily své správní struktury a vytvořily tak podmínky pro hladkou integraci těchto zemí. Evropská rada v Göteborgu vyzdvihla zásadní význam schopnosti kandidátských zemí účinně provádět

a vynucovat *acquis* a dodala, že to vyžaduje značné úsilí na straně kandidátských zemí při posilování a reformování struktur jejich státní správy a soudnictví.

Tato zpráva bere v úvahu pokrok od vydání Pravidelné zprávy 2000. Zachycuje období do 30. září 2001. V některých zvláštních případech však zmiňuje i opatření přijatá po tomto datu. Zabývá se tím, zda byly provedeny zamýšlené reformy uvedené v Pravidelné zprávě 2000, a zkoumá nové iniciativy. Navíc tato zpráva předkládá souhrnné hodnocení celkové situace u jednotlivých posuzovaných hledisek, přičemž u každého z nich stanoví hlavní kroky, které musí Česká republika ještě dále učinit ve své přípravě na přistoupení.

V souladu s tímto přístupem se hodnocení pokroku v plnění politických kritérií a kritérií *acquis* (včetně správní kapacity České republiky k provádění *acquis*) zaměřuje na výsledky, jichž bylo dosaženo od poslední Pravidelné zprávy, a doplňuje je pohledem na celkovou situaci u jednotlivých posuzovaných hledisek. Ekonomické hodnocení poskytuje kromě zhodnocení dosaženého pokroku v předmětném období také dynamické posouzení hospodářské výkonnosti České republiky s výhledem do budoucna.

Zpráva rovněž obsahuje samostatnou část zkoumající rozsah, v jakém se Česká republika vyrovnala s prioritami Přístupového partnerství.

Stejně jako v předchozích Zprávách se "pokrok" měří na základě skutečně učiněných rozhodnutí, skutečně přijatých právních předpisů, skutečně ratifikovaných mezinárodních konvencí (s náležitou pozorností věnovanou jejich provádění) a skutečně realizovaných opatření. Právní předpisy či opatření, které se nacházejí v různých fázích přípravy nebo schvalovacího procesu v Parlamentu, v zásadě nejsou brány v úvahu. Tento přístup zaručuje rovnocenné zacházení se všemi kandidátskými zeměmi a umožňuje objektivně posuzovat a srovnávat konkrétní pokrok v přípravě na přistoupení mezi jednotlivými zeměmi.

Zpráva čerpá z řady informačních zdrojů. Kandidátské země byly vyzvány, aby poskytly informace o pokroku, kterého dosáhly v přípravě na členství od zveřejnění předchozí Pravidelné zprávy. Dalším zdrojem informací byly Národní programy přijímání *acquis* jednotlivých kandidátských zemí, informace poskytnuté v rámci Asociační dohody a informace poskytované během analytického zkoumání *acquis* (screening) a při přístupových jednáních¹. Při přípravě Zprávy byla zohledněna jednání Rady a zprávy a usnesení² Evropského parlamentu. Komise rovněž vycházela z hodnocení, která připravily různé mezinárodní organizace, zejména z příspěvků Rady Evropy, Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě, mezinárodních finančních institucí, jakož i nevládních organizací.

b) Vztahy mezi Evropskou unií a Českou republikou

Poslední vývoj v rámci Asociační dohody (včetně vzájemného obchodu)

Česká republika pokračuje v implementaci Evropské dohody a přispívá k hladkému fungování různých společných institucí. Sedmé zasedání Rady přidružení je plánováno na listopad 2001 a sedmé zasedání Výboru přidružení se konalo v červenci 2001. Podvýbory nadále fungují jako fórum pro odborné diskuse. Sedm z osmi podvýborů se sešlo v první polovině r. 2001. Společný parlamentní výbor složený ze zástupců Parlamentu České republiky a Evropského parlamentu se sešel v prosinci 2000 a v květnu 2001.

¹ Stejně jako v předchozích letech Zpráva neuvádí žádné závazky nebo požadavky ujednané v kontextu přístupových jednání.

² Zpravodajem pro Evropský parlament je p. Jürgen Schröder.

V únoru 2001 Evropská unie a Česká republika postoupily do druhé etapy přechodného období Evropské dohody, což je známkou toho, že Česká republika dále liberalizovala své právní předpisy o zřizování podniků a pohybu kapitálu.

Obchod mezi ES a Českou republikou nadále roste. Mezi r. 1999 a 2000 vzrostl vývoz ES do České republiky z 18,4 mld € na 23,8 mld € a dovoz ES z České republiky z 16,8 mld € na 21,4 mld €. Hlavní kategorie vývozu Společenství v roce 2000 zahrnovaly stroje a elektrická zařízení (8,6 mld €), dopravní zařízení (2,7 mld €) a základní kovy (2,4 mld €). Většina českého vývozu do Společenství představovala stroje a elektrická zařízení (6,2 mld €), dopravní zařízení (4,3 mld €), základní kovy (2,6 mld €) a textil (1,3 mld €).

V červenci 2001 vstoupil v platnost Protokol k Evropské dohodě o evropském posuzování shody (PECA), usnadňující obchod díky stále se rozšiřujícímu uznávání v oblasti shody a akceptaci průmyslových výrobků.

Pokud jde o zemědělské výrobky, vstoupila v červenci roku 2000 v platnost nová dohoda o vzájemných koncesích s Českou Republikou na autonomní bázi Dodatečného protokolu k Evropské dohodě. Z dohody vyplývá, že asi 54 % tradičního zemědělského importu ES z České republiky bude osvobozeno od cla a totéž platí pro 29 % zemědělského exportu ES do České republiky. Nyní se připravuje druhé kolo bilaterálních jednání pro liberalizaci trhu, které pokryje citlivější sektory, ve kterých je momentálně obchod na nízké úrovni především kvůli vysokému stupni celní ochrany.

Pokračují jednání o dohodách o vzájemném uznávání, ochraně a kontrole názvů vín a označení alkoholu v České republice. Po uzavření bude dosažená dohoda realizována prostřednictvím nového Dodatečného protokolu k Evropské dohodě.

Dále pokračují jednání také v oblasti zpracovaných zemědělských výrobků.

Pokud jde o jednání o úlevách v obchodu s rybami a rybími produkty, v březnu roku 2001 bylo dosaženo dohody s Českou republikou na odborné úrovni a rozhodnutí Rady přidružení se připravuje.

Vláda se zavázala stáhnout v lednu roku 2002 nařízení přijaté v listopadu 1999, jež zvýšilo dovozní cla pro silniční tahače návěsů vyráběné v zemích ES. Od ledna 2002 tak Česká republika odstraní poslední dovozní clo na průmyslové výrobky pocházející ze zemí Společenství (ES).

V červnu 2001 zahájila ES antidumpingová řízení týkající se importu některých trub a fitinků ze železa a oceli pocházejících mj. z České republiky. V srpnu roku 2001 byla uvalena antidumpingová cla na ocelová lana a kabely vyrobené v České republice.

Přístupové partnerství/Národní program přijímání Acquis

V prosinci 1999 bylo přijato revidované Přístupové partnerství. Jeho plněním se zabývá Kapitola D této zprávy. Tato Pravidelná zpráva je doprovázena návrhem Komise na aktualizaci Přístupového partnerství.

V červnu 2001 Česká republika předložila revidovaný Národní program přijímání *acquis* (NPAA), ve kterém vytyčuje svou strategii vstupu včetně způsobů plnění priorit obsažených v Přístupovém partnerství 1999 (viz dále Kapitola D).

Pomoc Společenství

Existují tři **předvstupní nástroje** financované Evropským společenstvím pro pomoc kandidátským zemím ve střední a východní Evropě v jejich přípravách na vstup: program **Phare**; **SAPARD**, který poskytuje pomoc na rozvoj zemědělství a venkova; a **ISPA**, který financuje projekty infrastruktury v oblastech životního prostředí a dopravy. Tyto programy soustřeďují svou pomoc na priority Přístupového partnerství, které pomáhají kandidátským zemím plnit kritéria pro členství.

V období let 2000-2002 bude celková finanční pomoc České republice ročně činit asi 79 milionů € v rámci programu Phare, 22 milionů € z programu SAPARD a 55 - 80 milionů € z programu ISPA.

Od roku 1989 program **Phare** zajišťuje podporu zemím střední a východní Evropy a pomáhá jim v průběhu období zásadní hospodářské a sociální transformace a politických změn. Jeho současné "předvstupní" zaměření se odvíjí od roku 1997 v reakci na rozhodnutí lucemburské Evropské rady zahájit proces rozšíření.

Program Phare poskytuje kandidátským zemím střední a východní Evropy podporu při budování institucí (kolem jedné třetiny přidělených fondů), investice na posílení regulační infrastruktury nutné k zajištění shody s *acquis* (též kolem jedné třetiny přidělených fondů) a investice pro účely hospodářské a sociální soudržnosti (zbývající jedna třetina přidělených fondů). Tato podpora zahrnuje společné financování technické pomoci, "twinningu" a doprovodných investičních podpůrných projektů s cílem pomáhat při jejich úsilí v přijímání *acquis* a posilování či vytváření institucí nutných k provádění a vynucování *acquis*. To rovněž pomáhá kandidátským zemím v rozvoji mechanismů a institucí nutných k zavádění strukturálních fondů po vstupu, přičemž jako podpora zde existuje omezený počet opatření (investiční či grantové projekty) s regionálním či tematickým zaměřením.

Program Phare v období let 1992 – 1999 poskytl České republice prostředky ve výši zhruba 563 milionů € a 101.5 milionů € v r. 2000³.

Program Phare na rok 2001 představuje pro Českou republiku finanční pomoc ve výši 65,4 milionů €. Pomoc se soustřeďuje na následující priority:

- posílení sektoru občanské společnosti v České republice (3 miliony €)
- aplikace směrnic ES v železničním sektoru (2 miliony €)
- zajištění schopnosti České republiky aplikovat pravidla a nařízení vnitřního trhu, zejména v oblastech správy daní a cel, dohledu nad farmaceutickými a lékařskými produkty, sektoru elektroenergetiky, práv duševního vlastnictví a hospodářské soutěže (6,5 milionu €)
- zajištění schopnosti ČR realizovat *acquis* v oblasti zemědělství, včetně zlepšení veterinárního dozoru a fytosanitárních opatření a přípravy na Společnou zemědělskou politiku (8,28 milionů €).
- zajištění schopnosti ČR realizovat směrnice v oblasti životního prostředí se zřetelem na znečištění ovzduší a vody (5,1 milionů €)

³ Tato částka zahrnuje přidělení 19 mil. EUR na Programy přeshraniční spolupráce (CBC).

- řešení důležitých otázek v oblasti spravedlnosti a vnitra včetně boje proti korupci a hospodářské kriminalitě, boje proti násilí a organizovanému zločinu, azylové a migrační politiky, zlepšení hraniční kontroly, fungování soudů, vězeňské služby a policie (13,25 milionů €)
- zajištění schopnosti ČR aplikovat *acquis* v oblasti zaměstnanosti a sociálních věcí, včetně rovného zacházení s muži a ženami a sociálního zabezpečení (1,75 milionu €)
- posílení administrativní kapacity pro realizaci *acquis*, včetně příprav českých orgánů na nezávislou správu finančních fondů ES, školení pro Nejvyšší kontrolní úřad a příprav regionální administrativy na zavádění *acquis* (4,75 milionu €)
- posilování ekonomické a sociální soudržnosti, včetně plánování strategií pro rozvoj průmyslových zón, dokončení struktur nutných pro efektivní implementaci Strukturálních fondů a investic do infrastruktury spjaté s podnikáním (13,55 milionů €).

Dalších 19 milionů € bylo poskytnuto z rozpočtu programu Phare 2001 na program přeshraniční spolupráce s Německem (10 milionů €), Polskem (5 milionů €) a s Rakouskem (4 milionů €).

V r. 2001 se Česká republika dále účastnila průřezových programů financovaných z Phare, jako je TAIEX, Program pro malé a střední podniky (MSP) a Program pro statistiku a podporu obchodu.

Česká republika se dále účastní řady komunitárních programů, a sice Socrates, Leonardo, Youth for Europe, Fiscalis, Culture 2000 a SAVE. Po ratifikaci a vstupu v platnost příslušné dohody bude od ledna 2002 zahájena oficiální účast České republiky v Evropské agentuře pro životní prostředí. Za účelem zjednodušení právních procedur Společenství a tudíž usnadnění budoucí účasti České republiky v programech Společenství pracuje Rada přidružení na přijetí Rozhodnutí, které definuje obecné zásady pro tuto účast.

Celkový účinek programu Phare je pozitivní. V řadě důležitých oblastí došlo k účinnému přenosu know-how, zařízení a finančních zdrojů. Příklady podpory v rámci Phare v České republice zahrnují:

- Se zřetelem na politická kritéria byl realizován projekt vývoje multikulturních vzdělávacích učebních plánů a učebních plánů zaměřených na potřeby romských studentů. Tento projekt se zaměřil na výchovu k respektování kulturní a etnické různosti od mladého věku. Také byl realizován program zajištění informací pro Úřad vlády v otázkách antidiskriminace, obzvláště s ohledem na převzetí odpovídající legislativy ES a zřízení monitorujícího orgánu.
- Co se týká ekonomických kritérií, byla podniknuta studie restrukturalizační strategie pro průmysl výroby ocele za účelem vyhovění požadavkům Evropské dohody. V červnu roku 2001 byl zahájen program Supplier Development, který by měl pomoci českým dodavatelům lépe porozumět potřebám zahraničních investorů a posílit tak jejich konkurenceschopnost na mezinárodní úrovni.
- V zemědělském sektoru byla podpora věnována přípravám k implementaci Společné zemědělské politiky restrukturalizací Ministerstva zemědělství a zřízením Tržní intervenční

agentury. Výsledkem tohoto projektu jsou podstatné změny, které provedlo Ministerstvo zemědělství.

- V oblasti životního prostředí byla poskytnuta podpora na implementaci legislativy ES pro kvalitu vody, mimo jiné dusičnanů a pitné vody. Dále byl v Brně zahájen významný projekt (14 milionů €) rekonstrukce kanalizačního systému a zároveň je v běhu grantový projekt (2,5 milionů €) na regeneraci lesů postižených kyselými dešti.

- Značná podpora se v loňském roce soustředila na oblast soudnictví a vnitra. Cizinecké a pohraniční policii bylo například poskytnuto poradenství a vybavení jako pomoc s přípravami na plnění požadavků Schengenu. Soudům byl poskytnut značný objem počítačového vybavení s cílem zvýšit jejich rychlost a výkonnost. Nyní je poskytováno další poradenství a vybavení na posílení boje proti organizovanému zločinu a hospodářské kriminalitě.

- Pokud jde o reformu veřejné správy, byla poskytnuta odborná pomoc pro navržení organizačních změn s cílem zlepšit výkonnost a koordinaci na úrovni ministerstev.

Plán aktivit Phare na rok 2000 potvrdil přístup orientovaný na vstup do Unie a zdůraznil důležitost pomáhat zemím připravit se na Strukturální fondy. Plán aktivit předpokládá tu možnost, že řízení fondů Phare může být od roku 2002 plně decentralizováno, pokud budou splněny striktní podmínky uvedené v Koordinační směrnici č. 1266/99. Za druhé, plánování programu Phare bude moci přejít na víceletou bázi, budou-li k dispozici podpůrné strategie. Za třetí, bude se pokračovat v trendech zavedených v roce 1997, s posílenou úlohou Delegací, dalším zjednodušování postupů a konečně s rostoucím důrazem na zvětšení verifikovatelného a měřitelného vlivu projektů Phare na budování institucí, investování v souladu s *acquis* a na hospodářskou a sociální soudržnost.

Řízení programů Phare se od poslední Pravidelné zprávy zlepšilo. Proces sjednávání smluv se podstatně zrychlil, což znamená méně problémů pro všechny zúčastněné strany a dostatek času na realizaci projektů. Program Phare rovněž těžil z nového monitorovacího systému, který pevněji skloubil realizaci projektů s cíli dané politiky.

Nicméně připomínky obsažené v poslední Pravidelné zprávě platí i nadále. Aby tedy Česká republika plynule přešla z řízení předvstupních fondů jako je Phare na mnohem větší finanční objemy ze strukturálních fondů, je na prvním místě nezbytné zvýšit kapacitu veřejné správy. Zvláštní důležitost je kladena na odpovídající úroveň lidských zdrojů a výkonné a efektivní organizační struktury všech zúčastněných orgánů.

V loňském roce si orgány ČR stále více uvědomovaly význam Národního fondu. V únoru roku 2001 byl Fond v rámci Ministerstva financí povýšen ze samostatného oddělení na odbor, jeho personál byl více než zdvojnásoben a jeho struktura reorganizována, aby byly efektivněji řízeny tři současně probíhající předvstupní programy. Postavení Národního fondu se tak od poslední Pravidelné zprávy podstatně zlepšilo. Nicméně je nutné, aby Komise a Národní fond spolupracovaly na dalším zlepšování distribuce finančních prostředků smluvním partnerům. V blízké době čekají Národní fond některé náročné úkoly - zejména se jedná o přípravu českých orgánů, které řídí Phare a ISPA, na akreditaci ze strany Komise.

Pokud jde o působení hlavních řídicích orgánů ČR, realizace ze strany Jednotky pro financování a sjednávání smluv byla uspokojivá. To platí i pro realizaci pracovních projektů Centrem pro regionální rozvoj; nicméně příprava grantových plánů v rámci přeshraniční spolupráce (99 SPF a fond MSP) nebyla ze strany Centra pro regionální rozvoj zcela

vyhovující. Plynule pokračovala příprava Ministerstva pro regionální rozvoj na Strukturální fondy. V červenci 2001 byl dokončen druhý návrh Národního plánu rozvoje. Nicméně je třeba dále pracovat na přípravě jednotlivých projektů.

Orgány ČR pokračovaly v přípravě na zavedení a realizaci programu **SAPARD**. Český Plán rozvoje venkova, z něhož program SAPARD vychází, schválila Komise v říjnu roku 2000. Od té doby došlo k podepsání Víceleté finanční dohody a Roční finanční dohody pro program SAPARD 2000 (v únoru 2001). Poslední krok se týká akreditace Agentury SAPARD na Ministerstvu zemědělství. Podklady pro akreditaci byly Komisi zaslány v říjnu 2001.

Pokud jde o program ISPA, od poslední Pravidelné zprávy bylo schváleno financování tří projektů v oblasti dopravy a dvou v oblasti životního prostředí z rozpočtu na rok 2000 (celkový přiděl 69,3 mil.) na základě dokumentů odvětvové strategie pro dopravu a životní prostředí. Veškeré projekty navrhované pro rozpočet na rok 2001 byly předloženy, přičemž dva z nich Komise schválila.

Realizačními agenturami pro program ISPA jsou Ministerstvo dopravy a spojů u projektů v oblasti dopravy a Centrum pro regionální rozvoj při Ministerstvu pro místní rozvoj, pokud jde o projekty v oblasti životního prostředí. Předpokládá se, že řízení programu ISPA v České republice bude decentralizováno ke konci roku 2002 po akreditaci příslušných řídicích subjektů ze strany Komise.

Twinning

Jednou z hlavních výzev, které kandidátské země nadále čelí, je potřeba posílit správní kapacitu k provádění a vynucování *acquis*. V roce 1998 Evropská komise navrhla mobilizaci značných lidských a finančních zdrojů, která by jim v tomto ohledu pomohla, a to pomocí procesu *twinningu* správních institucí a agentur. Široké odborné znalosti členských států se nyní dávají k dispozici kandidátským zemím, zejména prostřednictvím dlouhodobého působení státních úředníků z členských států v kandidátských zemích a doprovodných krátkodobých odborných misí.

Zpočátku se *twinning* soustředil především na prioritní sektory zemědělství, životního prostředí, veřejných financí, soudnictví a vnitra a na přípravná opatření pro Strukturální fondy. Nyní pokrývá všechny sektory ve shodě s *acquis*.

V letech 1998-2000 Společenství financovalo celkem 372 projektů *twinningu*, zejména v oblasti zemědělství, životního prostředí, veřejných financí, spravedlnosti a vnitra a dále v oblasti přípravy na řízení strukturálních fondů. Jedná se o hlavní prioritní sektory, jež byly zmíněny v Přístupových partnerstvích. *Twinning* se však zaměřil i na další důležité sektory *acquis*, například na sociální politiku, boj proti drogám, dopravu a dozor nad telekomunikacemi.

Díky silné podpoře a odezvě členských států EU se chýlí ke konci nebo již bylo ukončeno 103 partnerství *twinningu* financovaných z Phare 1998 a zahrnujících všechny kandidátské země a většinu členských států. V rámci Phare 1999 je realizováno dalších 124 projektů a programová úloha pro Phare 2000 obsahuje dalších 145 *twinningových* projektů. Program pro rok 2001 předpokládá 131 projektů *twinningu* ve všech zemích využívajících program Phare, jakož i Kypru a Malty. Kromě toho je kandidátským zemím prostřednictvím *twinningu* nabízena možnost čerpat z odborných znalostí členských států pomocí programu *Twinning Light*, který se má zabývat se dobře zmapovanými záležitostmi omezeného rozsahu, které se

objeví během negociačního procesu a vyžadují adaptaci. Odhaduje se, že v rámci všech kandidátských zemí průběžně probíhá kolem 250 twinningových projektů.

V případě České republiky byly ukončeny první projekty twinningu v rámci Phare 1998 a jsou vidět první pozitivní výsledky v posilování administrativních kapacit. K osmi projektům, které byly zahájeny v roce 1999, přibýlo v roce 2000 dalších deset. Cílem těchto projektů je posílit fytosanitární správu, pomoci realizovat strategie ve vodohospodářství, stanovit doporučení ohledně systému nepřímého zdanění, zlepšit kontrolu a řízení finančních toků ES, boj s hospodářskou kriminalitou, příprava na realizaci Schengenských pravidel, boj s organizovaným zločinem, přijetí doporučení politik v oblasti lidských zdrojů a příprava na Evropský sociální fond, bezpečnost a zdraví při práci a pomoc při plánování a realizaci programu modernizace dodavatelských řetězců. Všechny 18 twinningových projektů nyní probíhá, přičemž do konce roku 2001 je plánováno zahájení dalších 23 projektů.

Negociace / screening

Analytické prověřování *acquis* (screening) pro Českou republiku probíhalo též v kontextu zasedání Výboru přidružení a podvýborů.

Od zahájení přístupových jednání byla zahájena podstatná jednání o jednotlivých kapitolách *acquis*, přičemž do června 2001 byla započata jednání o všech kapitolách (s výjimkou *Kapitoly 30 - Instituce* a *Kapitoly 31 - Ostatní*). Do konce září roku 2001 bylo předběžně uzavřeno následujících 19 kapitol: věda a výzkum, školství a vzdělávání, a malé a střední podniky, statistika, průmyslová politika, telekomunikace, rybolov, ochrana spotřebitele, volný pohyb zboží, celní unie, vnější vztahy, společná zahraniční a bezpečnostní politika, HMU, volný pohyb služeb, právo obchodních společností, sociální politika a zaměstnanost, životní prostředí, volný pohyb kapitálu, kultura a audiovizuální politika. U zbývajících kapitol jednání pokračují.

B. Kritéria členství

1. Politická kritéria

Úvod

Politická kritéria pro vstup, která mají být splněna kandidátskými zeměmi, tak jak byla stanovena na kodaňském summitu Evropské rady v červnu 1993, stanoví, že tyto země musí dosáhnout "stability institucí zaručujících demokracii, vládu práva, lidská práva a respekt a ochranu menšin"⁴.

Ve své Pravidelné zprávě z roku 2000 o pokroku České republiky v přípravě na přistoupení Komise konstatovala, že:

"Česká republika nadále plní kodaňská politická kritéria. Za nedávný významný vývoj lze zvláště považovat účinnější spolupráci mezi vládou a Parlamentem.

Bylo dosaženo pokroku ve vytváření právního rámce pro regionální vlády. Nicméně reforma veřejné správy výrazně nepokročila a tudíž krátkodobá priorita Přístupového partnerství v této oblasti nebyla splněna. Krátkodobou prioritou Přístupového partnerství je rovněž reforma soudnictví. Přestože došlo k pokroku, je politováníhodné, že některé klíčové části reformy nebyly uskutečněny. Jak správní tak soudní reforma jsou nezbytné k efektivnímu vynucování *acquis* a k posílení dobrého řízení (good governance). Z tohoto důvodu musí být v těchto oblastech vynaloženo úsilí, v souladu se střednědobými prioritami Přístupového partnerství.

Navíc boj proti korupci a hospodářské kriminalitě je zatím nedostatečný. Hmatatelné výsledky v této oblasti by byly odpovědí na obavy veřejnosti a pomohly by zabezpečit průhledné podnikatelské prostředí.

Česká republika nadále respektuje lidská práva a svobody a vytvořila v této oblasti svůj vnitřní institucionální rámec. Nicméně zůstávají problémy, zejména přeplněnosti věznic a přetrvávající obchodování se ženami a s dětmi.

Od minulého roku bylo zvýšené a v některých oblastech zásadní úsilí věnováno situaci romské komunity, zejména ve vzdělávacím systému. Nicméně trvalé zlepšení situace Romů vyžaduje dlouhodobé vytrvalé úsilí. Je potřeba dalšího pokroku, jak je naznačeno ve střednědobých prioritách Přístupového partnerství."

Níže uvedená pasáž má za cíl posoudit vývoj v České republice od Pravidelné zprávy z roku 2000 a rovněž i celkovou situaci v zemi z pohledu kodaňských politických kritérií, včetně celkového fungování výkonné moci a soudního systému této země. Vývoj v tomto kontextu je v mnoha směrech úzce spojen s vývojem schopnosti České republiky implementovat *acquis*, zvláště pak v oblasti spravedlnosti a vnitra. Konkrétní informace o vývoji schopnosti České republiky implementovat *acquis* v oblasti spravedlnosti a vnitra lze najít v příslušném oddílu (*Kapitola 24: Spolupráce ve věcech spravedlnosti a vnitra*) části B.3.1. této Zprávy.

⁴ Tyto principy byly zdůrazněny v Chartě základních práv Evropské unie, která byla vyhlášena Evropskou radou v Nice v prosinci 2000

Poslední vývoj

Menšinová sociálně demokratická vláda (ČSSD) vstoupila do čtvrtého roku svého mandátu v prostředí celkové politické stability. Funguje i nadále standardně jak v oblasti vnitřních, tak i zahraničních záležitostí a plní svůj program hospodářských a sociálních reforem a přípravy na vstup do EU. K posledním událostem patří prohlášení předsedy vlády o jeho úmyslu odstoupit ze své funkce po nadcházejících volbách, které se mají konat v červnu 2002, a obměna vládního kabinetu po rezignaci ministra financí.

V březnu 2001 byla obnovena "opoziční smlouva" mezi vládou a hlavní opoziční stranou, ODS, a prodloužena do nadcházejících voleb na základě recipročních závazků vztahujících se k vládnímu programu. Čtyři strany pravého středu (KDU-ČSL, US, ODA a DEU), které se spojily do "Čtyřkoalice" a které se aktivně účastní demokratického procesu, vyjádřily svůj záměr ucházet se o přízeň voličů v nadcházejících parlamentních volbách poprvé společně. V listopadu 2000 se konaly volby do třetiny Senátu a do třinácti ze čtrnácti nově vytvořených krajů. V důsledku těchto voleb se Čtyřkoalice stala nejsilnější stranou v Senátu, ODS druhou a ČSSD třetí nejsilnější stranou. Pokud jde o kraje, ODS se stala vedoucí stranou v sedmi z nových krajů, Čtyřkoalice v pěti a komunisté (KSČM) v jednom kraji.

Mezi všemi politickými stranami v Parlamentu existuje základní konsensus pro vstup do EU. Kromě toho vláda, ODS a Čtyřkoalice nyní pořádají pravidelné schůzky, aby zhodnotily pokrok směrem ke vstupu do EU, a to jak z hlediska přípravných prací, tak negociací, s cílem udržet současné tempo. Prezident a vláda jsou aktivními účastníky debaty o programových úkolech po summitu v Nice.

1.1. Demokracie a vláda práva

Jak bylo uvedeno v předešlých Pravidelných zprávách, Česká republika dosáhla stability institucí zaručujících demokracii a vládu práva. Tato část se zaměřuje na nejdůležitější vývoj během minulého roku.

Parlament

Parlament i nadále *funguje* celkově hladce, přičemž zdokonalené postupy zmiňované v předchozí Pravidelné zprávě zůstávají funkční. Stále platí, že Výbor Poslanecké sněmovny pro evropskou integraci vede jednání o legislativních návrzích s ministry předtím, než jsou vládou předloženy Parlamentu. Senát i nadále hraje v plénu a ve svých výborech svou roli v legislativním procesu a Poslanecká sněmovna přijala některé z jím navrhovaných úprav. Senát rovněž uskutečnil své první veřejné slyšení, které se zabývalo krizí v České televizi na přelomu let 2000 a 2001.

Ve srovnání s předchozím obdobím se tempo legislativního procesu poněkud zpomalilo. Od října 2000 do konce září 2001 bylo ve Sbírce zákonů vyhlášeno 94 zákonů (ve srovnání se 132 zákony uváděnými v předchozí Pravidelné zprávě), z nichž 27 bylo vládou označeno jako ty, jež se týkají EU (v porovnání se 79 uváděnými v předchozí Pravidelné zprávě). Také pokud jde o legislativu týkající se EU, Parlament v některých případech přijal předpisy, které jsou nedostatečně harmonizovány s *acquis*, což vládu nutí návrhy znovu předkládat, čímž se brzdí harmonizační proces. Zrychlený postup nebyl zatím při přijímání legislativy vztahující se k EU použit.

V lednu 2001 Ústavní soud na základě stížnosti prezidenta republiky zrušil klíčová ustanovení ČSSD a ODS podporovaného volebního zákona. Soud rozhodl, že zákon porušuje ústavní záruku poměrného zastoupení ve volbách do Poslanecké sněmovny. Je tedy nyní nutné přijmout druhou novelu volebního zákona tak, aby byl uveden do souladu s nálezem Ústavního soudu.

Exekutiva

Struktura a fungování vlády a administrativy je obecně stabilní a bylo dosaženo určitých zlepšení, pokud jde o efektivitu. Výčet nedokončených záležitostí v rámci reformy však zůstává dlouhý a tyto otázky se v klíčových oblastech teprve začínají řešit.

Česká republika zejména dosud nemá specifickou právní úpravu postavení zaměstnanců veřejné správy. V Přístupovém partnerství 1999 je jako krátkodobá priorita stanoveno přijetí a implementace zákona o státní službě. Navíc Programové prohlášení vlády z roku 1998 stanovilo zákon o státní službě jako jeden z nejdůležitějších cílů, které by měly být dosaženy do poloviny volebního období (t. j. polovina roku 2000). Návrh zákona o státní službě byl předložen vládou a v prvním čtení projednán v Parlamentu v květnu 2001. Dosavadní diskuse nicméně ukázaly, že se v Parlamentu zatím nedaří najít potřebný konsensus o reformě. S ohledem na klíčovou důležitost tohoto zákona je to politováníhodné.

V mezidobí vláda učinila určité pozitivní kroky. Byl zřízen odbor pro státní službu při Úřadu vlády ČR s úkolem koordinovat reformu státní služby. Rovněž byl ustaven Kodex etiky zaměstnanců ve veřejné správě. Dále bylo učiněno rozhodnutí zřídit Institut státní správy, jenž bude zodpovědný za organizaci vzdělávání všech státních úředníků.

V lednu nabyla účinnosti novela "lustračního zákona", která prodloužila jeho platnost do doby, než bude přijat zákon o státní službě. Jak bylo vyjádřeno v předchozí Pravidelné zprávě, je důležité, aby tento termín ukončení provádění lustrací byl dodržen.

Přijetí zákona o státní službě zůstává podmínkou pro zřízení nezávislé, profesionální, stabilní a zodpovědné veřejné správy. Předchozí Pravidelná zpráva označila absenci tohoto zákona jako negativně ovlivňující efektivitu veřejné správy, zejména tím, že umožňuje krátkodobá politická jmenování úředníků a znemožňuje přijetí atraktivního systému kariérního postupu.

Tyto problémy nadále v nezmenšené míře přetrvávají. Je tudíž nutné dosažení politického konsensu k tomu, aby reforma, včetně zákona o státní službě, pokročila kupředu. Členství v EU bude též klást další požadavky na veřejnou správu, pokud jde o vytváření evropské politiky, implementaci *acquis* a hospodaření s fondy. Je nezbytná politická vůle k přijetí a realizaci nezbytné modernizace administrativy tak, aby Česká republika byla připravena plně využívat výhod plynoucích z členství v EU.

Zřízením krajů a krajských úřadů začátkem roku 2001 bylo dosaženo výraznějšího pokroku v procesu decentralizace. V návaznosti na listopadové volby do krajských zastupitelstev nabyly účinnosti některé důležité zákony: zejména zákon o krajích, zákon o okresních úřadech a zákon o rozpočtových pravidlech. Regiony se stále nacházejí ve stádiu přebírání nových kompetencí, které jim byly svěřeny (vzdělávání, regionální rozvoj, sociální věci, doprava, kultura, životní prostředí, zdravotnictví); zejména musí být vyřešen systém financování.

Soudnictví

Od předcházející Zprávy získal reformní proces znovu na obrátkách a nový ministr spravedlnosti provedl úpravy komplexního programu reformy se zřetelem na zajištění podpory Parlamentu zbývajícím složkám reformy. Rekodifikace občanského práva úspěšně pokročila a intenzívně se pokračuje v oblasti trestního práva, jakož i v oblasti organizace soudů a soudcovské samosprávy.

Soudní systém se skládá ze čtyř hlavních článků: okresní soudy, krajské soudy, vrchní soudy a Nejvyšší soud ČR. Kromě toho je zde Ústavní soud, ke kterému se lze v některých případech obracet přímo. Před nástupem komunismu byl soudní systém z větší části založen na soudním systému Rakousko-uherské říše. Po roce 1989 tedy základní zákoníky spočívaly na předválečných, komunistických i moderních prvcích, a vyžadovaly proto důkladnou revizi.

V současné době jsou soudci navrhováni Ministerstvem spravedlnosti a doživotně jmenováni prezidentem republiky. Státní zástupci podléhají bezpečnostním prověrkám. Ministerstvo spravedlnosti stanovuje počty soudců a státních zástupců, rozhoduje o jejich služebním postupu a spravuje rozpočtové prostředky zdroje soudnictví. Platy soudců stanovuje Parlament a jsou poměrně vysoké. Ústava zaručuje soudcům nezávislost, třebaže je ministr spravedlnosti může formálně odvolat.

Přístupové partnerství z roku 1999 stanovilo jako krátko- a střednědobé priority realizaci programu zaměřeného na reformu soudnictví prostřednictvím obsazování volných míst, zjednodušování postupů, rozšiřování školení soudců v oblasti práva ES a v neposlední řadě také prostřednictvím reformy fungování soudů a státních zastupitelství. V průběhu předmětného období byl zaznamenán následující vývoj:

- Byla přijata důležitá změna trestního řádu. Reforma odstraňuje dřívější duplicitu úkolů vyšetřovatelů a státních zástupců tím, že v přípravném řízení se odpovědnost přesouvá na státní zástupce. Pro méně závažné trestné činy bylo zavedeno zrychlené řízení. Reforma tedy směřuje ke zvýšení kapacity v oblasti vyšetřování případů a k jejich rychlému předání soudu.
- Pokud jde o občanské a obchodní právo, v květnu 2001 nabyl účinnosti zákon o soudních exekutorech. Je založen na francouzském modelu takzvaných "huissiers de justice". Jeho cílem je zaručit větší účinnost při výkonu soudních rozhodnutí. Následně bylo jmenováno prvních 89 exekutorů. V lednu 2001 nabyly účinnosti i novely občanského soudního řádu a obchodního zákoníku, jejichž cílem je zjednodušit a urychlit řízení, jak bylo požadováno v předcházející Zprávě.
- V řadě oblastí, včetně lidských práv a civilní a trestní soudní spolupráce, se organizují školení. Nicméně s cílem posílit vzdělávací kapacitu Ministerstvo spravedlnosti zřizuje Justiční akademii, přičemž s pomocí prostředků z programu Phare dopracovává osnovy pro školení soudců.
- Určitého pokroku byl dosaženo při poskytování administrativní podpory soudcům. Soudcům nyní pomáhá 591 vyšších soudních úředníků (asistentů), což by mělo přispět k urychlení soudních řízení.
- V posledním roce došlo ke zvýšení počtu soudců a státních zástupců. Tato nová místa byla téměř plně obsazena. V dubnu 2001 se celkový počet soudcovských míst zvýšil na 2893 (oproti 2081 v roce 2000), přičemž v činné službě bylo 2585 soudců, takže 308 míst zůstalo

neobsazeno. Celkový počet míst pro státní zástupce se zvýšil na 1055 (oproti 990 v roce 2000), přičemž v činné službě bylo 936 osob, tudíž 119 míst bylo neobsazeno.

- Vláda předložila nový návrh, který znamená první krok k samosprávě soudcovského sboru. Ten počítá s vytvořením Justičních rad, které by měly pravomoci poradních orgánů. Důraz se klade rovněž na celoživotní vzdělávání a na přezkušování soudců. Parlamentní rozpravy k těmto otázkám dosud pokračují.

Klíčovými oblastmi pro zlepšení systému soudnictví zůstávají i nadále urychlení soudního řízení, výkon soudních rozhodnutí, vzdělávání soudců a státních zástupců a posílení administrativní kapacity pro soudce a soudy. Naplňování novelizovaného občanského soudního řádu by mělo být podpořeno odpovídajícími lidskými a materiálními zdroji. Údaje z Ministerstva spravedlnosti ukazují, že délka trestního řízení se v roce 2000 poněkud zkrátila v porovnání s lety 1999 a 1998⁵. Avšak pokud jde o občanská řízení, situace se zhoršila⁶. Je však nutno poznamenat, že novela občanského soudního řádu nabyla účinnosti teprve 1. ledna 2001. V roce 2000 bylo proti soudcům zahájeno 32 kárných řízení, v roce 2001 zatím 20 disciplinárních řízení (do července 2001).

Soudy (zejména okresní a částečně i krajské) i nadále trpí nedostatkem moderního vybavení a informačních technologií, třebaže bylo dosaženo určitého pokroku. K nápravě nedostatků v této oblasti přispívá program Phare.

Přes zásadně pozitivní vývoj představovaný zřízením specializovaných složek při vrchních státních zastupitelstvích a při Nejvyšším státním zastupitelství v Praze, Olomouci a Brně je potřebné zvýšit úsilí, pokud jde o kapacitu pro projednávání komplexních případů závažné hospodářské kriminality, včetně praní špinavých peněz a organizovaného zločinu. Kromě toho je třeba věnovat zvláštní pozornost správnému zacházení s právem ES.

Nadále je důležité najít přijatelný konsensus ohledně nezávislosti a samosprávy soudnictví.

Celkově je justiční systém postaven před úlohu sebezdokonalování, aby vyhověl stále náročnějším požadavkům na něj kladeným. Vláda v tomto směru vyvíjí značné úsilí a systém se zkvalitňuje. Počet soudců a státních zástupců lze považovat za uspokojivý a vytvářejí se podmínky pro zvýšení efektivnosti. Je však třeba dalšího úsilí.

Protikorupční opatření

České úřady přijaly některá důležitá opatření k posílení boje proti korupci a hospodářské kriminalitě. Přesto však korupce a hospodářská kriminalita (podvod, praní špinavých peněz, rozkrádání majetku a fenomén "tunelování") zůstávají vážným důvodem k obavám. Také průzkumy veřejného mínění vypovídají o zvýšeném vnímání korupce a hospodářské kriminality ze strany veřejnosti. Týká se to především státní správy, policie a zpravodajských služeb, zdravotnictví, bankovní a politické sféry.

K řešení této otázky byly během posuzovaného období podniknuty následující kroky:

⁵ (251 dnů pro případ u okresního soudu oproti 263 dnům v r. 1999 a 292 v r. 1998; 506 u krajského soudu oproti 542 dnům v r. 1999 a 517 v r. 1998)

⁶ (555 dnů pro případ u okresního soudu v r. 2000 oproti 483 dnům v r. 1999 a 458 v letech 1997 – 1998).

- Byla přijata novela trestního řádu se záměrem zefektivnit vyšetřování trestných činů a zvýšit schopnost úřadů postupovat případy soudu.
- Specializované útvary vrchních státních zastupitelství a Nejvyššího státního zastupitelství, které se zaměřují na korupci a hospodářskou kriminalitu, zahájily činnost Praze, Olomouci a Brně. Tito státní zástupci vytvořili společné vyšetřovací týmy spolu se specializovanými jednotkami policie a úřady vyšetřování. Po těchto organizačních zlepšeních došlo k povzbudivému zvýšení počtu případů, jež byly dovedeny k soudnímu řízení, a během roku 2001 došlo i ke stíhání vysoce závažných případů a k odsouzení za hospodářskou kriminalitu.⁷
- Za účelem zlepšení koordinace mezi orgány činnými v trestním řízení vláda v lednu 2001 vytvořila Národní kriminální úřad. Tento úřad sjednocuje všechny specializované policejní složky v jeden rámec.
- Nový zákon o ochraně svědků poskytuje policii právní nástroj k použití zvláštních prostředků pro ochranu svědka, zvláště v případech korupce, hospodářské kriminality a organizovaného zločinu. Tento krok by měl pomoci zajistit efektivnější trestní stíhání.

V tomto stadiu je předčasné hodnotit, jaké dopady tato opatření společně s novelou trestního řádu budou mít v praxi. Údaje poskytnuté Ministerstvem spravedlnosti ukazují výsledky soudního řízení za rok 2000. Co se týče korupce (úplatkářství) - 160 osob bylo trestně stíháno a 117 odsouzeno. Zneužití pravomoci veřejného činitele – 232 trestních stíhání, 100 odsouzeno; podvod – 9445 trestních stíhání a 6034 osob odsouzeno; v úvěrovém podvodu – 619 trestních stíhání a 243 osob odsouzeno; ve věci legalizace výnosu z trestného činu došlo k 15 trestním stíhání a 6 osob odsouzeno.

Zpráva vlády o dosaženém pokroku v "Akci čisté ruce", která byla zaměřena proti korupci a byla zahájena v roce 1999, potvrzuje obavy o možných případech korupce mezi soudci a státními zastupiteli. Zpráva také zdůrazňuje, že s organizovanou korupcí se můžeme nejčastěji setkat u dopravní a cizinecké policie. Zpráva dále uvádí i rostoucí ochotu ze strany policistů krýt korupční jednání svých kolegů. Z analýzy typologie trestných činů spáchaných policejními složkami vyplývá, že převažují trestné činy zneužití pravomoci (166 případů v roce 1999 – 38% z celkového počtu).

Ze závěrů zprávy vyplývá, že dosavadní neúspěch protikorupčních opatření lze přičíst tomu, že "implementační aktivity státní správy nejsou doprovázeny příslušnými změnami politického prostředí". Proto trvá potřeba jasného politického vedení a příkladů, které by měly přicházet od všech politiků a které by vytvořily příznivější prostředí pro uplatnění protikorupčních opatření a zmobilizovaly skeptické veřejné mínění.

Boji proti korupci však stále ztěžuje absence zákona o státní službě a jeho období pro policii spolu s nedostatečně přitažlivými kariérními vyhlídkami. V tomto kontextu je též důležité, aby vláda zajistila maximální průhlednost v rozhodování o veřejných zakázkách. Zákon o střetu zájmů a Etický kodex státního zaměstnance sice vymezují standardy, které by měly být respektovány, neposkytují však nástroje k jejich prosazování, jako jsou např. tvrdé sankce.

V listopadu 2000 Česká republika podepsala Občanskoprávní úmluvu Rady Evropy o korupci. Ostatní významné úmluvy proti korupci byly ratifikovány již dříve. Česká republika

⁷ Dosud je vyšetřováno 47 případů závažné hospodářské a finanční kriminality, týkající se 101 osob.

pokračuje a aktivně se podílí na monitorování protikorupčních opatření, která byla přijata pracovní skupinou OECD pro oblast úplatkářství v mezinárodních obchodních transakcích.

1.2. Lidská práva a ochrana menšin

Jak bylo uvedeno v předcházejících Pravidelných zprávách, Česká republika nadále respektuje lidská práva a svobody. Níže uvedená kapitola se soustřeďuje na hlavní vývoj od poslední Pravidelné zprávy.

Česká republika dále rozšířila svou účast na hlavních mezinárodních úmluvách v oblasti lidských práv podepsáním revidované Evropské sociální charty. Avšak Dodatkový protokol k Evropské sociální chartě, týkající se systému kolektivních stížností, podepsán nebyl.

V listopadu 2000 podepsala Česká republika Protokol č. 12 k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod, který zakazuje veškeré formy diskriminace. Přijetím nového zákona o právech národnostních menšin byl učiněn první krok k transpozici protidiskriminačního *acquis* (viz dále).

Vnitřní institucionální rámec v oblasti lidských práv zůstává stabilní a byl dále upevněn. Nastoupil nový vládní zmocněnec pro lidská práva. Ten i nadále vede Radu pro národnostní menšiny, Radu pro lidská práva a Meziresortní komisi pro romské otázky. Tyto struktury zaměstnávají celkem 13 osob a jsou financovány z rozpočtu Úřadu vlády. Zmocněnec a jeho personál by mohli ještě rozvinout šířku a hloubku svých aktivit, kdyby bylo k dispozici více prostředků. Úloha těchto struktur se dále rozebírá v příslušných kapitolách níže.

Poslanecká sněmovna zvolila veřejného ochránce lidských práv (ombudsmana) a jeho zástupce, kteří se ujali své funkce od poloviny prosince 2000. Od té doby Kancelář veřejného ochránce práv rychle nabyla na významu a těší se značnému zájmu veřejnosti. Od února 2000, kdy zákon nabyl účinnosti, do konce dubna 2001 obdržel ombudsman celkem 3538 stížností. Celkem 1617 stížností (tj. 46 %) se už řeší nebo bylo vyřízeno. Většina stížností se týká restitučních nároků, sporů kolem nemovitostí, sociálního pojištění, policie, armády a vězeňské služby. Úřad zaměstnává 46 osob, z toho 14 právníků, a ve státním rozpočtu na rok 2001 má samostatnou kapitolu ve výši 4,3 miliónu eur.

Po prohrání řady sporů v roce 2000 byl přijat zákon o poskytování informací Evropskému soudu pro lidská práva a statut vládního zmocněnce pro zastupování České republiky u Evropského soudu pro lidská práva.

Občanská a politická práva

Byly učiněny další kroky ke zlepšení ochrany občanských a politických práv, i když některé otázky vyžadují i nadále pozornost.

Silná kritika a obviňování z porušování lidských práv bylo vzneseno ze strany nevládních organizací ke způsobu jednání s demonstranty, kteří byli zadrženi policií během zasedání Světové banky a Mezinárodního měnového fondu v listopadu 2000. Inspekce Ministerstva vnitra a Policejního prezidia provedla vyšetřování, ale ze závěrečné zprávy vyplynulo, že jako oprávněné byly shledány pouze 4 případy a žádný příslušník policie nebyl obviněn ze spáchání trestného činu. Tento výsledek vyvolal pochybnosti o účinnosti stávajících postupů při řešení stížností na policii.

Co se týká policejního zadržení, zadržené osoby nemají nadále možnost oznámit své zadržení třetí straně.

Palčivým tématem zůstává obchod se ženami a dětmi. Proto vláda přijala Národní plán boje proti komerčnímu sexuálnímu zneužívání. Česká republika je nadále současně zemí původu, tranzitní i cílovou. Je třeba vyvíjet zvýšenou snahu k potlačení tohoto obchodu, který je úzce spjat s organizovaným zločinem. Proto je třeba přijmout účinnější opatření zaměřená na péči a ochranu obětí obchodu s lidmi. Prevence sexuální turistiky byla posílena policejními hlídkami ve vysoce rizikových oblastech a veřejnou informační kampaní.

Podmínky vězňů v zásadě nadále vyhovují minimálním mezinárodním standardům. Ministerstvo spravedlnosti dále podniká opatření ke zlepšení situace. Ve statistikách Vězeňské služby se uvádí, že k 31. květnu poklesl počet vězňů na 21 758 osob, což představuje 108 % kapacity věznic, z čehož 27 % představují osoby nacházející se ve vyšetřovací vazbě. S ohledem na účinky novely trestního řádu se očekává další pokles. Novela by měla zkrátit dobu nezbytnou pro předložení věci soudu a tím snížit počet osob ve vyšetřovací vazbě. Rovněž novela zákona o výkonu vazby, která nabyla účinnosti 1. ledna 2001, zlepšuje podmínky osob ve vazbě v souladu s doporučeními Výboru Evropské úmluvy o zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (CPT).

V červenci se vláda rozhodla udělit dočasnou ochranu čečenským uprchlíkům. V roce 2000 v České republice zažádalo o azyl 8788 osob, což je nárůst o 22% oproti roku 1999. K 13. květnu 2001 zažádalo o azyl 6315 osob, což předpokládá další prudký nárůst. V roce 2000 azyl získalo 133 osob a v prosinci žilo na území České republiky 1192 osob, jež zde získaly azyl. Vláda pokračuje ve financování programu integrace.

Na základě návrhu české Rady pro lidská práva byl v dubnu 2001 novelizován zákon o pobytu cizinců. Nová opatření zejména umožňují dětem cizinců žijících v České republice získat automaticky trvalý pobyt. Většina článků této novely nabyla účinnosti v červenci 2001, zatímco další nabudou účinnosti v lednu 2002.

Zpráva Ministerstva vnitra o extremismu uvádí, že za rok 2000 vzrostl počet rasově motivovaných trestných činů na 364 případů, oproti 316 případům v roce 1999 a 133 případům v roce 1998. Zmocněnec pro lidská práva vyzval k tvrdšímu přístupu orgánů činných v trestním řízení k rasově motivovaným činům.

V listopadu nabyla účinnosti novela trestního zákoníku, která ukládá tresty odnětí svobody v rozmezí šesti měsíců až tří let za popírání nacistického holocaustu a komunistické genocidy. Novela staví mimo zákon podněcování nenávisti založené na rase, náboženství, třídním původu, národnostní nebo jiné skupině.

Pokud jde o svobodu projevu a o média, začátkem roku 2001 vyjádřili někteří čeští novináři a Mezinárodní federace novinářů znepokojení ohledně údajného politického ovlivňování českých médií. Rada České republiky pro vysílání (*zřejmě jde o Radu České televize – pozn. editora překladu*), pověřená dozorem nad veřejnoprávní televizí, byla obviněna z toho, že je politicky ovlivňována. V prosinci 2000 Rada odvolala generálního ředitele veřejnoprávní televize a na jeho místo spěšně jmenovala nového, údajně stranického generálního ředitele. Výsledkem bylo, že personál veřejnoprávní televize nejprve vstoupil do stávkové a začal s vydáváním a vysíláním vlastního, konkurenčního zpravodajství. Výroční zpráva českého zmocněnce pro lidská práva došla k závěru, že ani jedna z obou verzí zpravodajství nebyla objektivní.

Od té doby byla přijata nová legislativa, na jejímž základě byla zvolena nová Rada pro vysílání. Novelizovaný zákon má za cíl zaručit, že složení Rady bude odrážet široké spektrum politických, regionálních, sociálních a kulturních názorů. Poslanecká sněmovna kromě toho schválila usnesení, v němž vyzývá všechny politiky a ústavní orgány k respektování nezávislosti České televize.

Duch, v němž byly tyto změny provedeny, by měl být zachován.

Náboženská svoboda je zakotvena v Ústavě České republiky. V tomto směru nebyly zaznamenány žádné zjevné problémy.

Vláda podpořila sektor občanské společnosti prostřednictvím Nadačního investičního fondu financovaného z veřejných prostředků. Aby se zajistilo, že nevládní organizace budou moci býti soběstačné, úřady podporují další rozvoj zákonného a fiskálního rámce, příznivého pro rozvoj nevládních organizací a podporujícího odpovědnou kulturu dobročinnosti v zemi.

Pokud jde o restituci majetku, v srpnu vláda přijala první rozhodnutí o převodu majetku a půdy na Sdružení židovských obcí České republiky. Toto rozhodnutí je založeno na zákoně o zmírnění některých majetkových křivd způsobených holocaustem. Zákon nabyl účinnosti v červenci 2000.

Ekonomická, sociální a kulturní práva

Byly učiněny některé významné kroky k dalšímu zlepšení v oblasti ekonomických, sociálních a kulturních práv, třebaže některé otázky si i nadále zaslouží zvýšenou pozornost.

Novela zákoníku práce, která nabyla účinnosti 1. ledna 2001, přinesla značné legislativní změny zavedením zásady rovného zacházení pro všechny zaměstnance a posílením zákazu jakékoliv formy diskriminace. Rovněž novela občanského soudního řádu, která nabyla účinnosti v lednu 2001, přesouvá břemeno dokazování v případech diskriminace založené na pohlaví.

Dobrovolný protokol o přistoupení k CEDAW (Úmluvě o odstranění všech forem diskriminace žen) byl ratifikován v únoru 2001.

Podle statistických údajů v roce 1999 představoval průměrný příjem žen 73,2 % průměrného příjmu mužů. V porovnání s rokem 1996 to znamená zhoršení o 4%. Zpráva o plnění vládních priorit v oblasti realizace rovných příležitostí pro muže a ženy poukazuje na omezené finanční zdroje. Ze 200 členů Poslanecké sněmovny je 31 žen (16 %), zatímco z 81 členů Senátu je 10 žen (12 %). Ve vládním kabinetu není žádná žena.

Česká vláda učinila jisté kroky k řešení nerovného přístupu zaměstnávání invalidních osob. Proto tedy novela zákona o dani z příjmu zvýšila daňové úlevy zaměstnavatelů, kteří invalidní osoby zaměstnávají.

Českomoravská konfederace odborových svazů, zastřešující organizace odborového hnutí, odsoudila praktiky některých zahraničních investorů, kteří brání v právu odborově se organizovat. Tento varovný vývoj se odrazil také ve Zprávě o situaci v oblasti lidských práv

za rok 2000, kde se uvádí, že se vyskytly snahy omezovat právo zaměstnanců odborově se organizovat.

Práva a ochrana menšin

Pravidelná zpráva 2000 zaznamenala zvýšené úsilí úřadů ČR řešit situaci Romů, zejména v oblasti vzdělávání, ale že trvalé zlepšení bude vyžadovat dlouhodobě soustředěné úsilí. V předmětném období podnikla česká vláda další významné kroky, pokud jde o národnostní menšiny a Romy.

Situace ohledně neromských menšin (například Slováků, Poláků, Němců, Maďarů a Ukrajinců) je celkově uspokojivá. Část romské populace, která podle odhadu představuje až 300 000 osob, což jsou tři procenta obyvatelstva, trpí i nadále rozsáhlou diskriminací a nachází se daleko pod průměrem životní úrovně a příležitostí. Romové jsou rovněž i nadále oběťmi rasově motivovaných trestných činů.

Úroveň vzdělání romských dětí zůstává nízká. Tyto děti stále představují asi 70 % dětí posílaných do zvláštních škol a mají nepatrnou naději, že budou později přeřazeny do běžných škol. U Evropského soudu pro lidská práva se řeší řada případů, v nichž se údajně jedná o segregaci de facto. Romové i nadále trpí vysokou mírou nezaměstnanosti a tento stav se příliš nelepší. Bytové podmínky jsou stále v romských komunitách mnohem horší než u většinové populace. Mnozí Romové bydlí v obecních bytech nízké kvality, často v nevyhovujících hygienických podmínkách, což často vede k sociální marginalizaci.

Přístupové partnerství z roku 1999 definovalo jako krátko- a střednědobé priority průběžné zlepšování situace Romů posilováním politických a rozpočtových prostředků. Během předmětného období byl zaznamenán následující vývoj:

- Implementace Rámcové konvence na ochranu národnostních menšin pokračuje. Rada Evropy se k ní vyjádřila v dubnu 2001. Stanovisko RE vítá úsilí, které Česká republika v tomto směru vynaložila, a doporučuje dále podporovat účinnější implementaci.
- Zákon o právech národnostních menšin, který nabyl účinnosti v srpnu 2001, posiluje legislativní rámec pro ochranu menšin tím, že představuje zákon, na který se mohou odvolávat justiční orgány a veřejná správa. Zákon vymezuje pojem národnostní menšiny jako "společenství občanů České republiky žijících na území současné České republiky, kteří se odlišují od ostatních občanů zpravidla společným etnickým původem, jazykem, kulturou a tradicemi, tvoří početní menšinu obyvatelstva a zároveň projevují vůli být považováni za národnostní menšinu". Zákon vymezuje práva, která jsou garantována národnostním menšinám. Zahrnují právo na používání menšinových jazyků a právo na konzultace v otázkách menšin.
- Zákon rovněž vytváří institucionální rámec tím, že formálně definuje statut Rady pro národnostní menšiny jako poradního orgánu vlády, v jehož čele bude v budoucnu stát člen vlády. Tento orgán má zajišťovat přístup menšin k rozhodovacím procesům a umožňovat předkládat návrhy. Rada se má sestávat ze zástupců "národnostních menšin" a zástupců státních orgánů. Bude rovněž odpovídat za spravování fondů státního rozpočtu určených na podporu menšin.

- Na základě zkušeností z roku 2000 přidělila vláda v r. 2001 dalších 700 000 eur Meziresortní romské komisi na realizaci projektů na podporu romské komunity. Kromě toho se zvýšil počet stálých zaměstnanců této komise o dva.

- I nadále byly činěny aktivní kroky na podporu vzájemného respektování a v boji proti diskriminačním postojům. Stát poskytuje granty na podporu řady aktivit pořádaných národnostními menšinami nebo pro ně. Např. vláda odsouhlasila přidělení 300 000 eur na protirasistickou kampaň s názvem "Projekt tolerance", která spočívá v komunikačních a kulturních aktivitách zaměřených na národnostní menšiny zastoupené v České republice.

- Ministerstvo školství přijalo strategii ke zlepšení vzdělávání romských dětí. K červnu 2001 pomáhalo romským dětem v mateřských, základních a zvláštních školách 221 asistentů učitelů. Kromě toho, s cílem zlepšit kulturní povědomí a porozumění organizuje Ministerstvo školství ve spolupráci s Ministerstvem kultury semináře pro učitele a dále podporuje distribuci romských publikací do veřejných knihoven a škol.

- Síť "romských poradců" v okresech i nadále hraje zásadní pozitivní roli. Ve skutečnosti se poradci postupem doby stali kontaktními místy samotných romských komunit. Poradci jsou ve spojení s Meziresortní romskou komisí a někteří jsou v současné době i jejími členy.

V dubnu předložil vládní zmocněnec pro lidská práva první zprávu o plnění jednoho z úkolů zahrnutých do vládní politiky pro zlepšování postavení Romů z června 2000. Zpráva naznačuje, že úkol týkající se vytvoření legislativního rámce pro realizaci "aktivit pro rovnocenné postavení" nebyl splněn. Úplná zpráva má být předložena do konce října. Zatím však je úroveň dosaženého úspěchu při plnění úkolů různá. Například vládní návrhy na postupnou redukci soustavy zvláštních škol a na usnadnění integrace Romů do běžných základních škol byly neúspěšné, neboť byly součástí širší reformy vzdělávací soustavy, která byla Parlamentem bohužel zamítnuta.

Mezi další oblasti, které vyžadují pozornost, patří plná integrace politiky týkající se Romů a ostatních menšin na úrovních regionů a obcí. Je potřebné vyvinout strategie na zlepšení příležitostí Romů, pokud jde o zaměstnání a bydlení.

Obecně řečeno, je nutno dále zintenzivnit úsilí při budování respektu správních orgánů, orgánů činných v trestním řízení a většiny obyvatelstva ke kulturní a etnické různorodosti. Vláda by měla využít potřebné prostředky, aby byla schopna zaručit, že všechny úrovně státní správy, včetně správy regionální a místní, plně dodržují legislativu práv menšin a uvádějí ji do života. Mezi jiným je třeba vytvořit pro řešení těchto případů diskriminace účinný odvolací systém, který by vedl k příslušným kompenzacím a sankcím. Stejně tak musí hrát klíčovou roli při zaručování nepředpojatosti při jednáních s romskou komunitou hraje policie a soudnictví.

I přes veškerá opatření, která podniká vláda a jejichž přehled zde byl uveden, platí, že otázku zlepšování situace Romů je třeba řešit energicky a rezolutně.

1.3. Celkové hodnocení⁸

Ve svém posudku z roku 1997 dospěla Komise k závěru, že Česká republika plní politická kritéria. Od té doby dosáhla země významného pokroku v dalším upevňování a prohlubování stability institucí, které garantují demokracii, zákonnost, dodržování lidských práv a respektování a ochranu menšin. V minulých letech bylo v tomto směru vyvinuto další úsilí. Česká republika nadále plní Kodaňská politická kritéria.

Vláda také přijala kroky ke zlepšení fungování centrální a regionální správy. Je nicméně politováníhodné, že veřejná správa v České republice i nadále postrádá zákon o státní službě, který je nezbytný pro nastolení nezávislosti, profesionality a stability.

Reforma soudnictví získala na obrátkách. Práce na reformě občanského práva dosáhly značného pokroku. Pokračovaly i práce na reformě trestního práva, právě tak jako na reorganizaci soudů a budování samosprávy soudnictví. Byla přijata radikální reforma trestního řádu, která usiluje o zvýšení kapacity pro efektivnější vyšetřování a rychlé předávání případů soudům.

Byla přijata další opatření pro boj proti korupci a hospodářské kriminalitě. Přesto zůstávají korupce a hospodářská kriminalita vážným důvodem k znepokojení, o čemž svědčí vládní zpráva, která volá po podpoře politických sil při řešení tohoto problému.

Česká republika upevnila svoji vnitřní institucionální strukturu na poli lidských práv. Je však zapotřebí zvýšeného úsilí k intenzivnějšímu boji proti přetrvávajícímu obchodu se ženami a dětmi.

Česká vláda vyvinula značné úsilí týkající se Romů a dalších menšin. Je však zapotřebí přijmout další opatření v boji proti rozšířené diskriminaci v souladu s vládní politikou pro zlepšování postavení Romů z června 2000. Vláda by měla zajistit, aby všechny úrovně veřejné správy, včetně regionální a místní dodržovaly a uplatňovaly legislativu týkající se práv menšin, a aby byly dostupné k tomu nezbytné finanční zdroje.

Pokrok byl rovněž zaznamenán v řešení priorit Přístupového partnerství. Je však dále nutné v tomto úsilí pokračovat. Vláda předložila Parlamentu návrh zákona o státní službě. Návrh nebyl dosud přijat a implementace rozsáhlé reformy tudíž ještě nezačala. Byl zaznamenán pokračující a povzbudivý pokrok v reformě soudnictví. Většina úkolů obsažených ve vládním usnesení z roku 1997 týkajících se problematiky Romů byla splněna. Vláda přijala dlouhodobou politiku ke zlepšování situace Romů. Je však zapotřebí dalšího úsilí k realizaci opatření v boji proti diskriminaci.

⁸ Viz "Rozšíření musí být úspěšné: Strategický dokument a Zpráva EK o pokroku směrem k přistoupení v každé z kandidátských zemí"; COM (2001) 700.

2. Ekonomická kritéria

2.1. Úvod

Ve své Hodnotící zprávě k žádosti České republiky o členství v EU z roku 1997 dospěla Komise k tomuto závěru:

"Českou republiku lze považovat za zemi s fungující tržní ekonomikou, která by měla být ve střednědobém období schopna vyrovnat se s konkurenčními tlaky a tržními silám v Unii za předpokladu, že dojde k urychlení změn na podnikové úrovni."

Tento posudek byl potvrzen v Pravidelných zprávách za rok 1998 a 1999. V roce 2000 uvedla Komise v Pravidelné zprávě, že:

"Česká republika může být považována za fungující tržní ekonomiku a měla by být schopna čelit konkurenčním tlakům a tržním silám uvnitř Unie v blízké budoucnosti, za předpokladu, že bude pokračovat a završí strukturální reformy."

Při zkoumání hospodářského vývoje v České republice od doby vydání Hodnotící zprávy v roce 1997 vycházel přístup Komise ze závěrů Evropské rady z Kodaně z června 1993, v nichž se uvádí, že členství v Unii vyžaduje:

- existenci fungujícího tržního hospodářství,
- schopnost vyrovnat se s konkurenčními tlaky a tržními silami uvnitř Unie.

V následující analýze Komise použila stejnou metodologii, jaká byla použita při vypracování Hodnotící zprávy i minulých Pravidelných zpráv.

2.2. Hospodářský vývoj

Celková makroekonomická situace v České republice se zlepšila. V roce 2000 vykazala česká ekonomika poprvé po třech letech recese pozitivní růst HDP, který se v první polovině roku 2001 zrychlil. Hospodářský vzrůst byl tažen hlavně vysokými fixními investicemi souvisejícími se strukturálními změnami podnikového sektoru a významným přílivem přímých zahraničních investic. Tento vývoj se sebou přinesl prohloubení deficitu běžného účtu a přispěl – spolu s vysokými cenami dovážených energií a opatřeními cenové deregulace - ke zvýšení míry inflace. Vlivem vysokého přílivu zahraničního kapitálu se česká koruna zhodnotila proti euru. Měnová politika se ve snaze zastavit toto zhodnocování mírně uvolnila, ale pak opět přitvrdila ve světle silnějších inflačních tlaků. Zaměření fiskální politiky zůstalo dosti uvolněné a mělo na ekonomiku procyklický účinek. Vysoký deficit veřejných financí odráží náklady spojené s čištěním bankovního a podnikového sektoru, ale je také důsledkem nedostatečných reforem v oblasti mandatorních výdajů a propadů na straně příjmů.

Hlavní ekonomické trendy						
Česká republika	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Reálné tempo růstu HDP v %	4,3	-0,8	-1,2	-0,4	2,9	4,0 leden-červen
Míra inflace⁹ - roční průměr v %	9,1	8,0	9,7	1,8	3,9	4,7 ¹⁰ září
- prosince do prosince v %	8,6	9,4	5,8	2,5	4,0	4,7 ¹¹ září
Míra nezaměstnanosti, konec roku – definice MOP v %	3,9	4,8	6,5	8,7	8,8	8,5 září
Schodek rozpočtu veřejných financí v % HDP	-1,7	-2,7	-3,8	-4,0	-4,3	
Schodek běžného účtu v % HDP	-7,5	-6,1	-2,4	-2,9	-4,8	
v mld ECU/EUR	-3,4263	-2,8450	-1,1918	-1,4702	-2,5675	-1,259 ¹² leden-červen
Zahraniční dluh - dluh ku exportu v %	43,2	42,5	44,1	37,4	29,9	
- hrubý zahraniční dluh v mld ECU/EUR	10,333	11,224	13,055	11,659	11,764	
Příliv přímých zahraničních investic - údaje platební bilance v % HDP						
v mld ECU/EUR	2,5 1,1403	2,5 1,1522	6,6 3,3173	11,6 5,9328	9,0 4,9796	2,579 ¹³ leden-červen

⁹ od roku 1996 PROXY harmonizovaný index spotřebitelských cen

¹⁰ klouzavá průměrná dvanáctiměsíční míra změny, národní index spotřebitelských cen

¹¹ národní index spotřebitelských cen

¹² zdroj: webová stránka České národní banky

¹³ národní index spotřebitelských cen

Pokrok dosažený v oblasti strukturální reformy je smíšený. Vlivem silného přílivu přímých zahraničních investic a výrazné růstové dynamiky fixních investic se zrychlila restrukturalizace a modernizace podnikového sektoru. To vedlo k posílení produkčních kapacit ekonomiky. Společnosti v zahraničním vlastnictví dosahovaly lepších hospodářských výsledků než domácí firmy, které mají stále výrazné těžkosti v přístupu k bankovnímu a tržnímu financování. Ačkoliv finanční sektor doznal mnoha zlepšení, jeho pozice v postavení finančního zprostředkovatele zůstala slabá. K dalšímu zlepšení by měla přispět privatizace poslední komerční banky s většinovým vlastnickým podílem státu, ke které došlo v červnu 2001. Přestože privatizace podnikového sektoru nepostupovala podle původně zamýšleného harmonogramu, byly privatizovány čtyři strategické podniky. Úsilí vlády o vyčištění špatných aktiv prostřednictvím Konsolidační banky bylo povzbudivé, ale nyní stagnuje. Od září 2001 byla Konsolidační banka transformována na Českou konsolidační agenturu, která je nebankovní institucí, oficiálně pověřenou shromažďováním a řízením špatných aktiv a jejich prodejem investorům ze soukromého sektoru.

<u>Hlavní ukazatele ekonomické struktury v roce 2000</u>		
Obyvatelstvo (průměr)	miliony	10,273
HDP na hlavu ¹⁴	parita kupní síly % průměru EU	13 500 60
Podíl zemědělství ¹⁵ na:	%	3,9
- hrubé přidané hodnotě	%	5,1
- na zaměstnanosti		
Investice ku HDP ¹⁶	%	28,3
Hrubý zahraniční dluh ku HDP ¹⁷	%	40,8
Export zboží a služeb ku HDP	%	71,4
Zásoba přímých zahraničních investic	mld. EUR EUR na hlavu ¹⁸	22,732 2 213

Pozn.: předběžné údaje

¹⁴ kalkulace byla provedena za použití údajů z národních účtů, které se mohou odlišovat od demografických statistik

¹⁵ zemědělství, lov, lesnictví a rybářství

¹⁶ údaje referují o formaci hrubého fixního kapitálu jako % HDP

¹⁷ odhad

¹⁸ údaje byly vypočteny s využitím dat o obyvatelstvu z národních účtů, které se mohou odlišovat od dat, které jsou v demografických statistikách

Česká republika nepokročila v dohánění Evropské unie. Průměrný HDP na obyvatele měřený v paritě kupní síly představoval 60 % průměru EU. To je stejná úroveň jako v roce 1999. Znamená to, že se vloni zastavil klesající trend nastartovaný v polovině devadesátých let. Výrazné rozdíly se projevují mezi hlavním městem a zbytkem země. V roce 1998 dosáhlo hlavní město Praha 115 % průměru EU, zatímco všechny ostatní regiony zůstaly výrazně pod úrovní 75 %. Míra ekonomické aktivity zůstala mezi roky 1995 a 2000 vcelku stálá a pohybovala se mezi 60 a 61 %. Ve stejném období však došlo k podstatnému poklesu míry zaměstnanosti, odrážejícímu se ve zvýšení nezaměstnanosti. Míra nezaměstnanosti v roce 2000 činila 8,8 %, s vyššími hodnotami v případě mladých lidí (17 %) a žen (10,5 %) než u mužů (7,3 %). Nezaměstnanost se ve stoupající intenzitě týká pracovníků s nižší kvalifikací. Již několik let přibývá počet dlouhodobě nezaměstnaných. V roce 2000 pokračoval růst dlouhodobé nezaměstnanosti a počet dlouhodobě nezaměstnaných dosáhl 4,3 % aktivní populace. Praha není prakticky nezaměstnaností zasažena, naopak trvale vysokými mírami nezaměstnanosti trpí regiony, v nichž probíhá restrukturalizace průmyslu.

2.3. Vyhodnocení podle kodaňských kritérií

Existence fungující tržní ekonomiky

Předpokladem fungující tržní ekonomiky je liberalizace cen a obchodu a existence vymahatelného právního systému, zahrnujícího i vlastnická práva. Výkonnost tržní ekonomiky zvyšuje makroekonomická stabilita a konsensus o hospodářské politice. Dobře rozvinutý finanční sektor a absence jakýchkoli podstatných bariér pro vstup na trh a výstup z něj zvyšují efektivnost ekonomiky.

V České republice existuje konsensus o nejnaléhavějších prioritách hospodářské politiky, ale stále nejsou řešeny dlouhodobé strukturální problémy. Dohoda mezi menšinovou vládou a největší opoziční stranou trvá a Parlament schválil včas státní rozpočet na rok 2001, což nebylo o rok dříve možné. Ačkoliv existuje konsensus týkající se nastavení priorit hospodářské politiky, nebyl nalezen soulad ve věci uskutečňování opatření vedoucích ke snížení rozpočtových deficitů. Proto se vláda uchýlila k mimorozpočtovým fondům (bydlení a doprava) a ke krátkodobým opatřením, aby na jedné straně uspokojila rostoucí potřeby veřejných investic a na druhé straně pokryla vzrůstající náklady na vyčištění bankovního sektoru. Také je potřeba dosáhnout konsensu ohledně strategického přístupu k sociální politice a politice zaměstnanosti.

V dubnu 2001 vláda schválila první český "Předvstupní hospodářský program" (PEP). Ten je součástí předvstupního fiskálního dohledu, který zahájila Komise EU. PEP byl připraven pod vedením Ministerstva financí, na zpracování se rovněž podílela další ministerstva a instituce jako Česká národní banka. Tím, že vláda schválila předvstupní program, vyjádřila silné politické odhodlání. Je důležité, aby se tento program stal nedílnou součástí jejího rozhodovacího procesu.

V červnu 2001 vláda schválila Strategii pro podporu hospodářského růstu, tzv. "Plán velkého třesku". Podle odsouhlaseného programu by mělo být v letech 2001 a 2002 vynaloženo celkem 166 miliard Kč. Výdaje očekávané pro letošní rok jsou zahrnuty do schváleného rozpočtu.

Česká ekonomika opět roste. V roce 2000 dosáhlo tempo růstu HDP 2,9 %. Ekonomika se těšila podstatnému zvýšení exportu, jehož dynamika dosáhla v běžných cenách 23,4 %. Přesto byl takový impozantní vývoj předstihnout ještě silnější dynamikou importu, která činila 27,9

%. Oživení domácí poptávky nastalo především v důsledku růstu fixních investic o 4,2 %, v němž se odrazilo naplňování skrytých restrukturalizačních potřeb a vysoký příliv přímých zahraničních investic. Celkově se tvorba hrubého fixního kapitálu zvýšila o 10,3 %. Spotřeba domácností vzrostla jen o 1,8 % a spotřeba vlády se snížila o 1,3 %. V první polovině roku 2001 vzrostl HDP meziročně o 3,4 %. Hospodářskou dynamiku stimulovala hrubá tvorba fixního kapitálu a konečná spotřeba domácností s růstovou dynamikou 7,7 % a 3,8 %, zatímco spotřeba vlády zaznamenala pokles. Za posledních dvanáct měsíců rostla produktivita práce rychleji než reálné mzdy.

Charakter hospodářského vzestupu měl opožděný dopad na trh práce. Míra participace poklesla z 71,8 % v roce 1999 na 71,2 % v roce 2000 a míra zaměstnanosti z 65,6 % na 64,9 % za stejné období. Nové investice vygenerovaly nové pracovní příležitosti, ale zároveň zrychlily proces strukturálních změn, který přinesl ztrátu pracovních míst. K poklesu nezaměstnanosti také přispěl široce využívaný program předčasných odchodů do starobního důchodu. Ke konci roku 2000 míra nezaměstnanosti mírně vzrostla na 8,8 % z 8,7 % v roce 1999, ale od té doby klesala a na konci září 2001 opět dosáhla 8,5 %. Nezaměstnanost stále více postihuje méně kvalifikované pracovníky. Zvyšování počtu dlouhodobě nezaměstnaných již pokračuje po několik let. V roce 2000 se zvýšila na 4,3 % pracovních sil z 3,1 % v roce předchozím. Úsilí odpovědných úřadů o zlepšení flexibility trhu práce nedokázalo tento nepříznivý trend zatím zvrátit. Mobilitu pracovních sil narušuje zvláště nedostatek cenově dostupného bydlení. Dalším omezujícím faktorem je nepoměr mezi sociálními dávkami a minimální mzdou.

Míra inflace v roce 2000 stoupla na 3,9 % z velmi nízké hodnoty 1,8 % v roce 1999. Ve světle zvyšující se hospodářské aktivity, dopadu cenových deregulací a vyšších cen ropy a plynu, lze nicméně konstatovat, že inflace zůstala pod kontrolou. Čistá inflace činila 3 %. Přesto byl čistý inflační cíl ČNB, stanovený na $4,0 \pm 0,5$ %, opět v roce 2000 podhodnocen. Ve druhém čtvrtletí roku 2001 došlo k prudšímu zrychlení inflace. Struktura cenových zvýšení (hlavně potraviny, doprava a rekreace) ukazuje, že inflace nebyla tažena pouze vnějšími faktory, ale měla širší příčiny. V září 2001 se nicméně inflační vývoj (index spotřebitelských cen národní statistiky) opět zvolnil.

V dubnu 2001 změnila ČNB svůj inflační cíl z čisté inflace na celkovou. Pro tento rok však ještě referenční hodnotu představuje čistá inflace, která je odhadována na $3,0 \pm 0,5$ %. Dlouhodobá měnová strategie pro období 2002 až 2005 již pracuje se stanovením celkové inflace, která umožňuje její lepší vnímání u veřejnosti, i když v hospodářství s tranzitivními charakteristikami se zřejmě celková inflace obtížněji předvídá. Centrální banka by však uplatnila unikovou doložku v případě, že by nastaly neočekávané změny v administrativně řízené cenové deregulaci. Inflační cíl je stanoven jako pásmo, které se má pozvolna snižovat z 3 – 5 % v lednu 2002 na 2 – 4 % v prosinci 2005.

Měnová politika byla i v období posledních dvanácti měsíců přizpůsobivá. V únoru 2001 ČNB snížila všechny své referenční sazby. Základní dvoutýdenní repo-sazba byla snížena na 5 %, diskontní sazba na 4 % a lombardní na 6 %. Tyto kroky se neprojeví ve zvýšení úvěrů sektoru podniků, protože komerční banky, které se stále nacházejí v procesu zlepšování svého hodnocení rizika a celkové správy a řízení, zůstaly opatrné při poskytování půjček. V reakci na vzestup inflace v první polovině roku zvýšila ČNB referenční sazby na konci července o 25 základních bodů. Tento krok potvrdil úsilí ČNB o cenovou stabilitu.

V prostředí silného přílivu zahraničního kapitálu pokračovala česká koruna ve zpevňování vůči euru. Zpevňování nemělo dosud nepříznivý účinek na konkurenceschopnost českého

exportu. Nicméně ve snaze vyhnout se nežádoucím tlakům na měnu se vláda a ČNB dohodly na společných opatřeních. Jedním z nich je založení speciálního účtu ČNB pro prostředky získané privatizací od zahraničních investorů. ČNB vyjádřila ochotu intervenovat na devizovém trhu.

Běžný účet platební bilance se výrazně zhoršil. V roce 2000 vykázal běžný účet platební bilance schodek 4,8 % HDP a ve druhém čtvrtletí 2001 byl schodek odhadován na 5,5 % HDP. Ostré zhoršení je způsobeno rostoucím obchodním schodkem. Ten byl ovlivněn růstem cen ropy, ale také potřebou dovézt sofistikované investiční zboží pro ekonomickou restrukturalizaci. Obzvláště struktura dovozu naznačuje, že dosud nebyl žádný pohyb směrem k vyššímu podílu spotřebního zboží na dovozech. Deficit běžného účtu byl více než plně pokryt přebytkem na finančním účtu. Česká republika zaznamenává masivní příliv přímých zahraničních investic, která dosáhly 9,1 % HDP na konci roku 2000 a tento vývoj byl podobný v první polovině 2001. Bilance portfoliových investic však zaznamenala čistý pokles, který hlavně odráží nákup zahraničních cenných papírů českými obchodními bankami.

Celkový rozpočtový deficit se v roce 2000 zvýšil. Podle metodologie GFS veřejné rozpočty vykázaly deficit 4,3 % HDP v roce 2000 bez výnosů z privatizace, oproti 1,6 % HDP v roce 1999. Podle harmonizovaných standardů EU (ESA 95) se celkový deficit veřejných rozpočtů rozšířil ze 4 % v roce 1999¹⁹ na 4,2 % v roce 2000²⁰. Deficit na rok 2001 byl naplánován na 7 % HDP. Zvyšující se deficit je výsledkem propadů na straně příjmů, na straně výdajů se kombinují dva účinky. Jedním je jednorázový efekt očištění bankovního sektoru a restrukturalizace podnikového sektoru, vzhledem ke zpoždění strukturálních reforem. Druhým je zvýšení mandatorních výdajů kvůli nedostatečným reformám systému sociálního zabezpečení. Tato oblast představuje střednědobý problém ve fiskální konsolidaci. Vláda začala reformovat penzijní systém úpravou štedrého systému předčasných odchodů do důchodu a posílením vztahu mezi příspěvkem a dávkami. Nicméně pouze hluboká reforma systému sociálního zabezpečení může zajistit jeho udržitelnost se zřetelem na stárnoucí populaci, mezigenerační solidaritu a konkurenceschopnost.

Celkové vládní zadlužení roste rychle, i když jeho úroveň je stále nízká v mezinárodním srovnání. Deficity státního rozpočtu, právě tak jako ztráty Konsolidační banky a jednorázové výdaje na krytí nákladů spojených například s kolapsem družstevních záložen přispěly k růstu zadluženosti. V roce 2000 se celkový vládní dluh ve standardech ESA 95 zvýšil se na 17,3 % HDP z 15 % v roce 1999. Tento celkový vládní dluh nezahrnuje všechny státní závazky ani nepřímé závazky vlády ve formě státních garancí, které jsou v České republice vysoké.

Bylo dosaženo určitého pokroku směrem k větší fiskální transparentnosti, ale zavedení nových mimorozpočtových fondů komplikuje strukturu veřejných rozpočtů. Počínaje rozpočtem na rok 2001 vláda integruje do státního rozpočtu operace státních finančních aktiv a pasiv, které se zahrnují pod výraz "transformační instituce", jako je Konsolidační banka. Tento pohyb upevnil kredibilitu státní rozpočtové bilance a posílil parlamentní kontrolu nad veřejnými financemi. Nicméně zavedení nových mimorozpočtových fondů vytvořených v roce 2000 - Fond dopravy a Fond bydlení - k financování výdajů na infrastrukturu, přispělo ke zvýšení komplikovanosti veřejných rozpočtů. Tyto fondy by měl financovat Fond národního majetku,

¹⁹ Velká část vzrůstu deficitu v roce 1999 je způsobena rozdílnými účetními pravidly pro ohodnocení restrukturalizačních nákladů bankovního sektoru mezi GSF a ESA 95 metodologií

²⁰ Pro úroveň veřejných rozpočtů jsou udávány dva údaje. Jeden je založen na nejvíce rozšířeném konceptu a druhý je vypočítán pomocí Evropského systému účtů (ESA 95). Podle této druhé metodologie kandidátské země sdělily své údaje EK poprvé v tomto roce.

což v určitém rozsahu závisí na jeho příjmech z privatizace. V souvislosti s penzijní reformou plánuje vláda zřízení dalšího mimorozpočtového fondu - Fondu sociálního pojištění.

První kroky ke zlepšení rozpočtového procesu byly přijaty. V roce 2001 vstoupil v platnost nový zákon o rozpočtových pravidlech, který definuje rozpočtový proces pro státní rozpočet. Dále vláda připravuje novou strukturu, která platí pro všechny úrovně veřejné správy. Koncept je založen na pěti principech plánování (fiskální průhlednost, rozpočtová stabilita, přidělovací a provozní účinnost, decentralizace a finanční řízení), které by měly pomoci k lepšímu plánování a kontrole rozpočtových procesů. Zavedení adekvátního rozpočtového rámce obsahujícího plánování, provádění, monitorování a konečné zhodnocení rozpočtových procesů na všech administrativních úrovních je velmi náležitým úkolem.

Koordinace politik mezi vládou a Českou národní bankou zůstala na dobré úrovni. Zatím nebyla nepříznivě ovlivněna novými postupy nastavenými při novelizaci zákona o ČNB, který vstoupil v platnost začátkem roku 2001. V dubnu 2001 vláda a ČNB dosáhly dohody o inflačním cíli pro rok 2002 a novém rámci stanovení inflace. V reakci na trend vedoucí ke zpevňování české koruny se obě instituce dále dohodly na společných opatřeních k udržení devizového kurzu na patřičné úrovni.

Ceny převážné většiny zboží a služeb jsou určovány tržními silami. Byl liberalizován obchodní a devizový režim. Vláda se zavázala k dokončení procesu cenové deregulace do konce funkčního období Parlamentu v polovině roku 2002. Dodržení plánu cenových úprav je podstatné pro podporu inflačního cíle ČNB a pro nápravu cen u podniků poskytujících síťové služby. Administrativně určované ceny tvoří 18 % spotřebního koše. Cenové vyrovnání v energetickém sektoru pokračovalo v roce 2000 a 2001. Úsilí vlády nahradit současný režim nájemného, který byl Ústavním soudem označen za neústavní, jiným systémem, nebylo v Parlamentu podpořeno. Přetrvávání regulovaného nájemného brzdí mobilitu trhu práce a působí jako silná brzda pro potencionální investory v oblasti bydlení.

Proces privatizace pokračoval. 80 % HDP produkuje soukromý sektor. Stát má prostřednictvím Fondu národního majetku podíly ve 281 firmách, ale pouze podíly ve 38 "strategických" společnostech jsou finančně významné. Od poslední pravidelné zprávy se zatím uskutečnily pouze čtyři velké privatizační případy: Pražské vodovody a kanalizace (provoz, avšak bez infrastruktury), Komerční banka, České radiokomunikace a Česká pojišťovna. Vláda se zavázala k ambicióznímu privatizačnímu plánu na rok 2001, do kterého patří telekomunikační společnosti, provozovatelé a dodavatelé elektřiny a plynu a výrobci oceli. Privatizace zůstává centrální částí vládní strategie ekonomické reformy.

Mechanismy vstupu a výstupu z trhu se pomalu zlepšují. Fungování obchodního rejstříku je stále těžkopádné, mařené nekvalitním zpracováním a nedostatkem transparentnosti. Počet nově vytvořených firem v sektoru malých a středních podniků činí v roce 2000 zhruba 25000, přičemž celkový počet takových podniků dosáhl asi 760 000. Domácí začínající společnosti se stále potýkají se složitým finančním prostředím, protože obchodní banky jsou v úvěrování stále opatrné.

Přijetí novely zákona o konkursu a vyrovnání v květnu 2000 vedlo pouze k mírným zlepšením. Přestože byla poněkud posílena práva věřitelů v konkursním procesu, zůstávají omezená, pokud jde o možnost věřitele proces kontrolovat. Role soudu zůstává dominantní. Soudní vyrovnání (reorganizace) jako účinný postup, jak vyřešit případy platební neschopnosti společnou dohodou se stále nevyužívá v dostatečné míře. Aby podnikovému sektoru poskytl účinný způsob likvidace majetku společností, které mají problémy, potřebuje zákon o

konkursu a vyrovnaní další novelu. Vláda připravuje nový zákon o úpadku, jehož cílem je vyřešení zbývajících problémů a který navíc musí být zcela slučitelný s *acquis*.

Nadále přetrvává znepokojení z hospodářské kriminality a jejího dopadu na obchodní klima v České republice. Zvláště praktiky likvidace aktiv společností známé jako "tunelování" se zdokonalují. Tato situace představuje hlavní problém pro subjekty odpovědné za vymáhání práva. Policie zvýšila počet případů, které předala soudům, a soudy v několika vysoce sledovaných případech vynesly rozsudky.

Významný pokrok prodělala bankovní restrukturalizace. Na konci června 2001 čítal bankovní sektor 40 obchodních bank, z nichž 27 mělo majoritního zahraničního vlastníka. Téměř 90 % celkových bankovních aktiv je řízeno bankami kontrolovanými zahraničním kapitálem. Privatizace bankovního sektoru byla dokončena prodejem Komerční banky. Před prodejem byla Komerční banka velkou měrou očištěna o nesplácené úvěry, které byly převedeny na Konsolidační banku. Kromě toho stát poskytl garanci ve výši 20 miliard Kč, aby pokryl nevymahatelné úvěry. Převzetí Investiční a Poštovní banky (IPB) Československou obchodní bankou (ČSOB) v červnu 2000 poté, co byla na IPB uvalena nucená správa, stále není s konečnou platností ukončeno. Aby podnítila převzetí, poskytla vláda od počátku plnou garanci na majetek IPB, která měla vypršet na konci června 2001. Avšak na konečných podmínkách prodeje IPB se vláda s ČSOB stále nedohodly.

Celkové zdraví bankovního sektoru se v roce 2000 zlepšilo. Celková aktiva bank představovala na konci roku 2000 asi 143 % HDP. Obchodní banky dosáhly zisku ve výši 15 miliard Kč oproti ztrátě 5,6 miliard v roce 1999 a průměrnost jejich kapitálu vzrostla z 13,6 % na 14,9 %. Přes navýšení objemů klientských vkladů se snížil objem poskytnutých půjček. Finanční zprostředkování dosáhlo pouze skromných 57 % HDP. Velké množství nesplácených úvěrů stále působí jako brzda bankovního sektoru, přestože finanční pomoc vlády snížila podíl klasifikovaných úvěrů na 29,5 % z celkového objemu úvěrů na konci roku 2000, z 32,2 % na konci roku 1999. V roce 2000 pokrývaly rezervy asi 65 % problémových úvěrů.

Nesplácené úvěry českých obchodních bank dosáhly 28 % HDP. V roce 2000 bylo zhruba 35 % nesplácených úvěrů obchodních bank označeno jako ztráty. Nesplácené úvěry bývalé IPB by mohly činit další čtyři procenta HDP. V souhrnných údajích měla skupina Konsolidační banky na konci roku 2000 majetek ve výši 284 miliard Kč. Konsolidační banka začala pracovat se svým portfoliem aktiv, s cílem maximalizovat návratnost svěřených prostředků a minimalizovala náklady na jeho řízení. V únoru 2001 Konsolidační banka prodala v aukci první balík asi 500 půjček o nominální hodnotě 12 miliard Kč, který vzbudil zájem mezinárodních společností pro vymáhání pohledávek. Výnosy z prodeje dosáhly 7 % nominální hodnoty, což je příznivé v porovnání s návratností aktiv prostřednictvím konkursního řízení. Konsolidační banka také prodala na internetu pohledávky v hodnotě asi 1,9 miliardy Kč. Od té doby se však tento proces zastavil. V srpnu 2001 Konsolidační banka zanikla a byla nahrazena Českou konsolidační agenturou určenou k řízení a vymáhání nedobytných aktiv. Tato nová agentura bude pracovat bez bankovní licence, což ji zbavuje omezení týkajících se limitů na držení majetku v určité společnosti.

Finanční zprostředkování na trhu s cennými papíry zůstalo na nízké úrovni. Na konci roku 2000 dosáhla tržní kapitalizace 23,2 % HDP. Pokud jde o nebankovní finanční sektor, jeho význam je rovněž značně omezen, nicméně především pojišťovací a leasingový sektor ukazují tendence dynamického růstu. Situace na českých kapitálových trzích se pomalu zlepšuje. Komise pro cenné papíry hraje aktivnější roli a pokrok byl učiněn i v legislativě. Právní

prostředí se přizpůsobilo standardům EU tím, že 1. ledna 2001 vstoupily v platnost tři zákony: novela Obchodního zákoníku, zákona o cenných papírech a zákona o obligacích. V projednávání je další novela týkající se pravomocí Komise pro cenné papíry. Cílem je zvýšit regulatorní a donucovací pravomoci Komise pro cenné papíry a převést dohled nad penzijními fondy z Ministerstva financí na Komisi pro cenné papíry.

Dohled nad finančním sektorem se zlepšil, ale potřebuje více posílit především u nebankovního sektoru. Dohled nad finančním sektorem provádějí tři orgány, ČNB, Ministerstvo financí a Komise pro cenné papíry. Svou dozorčí práci koordinují na základě třístranné dohody. Dozorčí orgány mají společný cíl vytvořit systém jednotného dohledu, kterého je naléhavě potřeba. Dále je potřeba se začít prosazovat dozor založený na sledování rizik a dozor nad finančními konglomeráty.

Schopnost vyrovnat se s konkurenčními tlaky a tržními silami v Unii

Schopnost splnit toto kritérium závisí na existenci tržní ekonomiky a stabilního makroekonomického rámce, které umožňují ekonomickým subjektům činit rozhodnutí v předvídatelném prostředí. Rovněž vyžaduje dostatečné množství lidského a fyzického kapitálu, včetně infrastruktury. Státní podniky musí být restrukturalizovány. Všechny podniky musí investovat, aby zvýšily svou výkonnost. Navíc čím větší budou mít podniky přístup k vnějším zdrojům financování, a čím úspěšnější budou v restrukturalizaci a inovaci, tím větší bude jejich schopnost adaptace. Celkově vzato čím vyššího stupně hospodářské integrace s Unii hospodářství před okamžikem vstupu dosáhne, tím lépe bude připraveno převzít závazky vyplývající z členství. Tento fakt lze doložit objemem i výběrem zboží obchodovaného s členskými zeměmi EU.

Česká ekonomika je fungující tržní ekonomikou. Makroekonomická stabilita se během posledních dvanácti měsíců zlepšila, avšak stále ji ohrožuje současně rostoucí externí a fiskální nerovnováha. Makroekonomická politika byla prováděna s dostatečnou měrou předvídatelnosti umožňující ekonomickým subjektům kvalitní rozhodování. Koordinace hospodářské politiky a lepší makroekonomická stabilita přispěly ke zlepšení celkového prostředí pro hospodářskou činnost.

Česká republika má velmi kvalifikovanou pracovní sílu. Velmi kvalitní odborné vzdělání a krátké období kvalifikace pracovní síly představují výhodu v soutěži o přímé zahraniční investice. Nicméně podíl osob s vysokoškolským vzděláním dosahuje 12 %, což je v mezinárodním srovnání málo, přičemž většina pracovní síly dokončila středoškolské vzdělání (66 %). S rychle se měnícími požadavky na pracovních trzích a zvyšující se integrací se světovým hospodářstvím stojí český vzdělávací systém před složitým úkolem zvýšit podíl lidí s VŠ vzděláním a poskytovat nástroje, které umožní pracujícím zvyknout si na celoživotní vzdělávání.

Opatření politiky zaměstnanosti se zaměřují na podporu flexibility trhu práce. Zdá se, že v těch nejpalčivějších nedostatcích na trhu práce existuje v České republice politický konsensus: zvyšující se regionální nerovnosti v nezaměstnanosti, rostoucí nezaměstnanost v rámci skupin, které jsou považovány za vysoce rizikové, a snižování míry zaměstnanosti zvláště u starších věkových skupin. Nicméně postup v řešení těchto problémů je pomalý. Mobilita pracovní síly zůstává omezená, jelikož nelze poskytnout adekvátní bydlení kvůli vysoce regulovanému trhu s nájemným. Opatření aktivní politiky zaměstnanosti se musí zaměřit na cílové skupiny s jasnou vazbou na požadavky trhu. Zrušení příliš velkorysého

systému brzkých odchodů do důchodu, které bylo zavedeno spolu s prvním krokem penzijní reformy, pomůže zajistit adekvátní úroveň zaměstnanosti.

Česká republika vykazuje již řadu let vysokou míru tvorby hrubých investic do základních prostředků. Výše fixních investic v poměru k HDP se pohybuje kolem 27 %. Celkově dobře rozvinuta je fyzická infrastruktura. Přírůstky kapitálových statků zlepšily růst produkce a vezmeme-li v úvahu nedávný pokrok v restrukturalizaci podniků, je zřejmé, že investice začínají nést ovoce. Za zmínku stojí, že růst produktivity stále překračuje zvyšování reálných mezd. Pokud jde o výdaje veřejných rozpočtů, je třeba zaznamenat, že podíl kapitálových výdajů jako koeficientu HDP zůstal v porovnání s průměrem EU vysoký. Pro rok 2001 je plánován ve výši 6,1 % HDP (6 % v roce 1999).

Česká ekonomika stále úspěšně láká silný příliv přímých zahraničních investic (FDI). V roce 2000 činily investice 4,98 miliardy eur čili asi 9,3 % HDP. 82 % přílivu FDI pocházelo z EU a asi 95 % ze zemí OECD. FDI se soustředily na výrobní a finanční sektor. V první polovině roku 2001 Česká republika získala FDI ve výši 2578 milionů eur. Především systém investičních pobídek zavedený v roce 1998 a od roku 2000 ustavený zákonem o investičních pobídkách podpořil investice do výstavby výrobních závodů na zelené louce. Tento program byl v roce 2001 upraven a veškeré investiční pobídky byly dány do souladu se zákonem o státní pomoci, který přebírá *acquis* pro tuto oblast. V současné době se rozšiřují investiční pobídky i na investice do vyspělých technologií a služeb. Program investičních pobídek zahrnuje možnost bezprostředních daňových prázdnin až na 10 let, bezcelní dovoz technologie, granty na vytváření pracovních míst a na školení a dotace na vybudování infrastruktury.

Proces restrukturalizace podniků je nevyrovnaný. Restrukturalizace vývozně orientovaných firem se zahraničním vlastníkem postupuje podstatně rychleji než u domácích firem. Finanční výsledky podnikového sektoru jako celku se začaly zlepšovat především díky vývoji podniků v zahraničních vlastnictví. Velká část podniků s tuzemskými vlastníky zůstala vysoce zadlužená a ztrátová. Revitalizační program, zavedený v roce 1999, byl přeorientován. Revitalizační agentura, která se měla starat o restrukturalizaci osmi velkých podniků v krizi, se reintegrovala do Konsolidační banky. Nicméně dva podniky byly privatizovány a další čtyři společnosti by měly být brzy prodány. Dosáhnout výsledků v revitalizaci bylo složité především z důvodů odkladů a nedostatečnosti právního rámce, zvláště u postupu při úpadku. Restrukturalizace ocelářství a chemického průmyslu stále zůstává nesplněným úkolem.

Význam malých a středně velkých podniků (MSP) roste, přestože mají potíže s vnějším financováním. V roce 2000 pracovalo v MSP téměř 60 % českých pracujících a vyprodukovaly kolem 40 % HDP. Pokud jde o zahraniční obchod, sektor MSP přispěl k celkovému vývozu o něco více než 36 % a na jeho vrub jde 49 % českého importu. Nicméně omezený přístup k financování vnějšími zdroji a k firemnímu poradenství stále brzdí ekonomický potenciál tohoto sektoru. Obchodní banky zůstávají při půjčování peněz MSP opatrné. Vláda přijala množství opatření k dalšímu zlepšení ekonomického prostředí pro MSP, avšak významnému zlepšení může napomoci pouze úplná a průhledná realizace těchto programů.

Otevřenost české ekonomiky se neustále zvětšuje. V roce 2000 dosáhl vývoz a dovoz zboží a služeb 150 % HDP v porovnání se 127 % v předchozím roce. Obchodní integrace s EU dosáhla vysoké úrovně. Český vývoz do EU odpovídá asi 69 % celkového vývozu, zatímco dovoz z EU činí 62 % z celku. Obecně obchod s rozvinutými tržními ekonomikami se ještě dále zintenzívněl. Pokud jde o komoditní strukturu, zahraniční obchod se zaměřuje na zboží

s vyšší přidanou hodnotou. Stroje, dopravní prostředky a jiné průmyslové výrobky jsou i nadále hlavním obchodovaným zbožím. Tyto kategorie rovněž postupně nabírají na důležitosti, pokud jde o podíl na celkovém vývozu do EU. Konkurenceschopnost cen českých výrobků se v roce 2000 lehce zvýšila.

2.4. Obecné hodnocení²¹

Česká republika je fungující tržní ekonomikou. Měla by být schopná v blízké době vyrovnat se s konkurenčními tlaky a tržními silami v rámci Unie za předpokladu, že bude pokračovat v pokroku směrem ke střednědobé fiskální konsolidaci a dokončí strukturální reformy.

Makroekonomické výsledky se všeobecně zlepšily. Došlo k růstu při zachování příznivé inflace. Vláda usiluje o průhlednost veřejných financí. Trvalé vysoké domácí a především zahraniční investice vedly v podnikovém sektoru k podstatné restrukturalizaci a vysokému růstu produktivity. Při restrukturalizaci bankovního sektoru bylo dosaženo dalšího pokroku a privatizace tohoto sektoru byla dokončena.

Nicméně se zvětšil deficit běžného účtu a značně narostl schodek státního rozpočtu, což bylo způsobeno jednorázovými výdaji souvisejícími s transformací a s vývojem hospodářského cyklu. Navíc udržitelnost veřejných financí ve střednědobém horizontu stále není zajištěna. Další zlepšení právního rámce pro vstup a výstup z trhu, jakož i účinné zavedení obezřetnostních norem a předpisů ve finančním sektoru je nezbytností. Vláda by po restrukturalizaci bank měla obnovit proces vypořádání špatných úvěrů. Aby se správa podniků a hospodárnost posílily, měla by vláda aktivně pokračovat ve svém úsilí privatizovat nebo restrukturalizovat zbývající velké státem vlastněné podniky.

²¹ Viz "Rozšíření musí být úspěšné: Strategický dokument a Zpráva EK o pokroku směrem k přistoupení v každé z kandidátských zemí"; COM (2001) 700.

3. Schopnost plnit závazky spojené s členstvím

Úvod

Cílem této části je aktualizovat Pravidelnou zprávu Komise z roku 2000 o schopnosti České republiky plnit závazky spojené s členstvím – tj. právní a institucionální rámec, známý jako *acquis*, s použitím prostředků, jimiž Unie implementuje své cíle. Vedle hodnocení příslušných změn provedených od Pravidelné zprávy 2000 tato část má poskytnout celkové posouzení schopnosti České republiky převzít závazky spojené s členstvím a záležitostí, které zbývá vyřešit. Tato část je strukturována podle dvaceti devíti negociačních kapitol a zahrnuje hodnocení administrativní kapacity České republiky pro implementaci *acquis* v jeho různých aspektech. Pokrok České republiky v překladu *acquis* do svého oficiálního jazyka je posouzen v samostatné části.

Evropská rada v Madridu v prosinci 1995 poukázala na potřebu vytvořit podmínky pro postupnou, harmonickou integraci kandidátských zemí, zvláště prostřednictvím úpravy jejich administrativních struktur. S ohledem na toto téma podtrhla Komise v Agendě 2000 důležitost efektivního vtělení legislativy Společenství do národní legislativy a i ještě větší důležitost její řádné implementace, prostřednictvím příslušných administrativních a soudních struktur. Toto je nezbytný předpoklad pro vytvoření vzájemné důvěry nepostradatelné pro budoucí členství.

Evropské rady v Santa Marii de Feira v červnu 2000 a v Göteborgu v červnu 2001 připomněly zásadní důležitost kapacity kandidátských zemí implementovat a vynucovat *acquis* a dodaly, že to vyžaduje významné úsilí kandidátských zemí o posílení a reformu jejich administrativních a soudních struktur. Stavějíc na hodnocení administrativní kapacity České republiky poskytnuté v Pravidelné zprávě z roku 2000, snaží se letošní Pravidelná zpráva toto prohloubit a dodat další podrobnosti se zaměřením na hlavní administrativní struktury, jež jsou vyžadovány pro implementaci *acquis* v různých aspektech.

V Pravidelné zprávě z roku 2000 dospěla Komise k závěru, že:

"Od minulé Pravidelné zprávy došlo k výraznému zrychlení tempa sladění legislativy s *acquis* ES, i když je nutné vyvinout další úsilí v řadě klíčových oblastí. Došlo také k určitému pokroku v posílení administrativní kapacity, ačkoli zpoždění správní a soudní reformy toto úsilí narušilo.

K pozitivnímu vývoji došlo v legislativním sladění u klíčových oblastí *acquis vnitřního trhu*. Co se týče volného pohybu zboží, byla přijata legislativa zahrnující velké množství sektorů od hraček až po léčiva. Co se týče volného pohybu kapitálu, legislativa v oblasti praní špinavých peněz byla posílena, přestože je třeba jasný časový harmonogram pro zrušení stávajících anonymních bankovních účtů. V oblasti volného pohybu služeb je třeba dále posílit dohled nad kapitálovým trhem. V oblasti duševního vlastnictví bylo dosaženo výrazného pokroku při harmonizaci s *acquis*, přesto je třeba zlepšit účinnost regulačních orgánů. Co se týče soutěžního práva, je zde potřeba odstranit ještě nějaké mezery zákonů týkající se protimonopolní legislativy, ale legislativa byla dále harmonizována, co se týče státní pomoci.

Co se týče oblasti *inovací*, bylo dosaženo velkého pokroku v transpozici *acquis*, pokud jde o liberalizaci telekomunikačního trhu prostřednictvím posílení regulačního orgánu a zrušení výhradních práv současného operátora. V oblasti audiovizuální politiky je zapotřebí dalšího úsilí na sladění s *acquis* a zejména je nezbytné posílit dozorový orgán.

Byl dosažen pokrok také co se týče jednotlivých sektorových politik. Co se týče průmyslu, vláda postoupila v restrukturalizaci podniků a urychlila privatizaci zejména prostřednictvím činnosti Revitalizační agentury, s výjimkou ocelářského sektoru. Harmonizace pokročila u všech druhů dopravy; u vysokorychlostních železničních systémů, silniční dopravy, letecké dopravy, tuzemských vodních cest a námořní dopravy.

V oblasti *ekonomické a sociální soudržnosti* byl zaznamenán zřetelný pokrok. V oblasti sociálního zabezpečení a zaměstnanosti je strategie zaměstnanosti v souladu s principy a politikou EU a byl posílen sociální dialog. Co se regionální politiky týče, je územní organizace v souladu s klasifikací EU, nový zákon upravuje regionální rozvoj a byl vyjasněn institucionální rámec.

V oblasti *zemědělství* došlo k pokroku při přípravě opatření požadovaných pro zavádění Společné zemědělské politiky, zejména co se týká nové legislativy o založení Státního zemědělského intervenčního fondu. V oblasti *veterinární a fytosanitární legislativy* došlo rovněž k pokroku při sladování.

Co se týká *životního prostředí*, je zapotřebí vynaložit další úsilí při uplatňování *acquis* v oblasti znečišťování ovzduší, nakládání s odpady a kvality vody a hodnocení dopadu na životní prostředí. Rovněž je třeba stanovit další koherentní střednědobé strategie financování.

V oblasti *spravedlnosti a vnitra* je účinnost hraniční kontroly i nadále nedostatečná. Je třeba zlepšit koordinaci policie a hraniční policie, jakož i celních orgánů. V boji proti korupci a organizovanému zločinu nebylo dosaženo podstatného pokroku.

Co se týká *administrativní kapacity*, orgány zodpovědné za normalizaci a certifikaci výrobků fungují obecně dobře. Nicméně v oblasti služeb by měla být více posílena činnost Komise pro cenné papíry. Co se týká hospodářské soutěže, je třeba více posílit monitorovací orgány v oblasti státní pomoci, naopak kapacita Úřadu na ochranu hospodářské soutěže je dobrá. Co se zemědělství týká, bylo dosaženo pokroku v zavedení správní struktury pro organizace společného trhu, zejména přijetím zákona o Státním zemědělském intervenčním fondu. V oblasti regionální politiky postoupily kupředu přípravy na strukturální fondy zřízením územních jednotek podle klasifikace *acquis*. V oblasti životního prostředí bylo odsouhlaseno zvýšení počtu zaměstnanců pro Ministerstvo životního prostředí a pro Český inspektorát životního prostředí, je však třeba zlepšit odbornou přípravu a zvýšit finanční zdroje. V oblasti spravedlnosti a vnitra budou vizev záležitosti v kompetenci nově zřízeného odboru azylové a migrační politiky. Byl učiněn první krok k reorganizaci struktur pro zlepšení hraniční kontroly. Nicméně celkový pokrok v této oblasti je nedostatečný. Personální vybavenost je nedostatečná a oblast trpí nedostatečným vybavením a špatnou organizací.

Většina priorit Přístupového partnerství je plněna, nicméně by se mělo zintenzivnit dosavadní úsilí, aby se lépe splnily dané cíle. Částečně uspokojivého pokroku bylo dosaženo zejména u volného pohybu zboží, zaměstnanosti, sociálních záležitostí a telekomunikací. Nicméně v některých oblastech nejsou krátkodobé priority dostatečně plněny. To platí pro právo obchodních společností s ohledem na menšinové akcionáře a pro oblast volného pohybu služeb, kde dohled nad kapitálovým trhem nebyl dostatečně posílen. Co se týká audiovizuálního sektoru, došlo zde jen k nepatrnému sladění. Pokrok v oblasti životního prostředí, spravedlnosti a vnitra je jen částečný.

Česká republika již začala plnit řadu střednědobých priorit Přístupového partnerství."

3.1. Kapitoly *acquis*

Jak již bylo uvedeno, je níže uvedený přehled schopnosti České republiky převzít povinnosti spojené s členstvím členěn podle seznamu dvaceti devíti negociačních kapitol. Na základě toho začíná tato část hodnocením pokroku, který se vztahuje k tzv. "čtyřem svobodám", které jsou základními stavebními kameny vnitřního trhu. Pokračuje systematickým přehledem pokroku dosaženého v jednotlivých kapitolách, které pojednávají o *acquis* ve všech jeho aspektech: odvětvové politiky, ekonomické a fiskální záležitosti, hospodářská a sociální soudržnost, inovace, kvalita života a životní prostředí, spravedlnost a vnitřní záležitosti, vnější vztahy a finanční otázky.

Kapitola 1: Volný pohyb zboží

I tento rok může být stejně jako v posledních dvou Pravidelných zprávách zopakováno pozitivní hodnocení zaznamenávající kontinuální pokrok.

Legislativní rámec v oblasti **horizontálních a procedurálních opatření** byl z velké části vytvořen. V lednu 2001 nabyt účinnosti zákon o ochraně veřejného zdraví, který představuje další krok při sladování horizontální legislativy v oblasti ochrany veřejného zdraví s *acquis*. Zákon o všeobecné bezpečnosti výrobků z července 2001 poskytuje rámec pro bezpečnostní kontroly na vnějších hranicích v souladu s *acquis* k bezpečnosti výrobků dovážených ze třetích zemí. Nebyl zaznamenán žádný výrazný pokrok v oblasti administrativní kapacity orgánů státní správy pro volný pohyb zboží mezi členskými státy (tzv. "jahodové" nařízení), v oblastech notifikací nebo výměny údajů mezi administrativami, kde však příprava pokračuje.

Bylo dosaženo dalšího pokroku ve sbližování **specifické sektorové legislativy** nabytím účinnosti nového nařízení vlády a novely současných nařízení vlády transponujících příslušné směrnice nového přístupu. V současné době bylo již implementováno přibližně 90 % harmonizovaných evropských norem.

Pokud jde o směrnice nového přístupu, po nabytí účinnosti nového zákona o telekomunikacích a dvou prováděcích předpisů v roce 2000, v květnu 2001 nabylo účinnosti nařízení vlády o technických požadavcích a posuzování shody u koncových radiových a telekomunikačních zařízení. Nabyt účinnosti také nařízení vlády o domácích spotřebičích a vahách s neautomatickou činností (NAWI), přičemž v případě druhého nařízení některé jeho části (týkající se zejména označování) nabudou účinnosti až k datu přistoupení k EU. Bylo dosaženo pokroku při přijímání nových nařízení vlády o rekreačních plavidlech a o *in vitro* diagnostických zdravotnických prostředcích a dále novel stávajících nařízení vlády o zdravotnických prostředcích a o aktivních implantabilních zdravotnických prostředcích. Došlo k dalšímu sladění české legislativy s *acquis* v oblasti výbušnin pro civilní použití novelizací zákona o hornické činnosti, výbušninách a státní báňské správě. Jsou zřízeny autorizované osoby v oblasti vah s neautomatickou činností a rekreačních plavidel.

Co se týče směrnic starého přístupu, v lednu 2001 nabyt účinnosti novela zákona o hnojivech transponující *acquis*. Byla přijata nařízení vlády, kterými se stanoví technické požadavky na tlakové nádoby na plyny a aerosolové rozprašovače, která nabudou účinnosti od ledna 2002. V souvislosti s novelou zákona o ochraně spotřebitele byly učiněny kroky pro sladění oblastí broušeného skla a označování obuvi s *acquis*, a to vyhláškami účinnými od ledna 2001. Bylo

zrušeno schvalování kosmetických výrobků před uvedením na trh. V oblasti legální metrologie a balení bylo dosaženo pokroku přijetím prováděcích předpisů k novele zákona o metrologii. Vyhláška o správné laboratorní praxi z roku 1995 byla nahrazena novou vyhláškou, která nabyla účinnosti v srpnu 2001. V oblasti motorových vozidel byl v lednu 2001 přijat nový zákon o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích, který nabyl účinnosti v červenci 2001. V oblasti potravin nabyla v lednu 2001 účinnosti zákon o ochraně veřejného zdraví a novela zákona o potravinách a tabákových výrobcích (*viz také Kapitola 7: Zemědělství*). Během roku 2001 transponovala Česká republika větší část *acquis* v oblasti označování potravin a kontaktních materiálů. V souladu s průběžným zveřejňováním přijímaných opatření, česká legislativa v této oblasti je již z velké části kompatibilní s *acquis*, ačkoli jisté mezery přetrvávají.

V březnu 2001 byl schválen zákon o navrácení kulturních statků. Pokračuje posilování státní správy z vysoké úrovně v oblasti zavádění horizontálních a procedurálních opatření, stejně jako legislativy ke specifickým sektorům. Byla schválena přihláška České komise pro posuzování shody o plné členství v Evropské organizaci pro posuzování shody (EOTC). Pokračuje příprava na účast České republiky v informačním systému RAPEX o nebezpečných výrobcích a Česká republika projevila zájem o napojení na Rychlý varovný systém pro vadné výrobky (RAPID). Pokračuje postupné posilování orgánů (z vysoké úrovně) Státní veterinární správy (hlavního dozorového orgánu pro potraviny živočišného původu) a České zemědělské a potravinářské inspekce (ČZPI), která dohlíží na bezpečnost a kvalitu potravin.

Pokračuje proces sbližování v **neharmonizované oblasti** (články 28 - 30 Smlouvy o ES) nyní se zaměřením na způsob, jakým by měl být implementován princip vzájemného uznávání pro výrobky v této oblasti.

Od vydání minulé Pravidelné zprávy Česká republika nezaznamenala pokrok v oblasti **veřejných zakázek**. Za dodržování zákona na tomto úseku odpovídá Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, který v oblasti veřejných zakázek zaměstnává asi 20 pracovníků.

Celkové hodnocení

Česká republika již dosáhla značného sladění s *acquis* v této oblasti. Celková úroveň administrativní kapacity v této oblasti je dobrá. Česká republika musí pokračovat ve zlepšování infrastruktury celních orgánů a orgánů dohledu nad trhem, zabezpečovat efektivní spolupráci příslušných úřadů a rozšiřovat bezpečnostní kontroly výrobků na vnějších hranicích.

Český Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví v současnosti monitoruje a koordinuje záležitosti v oblasti volného pohybu zboží mezi členskými státy (tzv. "jahodové" nařízení) a působí v oblasti výměny informací a notifikace týkající se technických požadavků. Formální vytvoření potřebných administrativních orgánů vyžadovaných *acquis* v těchto oblastech musí být dokončeno k datu přistoupení. Probíhají přípravy pro účast Úřadu pro veřejné informační systémy na vzájemné výměně údajů mezi administrativami za účelem podpory regulačního režimu a implementace politik ES.

Legislativa týkající se základních požadavků a postupů posuzování shody (novelizovaný zákon o technických požadavcích na výrobky) je již v účinnosti přes rok a plní svou funkci uspokojivě. Pokračuje harmonizace se směrnicemi nového a globálního přístupu, ale většina prací již byla ukončena. Přetrvávají určité nedostatky, například při poskytování informací v

oblasti technických standardů a předpisů. Zbývá vydat nařízení vlády, které by transponovalo technické požadavky na stavební výrobky a *acquis* pro oblast dřeva.

Orgány pověřené standardizací a certifikací plní své úkoly nadále dobře. Přetrvává potřeba určení administrativního orgánu, který by byl odpovědný za výměnu informací a notifikace v oblasti technických požadavků. Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví, který je ústředním orgánem odpovědným za legislativu v oblasti průmyslových výrobků a organizuje systém posuzování shody, provádí svou činnost nezávisle na Ministerstvu průmyslu a obchodu (MPO), kterému je formálně podřízen. Stupeň profesionality personálu a úroveň vybavení jsou obecně vysoké.

Český normalizační institut (ČNI) je členem evropských normalizačních výborů CEN a CENELEC a také Evropského ústavu telekomunikačních standardů (ETSI). Tento ústav, který je nezávislý, vydává normy a spolupracuje se zahraničními partnery. Český akreditační ústav (ČAÚ) je nezávislou společností, ačkoli Ministerstvo průmyslu a obchodu se podílí na jmenování členů správní rady. Zajišťuje akreditace laboratoří a certifikačních orgánů. ČAÚ je plnohodnotným členem Evropské spolupráce pro akreditaci (EA) a mezinárodních akreditačních organizací ILAC a IAF. V září 1999 se stal signatářem MLA IAF (pro akreditaci certifikačních orgánů provádějících certifikaci systémů jakosti). V listopadu 2000 podepsal ILAC dohodu o vzájemném uznávání výsledků v oblasti zkušebnictví a cejchování.

Česká obchodní inspekce (ČOI) provádí dohled nad trhem v oblasti průmyslových výrobků a je také hlavním kontrolním orgánem pro ochranu ekonomických zájmů spotřebitele. Činnost ČOI je vcelku uspokojivá. Dohled nad určitými specifickými sektory (například potravin, léčiva, kosmetika) je prováděn celou řadou dalších orgánů. Dohled nad trhem je vcelku dobrý, ačkoli zde existuje prostor pro zlepšení spolupráce mezi zainteresovanými orgány a pro zlepšení a posilování sběru dat, v čemž existují nedostatky, protože některá sbíraná data nerozlišují dohled nad trhem a výrobní dozor. Jsou činěny kroky pro posílení orgánů odpovědných za dohled nad trhem v oblasti kosmetiky a léčiv. Nicméně bude třeba další harmonizace v oblasti léčiv, kde přetrvávají problémy v oblasti zdrojů a kde musí být důsledně transponována opatření týkající se registrace, povolení k uvedení na trh, dohledu nad trhem a koordinace v oblasti bezpečnosti léčiv a reklamy.

Přijetím novely zákona o hornické činnosti, výbušninách a státní báňské správě byl učiněn pokrok v oblasti výbušnin pro civilní použití. Před přistoupením k EU budou provedeny další úpravy v oblasti chemických látek a dále budou přijaty doplňující kroky pro posílení administrativní kapacity, například certifikace dalších laboratoří. Státní zdravotní ústav zahrnuje notifikační osobu pro chemické látky, která využívá zařízení a infrastrukturu Ústavu. Na tomto pracovišti je v současnosti zaměstnáno 5 pracovníků. Úmyslem je zdvojnásobit tento počet do konce roku 2002, přičemž školení provede Ministerstvo zdravotnictví.

Česká republika značně pokročila v transpozici a implementaci legislativy v oblasti potravin. Nicméně *acquis* ještě nebylo plně transponováno: například pokud se týče přísad, chemických rozborů potravin, hygieny a kontroly. Bylo zrušeno obecné schvalování potravin před jejich uvedením na trh, avšak toto schvalování v případě potravin pro speciální výživu přetrvává a musí být ukončeno dostatečnou dobu před přistoupením k EU, aby bylo umožněno subjektům na trhu seznámit se s příslušnými postupy. Další oblasti, ve kterých je třeba pokročit, zahrnují regulaci reklamy a pravidla rizikových analýz a odběru vzorků.

Instituce k implementaci jsou z velké části již zavedeny, většinou v rámci Ministerstva zdravotnictví a Ministerstva zemědělství. Státní veterinární správa je hlavním orgánem dozoru

pro potraviny živočišného původu. Její řídicí a kontrolní struktury jsou dobře zavedeny a vcelku úspěšně pracují jak ve vnitrozemí, tak na hranicích. Česká zemědělská a potravinářská inspekce (ČZPI) dohlíží na bezpečnost potravin a jejich kvalitu. Laboratoře České zemědělské a potravinářské inspekce byly akreditovány podle mezinárodních norem. Nicméně laboratoře hygienické služby jsou pouze postupně akreditovány podle standardů ES. Je třeba vypracovat návrhy pro přípravu zapojení do Rychlého varovného systému pro potraviny a optimalizovat práci sítě laboratoří.

V souvislosti s vnitřním procesem spojeným s volným pohybem zboží v neharmonizované oblasti byl v České republice vypracován seznam opatření, která se zdají být nezbytná, ale zároveň však mohou být považována za rozpor s články 28-30 Smlouvy o ES. Nezbytnost těchto opatření musí být znovu posouzena a projednána, stejně jako záměry České republiky zakotvit příslušná ustanovení o vzájemném uznávání do národní legislativy.

V červenci roku 2001 nabyt účinnosti zákon o všeobecné bezpečnosti výrobků, což je další krok na cestě harmonizace české legislativy s *acquis*. Nicméně je třeba objasnit několik záležitostí, včetně nedostatečně přesné definice výrobců a jejich povinností, požadavků na důvěrnost a ochranu profesního tajemství.

Konečná harmonizace v oblasti veřejných zakázek bude vyžadovat trvalý legislativní pokrok a příslušné administrativní přizpůsobení a posílení. Musí být učiněny kroky pro zajištění srozumitelnosti a předvídatelnosti v této oblasti včetně nezbytných legislativních úprav, které přísně omezí použití zrychlené procedury (přímého zadávání zakázek bez vypsání veřejné soutěže - paragraf 50, odst. 1, písmeno a) zákona o zadávání veřejných zakázek) na nouzové situace a vyloučí možnost "arbitrážních rozhodnutí" vlády. O smlouvách musí být rozhodnuto na základě transparentních a nediskriminačních výběrových řízení.

Zákonnost v oblasti veřejných zakázek zajišťuje Úřad na ochranu hospodářské soutěže, zatímco Ministerstvo pro místní rozvoj získalo do působnosti oblast veřejných investic a v současnosti má 15 pracovníků zabývajících se touto problematikou.

Kapitola 2: Volný pohyb osob

Od předchozí Pravidelné zprávy došlo k určitému pokroku, ale řada problematik, na které tato Zpráva upozorňovala, vyžaduje další úsilí. Příprava pokračovala, ale zbývá dokončit schvalování legislativy a zřizování administrativních struktur.

V oblasti **vzájemného uznávání profesních kvalifikací** nebyl učiněn žádný významný pokrok. Usnesení vlády z července 2001 (*pozn. editora překladu – jedná se o usnesení z 9. července 2001 k uznávání profesních kvalifikací ve světle příslušného *acquis communautaire* Evropského společenství*) stanovilo časový harmonogram pro předkládání legislativních návrhů Ministerstvy zdravotnictví, pro místní rozvoj, spravedlnosti a zemědělství a také určilo ministra školství, mládeže a tělovýchovy jako zodpovědného za koordinaci správních orgánů v oblasti vzájemného uznávání profesních kvalifikací.

V oblasti **občanských práv** nabyt v červenci 2001 účinnosti novela zákona o pobytu cizinců, která má za cíl dosáhnout vyššího stupně kompatibility s *acquis*, co se týká nakládání jak s občany EU, tak s ne-občany EU. Nicméně, k dosažení plné slučitelnosti bude před přistoupením nutná další novela.

Co se týká **volného pohybu pracovníků**, pokračují technické přípravy pro účast v Evropském systému služeb zaměstnanosti (EURES), prováděné Správou služeb zaměstnanosti.

S ohledem na **koordinaci systémů sociálního zabezpečení** Česká republika pokračuje v implementaci dvoustranných smluv a pokrok pokračuje v posilování administrativních struktur a kapacity.

Celkové hodnocení

Stálý nárůst přípravných prací v této oblasti začíná přinášet ovoce. Existuje stále větší povědomí o požadavcích *acquis*, doprovázené vytvářením strategií a mechanismů k realizaci těchto požadavků. Transpozice musí pokračovat, a kde je to vhodné, být zrychlena. Zůstává učinit značnou část práce na legislativě a na vytváření administrativní kapacity. Zejména oborové směrnice, pobyt cizinců a problematika sociálního zabezpečení vyžadují pokračující sladování legislativy. Bude nezbytná nová legislativa o občanských právech a zaměstnávání (volný pohyb pracovních sil).

V oblasti vzájemného uznávání, právní rámec jak diplomů, tak profesních kvalifikací stále nesplňuje požadavky ES a je zapotřebí dalšího úsilí. Měl by být vytvořen všeobecný systém a měl by se rozvinout a urychlit postupně rostoucí důraz na rozlišování akademických a profesních kvalifikací. K zajištění souladu s oborovými směrnici je také potřeba dalšího pokroku. Řada ministerstev a profesních komor je zodpovědná za profesní uznávání, zatímco Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy hraje koordinační roli. Meziřesortní pracovní skupina pro vzájemné uznávání při Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy je aktivní a byly identifikovány klíčové oblasti, ve kterých je nutný pokrok: například schválení seznamu všech regulovaných profesí v České republice, přijetí legislativy k transpozici oborových směrnic a zřízení Centra pro uznávání profesních kvalifikací. S ohledem na profesní kvalifikace získané před harmonizací, Česká republika má zavést opatření k zajištění toho, že všichni její odborníci budou k okamžiku přistoupení splňovat požadavky stanovené směrnici.

Atomový zákon by měl být novelizován tak, aby byl zrušen požadavek trvalého pobytu v tomto sektoru. Seznam regulovaných profesí byl předložen vládě v červnu 2001. Bude také důležité zajistit, aby všechny jazykové požadavky spojené s uznáváním profesních kvalifikací respektovaly principy nediskriminace a proporcionality. Má být zajištěno, že v době přistoupení k EU nebudou v české legislativě žádná ustanovení, která by odporovala komunitárním pravidlům, zejména co se týká národnosti, pobytu nebo jazyka. Zřízení Centra pro uznávání profesních kvalifikací je plánováno na rok 2002.

Ministerstvo práce a sociálních věcí je zodpovědné za koordinaci sociálního zabezpečení a volného pohybu pracovních sil. Jak bylo zmíněno v předchozí Pravidelné zprávě, dosud nebyl zřízen propojený systém zahrnující Ministerstvo práce a sociálních věcí, úřady práce a systém EURES. Přípravy Správy služeb zaměstnanosti na účast v systému EURES pokračují.

Bude také vyvinout další práci za účelem pokračujícího vytváření nezbytných administrativních struktur pro budoucí koordinaci systémů sociálního zabezpečení a pro vyškolení potřebného personálu. Rozšíření zahraničního odboru České správy sociálního zabezpečení bude vyžadovat vytrvalou snahu s cílem dosáhnout nezbytných úrovní kapacity.

Kapitola 3: Volný pohyb služeb

Od předchozí Pravidelné zprávy dochází průběžně k dalšímu legislativnímu pokroku přijetím zákonů, jako je novela zákona o účetnictví a částečná novela zákona o bankách. Pokračuje postupně posilování administrativní kapacity.

V oblasti **svobody zakládání společností a svobody poskytování služeb** byl pokrok velmi omezený. Nový obchodní zákoník, který nabyl účinnosti v lednu 2001, obsahuje ustanovení vztahující se k samostatně výdělečně činným obchodním zástupcům.

V oblasti **finančních služeb** pokračuje transpozice *acquis bankovního sektoru* přijetím částečné novely zákona o Bankách (v srpnu 2001), která dále rozvíjí pojištění pohledávek z vkladů. Proces úplného podřízení úvěrových družstev bankovnímu doзору by měl být důkladně monitorován. Implementace revidovaného zákona o bankrotech z roku 2000 je pomalá a postupy těžkopádné.

Řada účetních změn (rozsah, definice účetního roku, pravidla pro otevírání a uzavírání účetní rozvahy, pro zveřejňování informací a pro odpisy) byla zahrnuta v zákonu o dani z příjmu, který nabyl účinnosti v lednu 2001. Novela zákona o účetnictví byla Parlamentem schválena v září 2001 a nabude účinnosti v lednu 2002. Novela se dotýká řady institucí, včetně bank a pojišťoven a její ustanovení umožní zavedení mezinárodních účetních standardů do národní legislativy.

Žádný podstatný legislativní pokrok nebyl učiněn v *pojišťovacím sektoru*. Česká vláda nedávno schválila prodej svého 30% podílu v České pojišťovně, největší pojišťovně v zemi.

V oblasti *investičních služeb a trhů s cennými papíry* nabyly v lednu 2001 účinnosti novely zákona o cenných papírech, o dluhopisech a o burze cenných papírů. Hlavními změnami v zákoně o cenných papírech byla pravidla upravující střet zájmů, povinnosti a založení Garančního fondu obchodníků s cennými papíry. Novela zákona o kolektivním investování nabyла účinnosti v lednu 2001 a umožňuje zahraničním investičním společnostem obdržet licence na českém trhu. Dvě vyhlášky vztahující se k *acquis* o přijetí cenného papíru do burzovního seznamu a o hlášení obchodů nabyly účinnosti v první polovině roku 2001.

Od minulé Pravidelné zprávy byla Komise pro cenné papíry významně posílena, a to více než zdvojnásobením počtu jejích zaměstnanců, přibližně na 130 zaměstnanců. Komise pro cenné papíry využívá veškeré pravomoci příslušející její roli regulátora trhu a při ukládání pokut (v průměru 100 právně vykonatelných rozhodnutí každý měsíc). Nicméně posílení regulačních pravomocí a rozšíření škály jejích aktivit by zlepšilo transparentnost českých finančních trhů. Zpřísněním podmínek pro získání licence k účinkování na burze cenných papírů vedlo k dramatickému snížení počtu společností působících na trhu, ten však zůstává vysoce nelikvidní a stále ještě nenaplnil svůj potenciál.

Novela zákona o Ochráně osobních údajů, která byla přijata v květnu 2001, dále sladí českou legislativu v oblasti **ochrany osobních údajů a volného pohybu těchto údajů**. V červenci 2001 Česká republika ratifikovala Úmluvu Rady Evropy 108 o ochraně jednotlivců ve vztahu k automatickým zpracováním osobních údajů.

Značný pokrok byl dosažen v oblasti **informační společnosti**. Na podzim 2000 byly přijaty zákony o informačních systémech veřejné zprávy a o elektronickém podpisu. Úřad pro

veřejné informační systémy (ÚVIS) byl založen v říjnu 2000 a je zodpovědný za tvorbu a rozvoj informačních systémů veřejné správy. Zákon o autorských právech, který nabyt účinnosti v prosinci 2000, transponoval směrnici o podmíněném přístupu.

Celkové hodnocení

Jak je konstatováno v předchozí Pravidelné zprávě, celková situace je v České republice v této oblasti příznivá, neboť byla přijata legislativa týkající se značné části *acquis* ve většině oblastí pokrytých touto kapitolou. Tento solidní základ byl dále rozvíjen v průběhu minulého roku schválením legislativy, jako je novela zákona o účetnictví a částečná novela zákona o bankách. Avšak důležitá novela zákona o bankách byla opožděna.

Česká republika by měla zajistit, aby byly jakékoliv překážky v právu zakládání společností a volnému pohybu služeb (články 43 a 49 Smlouvy o založení Evropského společenství) identifikovány a podle toho národní legislativa novelizována. V oblasti svobody zakládání společností a svobody poskytování služeb (řemeslníci, obchodníci a zemědělci) bude zapotřebí nová legislativa o povolování živností, která by splňovala tyto požadavky.

V bankovním sektoru má zpoždění důležitá novela zákona o bankách, která se zabývá regulací a bankovním dohledem. Proto jsou stále nutné další kroky, zejména zavedení principu jednotné bankovní licence, konsolidovaného dohledu, posílené spolupráce se zahraničními orgány dohledu a výměny informací. Jak je již uvedeno v předchozí Pravidelné zprávě, Česká republika potřebuje dosáhnout pokroku přijetím zákona o platebním styku. Harmonizace v oblasti účetnictví byla zdokonalena přijetím novely zákona o účetnictví, který se aplikuje na řadu finančních institucí.

Problémy s platební schopností v sektoru spořitelních a úvěrových družstev jsou důvodem k znepokojení, jelikož existuje vysoké procento záložen s finančními problémy. Ačkoliv je sektor relativně malý a zákon o spořitelních a úvěrových družstvech z května 2000 poněkud zlepšil situaci, další harmonizace s *acquis*, zlepšení správy a dozoru, zvýšení stability a důvěry veřejnosti v tento segment trhu je nutné.

Odbor bankovního dohledu České národní banky je v zásadě efektivní. Dále bude posuzován soulad jeho činnosti s mezinárodními standardy a standardy ES. Třebaže privatizace bankovního systému by měla mít pozitivní vliv na klíčový problém nesplácení úvěrů, je třeba také poznamenat, že se tento odbor bude muset vypořádat s dědictvím předchozích problémů bankovního sektoru.

Dokončení harmonizace v pojišťovacím sektoru si vyžádá další legislativní kroky v oblasti pojistných smluv, pojišťovacích poradců a nezávislých likvidátorů pojistných událostí. Česká republika musí ještě transponovat některé z hlavních cílů třetí generace směrnic o životním a neživotním pojištění. Pokračuje proces demonopolizace pojišťovacího průmyslu. Zákon o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla a novely k zákonu o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou třetím osobám motorovým vozidlem, které nabyly účinnosti mezi červencem 1999 a lednem 2000, přispěly k harmonizaci v příslušných oblastech. Je potřeba učinit zlepšení v oblasti registrace a další změny si vyžádá úplné sladění se Čtvrtou (automobilovou) směrnicí. Kromě toho bude nutné zajistit oddělení činností životního a neživotního pojištění.

Úřad státního dozoru v pojišťovníctví a penzijním připojištění Ministerstva financí má 40 zaměstnanců a má být posílen o dalších 10 do konce roku 2002. Mnoho ze současných

pracovníků jsou noví zaměstnanci a procházejí tudíž školením. Probíhá diskuse o plánech na transformaci Úřadu na nezávislý orgán dohledu, ale zatím nebyla připravena příslušná legislativa. Musí být kladen větší důraz na systém účinné kontroly obezřetného podnikání, který v rámci EU zajišťuje princip vzájemného uznávání přeshraničního podnikání v pojišťovnictví. Ministerstvo financí spolupracuje s dalšími kompetentními orgány v České republice, např. Českou národní bankou a Komisí pro cenné papíry, ale koordinace by mohla být lepší.

V oblasti *investičních služeb a trhů s cennými papíry* byl dosažen významný pokrok novelami zákona o cenných papírech, dluhopisech a burze cenných papírů. Další opatření k dokončení harmonizace trhu s cennými papíry s *acquis* budou nezbytná v oblastech, jako je spolupráce mezi Komisí pro cenné papíry a dozorovými úřady v členských státech a minimální úroveň kompenzace investorů. Jak je uvedeno v Pravidelné zprávě z roku 2000, český trh s cennými papíry stále trpí strukturálními problémy systému "dvojích cen", který bude vyžadovat další pozornost.

Ministerstvo financí je zodpovědné za předkládání legislativy ve vztahu ke kapitálovému trhu, zatímco dozor trhu přísluší Komisi pro cenné papíry, která byla založena před třemi lety. Počet zaměstnanců Komise je nyní adekvátní a neplánuje se žádný podstatný nárůst zaměstnanců. Kodex nejlepších praktik byl schválen nedávno a založen nový odbor (o povinných nabídkách převzetí a záležitostech týkajících se Obchodního zákoníku). Posílení regulatorních pravomocí a rozšíření škály jejích aktivit by zlepšilo transparentnost českých finančních trhů.

V oblasti ochrany osobních údajů je současná legislativa do značné míry v souladu s *acquis*, ačkoliv některá menší vyladění budou nutná k dosažení plné slučitelnosti. Nezávislý dozorový orgán - Úřad pro ochranu osobních údajů (ÚOOÚ) byl založen 1. června 2000. Úřad provádí standardní aktivity nezávislé dohlížecí instituce (registrace, konsultace, podpora vědomí o ochraně údajů, kontrola, vydávání povolení pro transfery údajů přes hranice, atd.) a je zmocněn k ukládání sankcí. Počet zaměstnanců se má zvýšit ze současných 45 na (sedm z nich jsou inspektoři) na přibližně 85 do konce roku 2001, s dalším mírným růstem v roce 2002. Od 1. října 2000, je ÚOOÚ rovněž zodpovědný za akreditaci poskytovatelů certifikačních služeb a dozor akreditovaných poskytovatelů certifikačních služeb v oblasti elektronických podpisů. Deset zaměstnanců se bude zabývat elektronickými podpisy. Úsilí by mělo být nyní soustředěno na zabezpečení toho, aby Úřad byl v pozici vykonavatele přiměřených pravomocí, tak aby si obyvatelé, podniky a veřejný sektor byli vědomi svých práv a povinností v této oblasti.

Česká republika udělala dobrý legislativní pokrok v oblasti informační společnosti. Od roku 2000 jsou v platnosti zákony o technických požadavcích na výrobky, informačních systémech veřejné správy a o elektronickém podpisu. Harmonizace bude dokončena ke dni vstupu. V budoucnosti by se mělo úsilí zaměřit na účinné provádění přijatých zákonů a na transpozici směrnice o elektronickém obchodu. Znovu budou muset být přezkoumány některé prvky zákona o elektronickém podpisu. Úřad pro ochranu osobních údajů bude mít na starosti akreditaci a dohled nad poskytovateli certifikačních služeb.

Kapitola 4: Volný pohyb kapitálu

Předchozí Pravidelná zpráva uvádí, že bylo dosaženo významného pokroku, ale od té doby došlo pouze k několika málo posunům.

V oblasti **kapitálových pohybů a plateb**, nabyl v lednu 2001 účinnosti nový zákon o telekomunikacích, který ruší omezení přímých investic do místních telefonních sítí. Na konci roku 2000 Parlament přijal novely devizového zákona a zákona o dluhopisech s účinností od ledna 2001. První z těchto novel umožňuje tuzemcům provádět operace na vkladových účtech v zahraničí. Druhá novela odstraňuje požadavek předchozího povolení k vydání dluhopisů na zahraničním kapitálovém trhu.

Novelou zákona o České národní bance získala ČNB v tomto roce nové pravomoci. ČNB bude řídit a dozorovat mezibankovní platební systémy. Rovněž legislativa upravující platby na kapitálovém trhu byla dále harmonizována. Vypořádání obchodů může být nyní prováděno pouze společnostmi, která má k tomuto účelu povolení Komise pro cenné papíry.

Pokud jde o **praní peněz**, novela Občanského zákoníku zakázala od ledna 2001 otevírání nových anonymních účtů (vkladních knížek na doručitele). Nicméně existující anonymní účty zůstávají v platnosti, jakkoli jsou podrobeny zvýšenému dozoru.

Od srpna 2000, odkdy mají banky povinnost oznamovat všechny podezřelé obchody Finančně analytickému útvaru, bylo podáno 86 trestních oznámení Službě policie pro odhalování korupce a závažné hospodářské trestné činnosti (SPOK).

Celkové hodnocení

Celková úroveň harmonice je dosti vysoká, ale několik prvků stále chybí.

V oblasti **kapitálových pohybů** je liberalizace v souladu s *acquis* téměř dokončena. Hlavní zbývající omezení se týkají nabývání nemovitostí cizozemci a přímých zahraničních investic v letecké dopravě, jakož i plného sladění pravidel o umisťování aktiv institucionálních investorů.

Co se týče **platebních systémů**, zbývá dokončit harmonizaci s *acquis* v oblasti systémů vypořádání obchodů s cennými papíry. Zbývá zřídit orgán odpovědný za vyřizování stížností zákazníků na přeshraniční platby.

Pokud jde o administrativní kapacitu, Ministerstvo financí a Česká národní banka zajišťují dozor nad devizovými operacemi a jsou zodpovědné také za sběr statistických údajů.

Co se týče **praní peněz**, existující anonymní účty (vkladní knížky na doručitele) musí být zrušeny. Česká republika zruší novelizací zákona o bankách existující vkladní knížky na doručitele, ale je zapotřebí zkrátit období, během kterého mohou být existující anonymní účty ještě používány.

Specializované instituce, Finančně analytický útvar (FAÚ) a SPOK, spolupracují vcelku efektivně. FAÚ, který byl založen v roce 1996, má v současné době 28 zaměstnanců a SPOK 212 policistů a 12 civilních zaměstnanců. Je nutné další posilování FAÚ a SPOK, zejména obsazováním uvolněných míst. Větší důraz by měl být dán na zesílení spolupráce mezi odpovědnými orgány a na větší efektivnost stíhání na základě trestních oznámení podaných FAÚ orgánům činným v trestním řízení. Prioritou je rovněž adekvátní kriminalizace činů praní peněz. Měl by být zajištěn soulad s Doporučeními Skupiny pro finanční úkoly (FATF).

Kapitola 5: Právo obchodních společností

Od zveřejnění minulé Pravidelné zprávy 2000 došlo k dalšímu pokroku.

Co se týče práva obchodních společností jako takového, zásadní novela obchodního zákoníku, zmíněná v poslední Pravidelné zprávě, vstoupila v platnost 1. ledna 2001. Má za cíl plně sladit legislativu se všemi stávajícími směrnicemi práva obchodních společností tím, že posílí ochranu věřitelů a menšinových akcionářů, zavede přesnější ustanovení pro fúze a rozdělení společností a upřesní pravidla pro registraci společností v obchodního rejstříku. Toto zahrnuje i časové omezení 15 dnů pro rozhodnutí rejstříkového soudu od přijetí žádosti o registraci. Navíc jsou nyní na internetu dostupné databáze centrálního rejstříku a sedmi rejstříkových soudů.

V oblasti auditu vstoupil 1. ledna 2001 v platnost nový zákon o auditorech, který zajišťuje plný soulad s *acquis*, především sjednocením legislativy o podmínkách zahraničního vlastnictví s 8. směrnicí práva obchodních společností. Tím, že 1. ledna 2001 vstoupil v platnost zákon o dani z příjmu, bylo provedeno několik úprav v účetní legislativě. Tyto změny zahrnovaly rozsah zákona o účetnictví (viz rovněž Kapitola 3: Volný pohyb kapitálu), definici účetního roku, pravidel pro zveřejňování informací a odpisy. Na Ministerstvu financí byl zřízen poradenský orgán - Komise pro strategické otázky účetnictví a auditu. Její úkoly zahrnují vytváření návrhů restrukturalizace účetního systému a regulaci profese.

V oblasti ochrany duševního vlastnictví nabyt účinnosti v prosinci 2000 nový zákon o autorském právu. Má za cíl plnou slučitelnost s *acquis*, upravuje, mimo jiné, počítačové programy, satelitní vysílání, databáze, nájemní a úvěrová práva, autorská práva a související práva a autorská práva v informační společnosti. Tento zákon rovněž z velké části odráží požadavky Smlouvy WIPO o právu autorském a Smlouvy WIPO o výkonech výkonných umělců a o zvukových záznamech, které byly přijaty Parlamentem v srpnu 2001. V poslední Pravidelné zprávě bylo uvedeno, že rozšíření oddělení autorského práva na Ministerstvu kultury je velmi důležité vzhledem k jeho zvyšujícím se odpovědnostem dle nového zákona. Počet zaměstnanců se nyní zvýšil o jednoho na 3,5, ale musí být dále zvýšen.

V oblasti **práv k průmyslovému vlastnictví** nabyly účinnosti k 1. říjnu 2000 nové zákony o ochraně biotechnologických vynálezů a o ochraně průmyslových vzorů.

Vynucování práv k duševnímu a průmyslovému vlastnictví bylo značně posíleno novelou občanského soudního řádu (účinná od 1. ledna 2001), která zavádí mimo jiné povinnost soudů rozhodnout o předběžných opatřeních ve lhůtě do sedmi dnů. Nový zákon o soudních exekutorech, v účinnosti od května 2001, by měl zlepšit výkon soudních rozhodnutí.

V oblasti administrativní kapacity je patrné úsilí zlepšit znalosti soudců v oblasti práv k duševnímu a průmyslovému vlastnictví, například pomocí pokračujících vzdělávacích aktivit a vytvořením specializovaných soudních senátů pro případy duševního a průmyslového vlastnictví na všech krajských soudech od července 2001.

Celkové hodnocení

Bylo již dosaženo vysokého stupně slučitelnosti s *acquis* v oblasti práva obchodních společností, kde zbývá vyřešit pouze několik málo otázek.

Pokud jde o legislativu týkající se práv k duševnímu a průmyslovému vlastnictví, Česká republika během minulého roku implementovala veškeré zbývající platné právní instrumenty ES a je velmi blízko úplnému souladu s *acquis*. V souvislosti s přijetím nového *acquis* bude třeba v budoucnu novelizovat autorský zákon. Přístup České republiky k Evropské patentové úmluvě, zamýšlený k červenci 2002, nebyl ještě schválen Parlamentem.

Některá opatření, která jsou nutná k dosažení úplné kompatibility (např. účinek vyčerpání práv z ochranných známek na území EU a zřízení národního soudu pro ochranné známky), mohou být přijata až k datu vstupu.

Vynucovací a monitorovací kapacita příslušných orgánů v oblasti práv k duševnímu a průmyslovému vlastnictví, např. celních orgánů, policie, soudů a obchodní inspekce, by měla být dále posilována. Ve světle narůstajícího objemu práce by mělo dojít ke zlepšení vzájemné koordinace a spolupráce soudních a správních orgánů a nadále by měl být kladen důraz na specializované vzdělávání soudců a státních zástupců. Mělo by se vyvíjet úsilí o snížení průměrné délky trestních řízení a soudy by měly v případě osob usvědčených z porušení autorských práv aplikovat odpovídající úroveň trestů, aby se zajistilo účinnější vynucení práv.

Boj proti pirátství a padělatelství v oblasti softwaru a hudby zůstává předmětem znepokojení, přes opravdové úsilí ze strany českých orgánů. Posilování administrativní kapacity a opatření k vynucení práv (včetně kontrol na hranicích) by tedy i nadále mělo být vysokou prioritou.

Pokud jde o Římskou úmluvu, Česká republika musí připravit potřebnou legislativu, aby umožnila hladké provádění úmluvy po vstupu do EU. Česká republika již začala nezbytné přípravné práce pro hladké provádění nařízení, které nahrazuje Bruselskou úmluvu, zejména pokud jde o soudy, které mají být určeny pro účely tohoto nařízení.

Kapitola 6: Hospodářská soutěž

Od vydání poslední pravidelné zprávy bylo dosaženo dalšího pokroku, zejména pokud jde o harmonizaci legislativy.

V oblasti **antitrustu** Česká republika dosáhla pokroku. Dne 1. července 2001 nabyl účinnosti nový zákon o ochraně hospodářské soutěže. Tento zákon obsahuje hlavní principy *acquis* pokud jde o dohody omezující soutěž, zneužití dominantního postavení a kontrolu spojování podniků. Zákon rovněž významně mění procedurální ustanovení soutěžního práva za účelem urychlení a větší efektivity správního řízení.

Pokud jde o sekundární legislativu, 1. července 2001 Česká republika prostřednictvím vyhlášek transponovala celý soubor blokových výjimek Společenství (včetně nových přístupů Společenství v oblasti vertikálních a horizontálních omezení). Uvedené vyhlášky pokrývají některé dohody v oblasti pojišťovnictví, určité druhy vertikálních dohod, dohody o poskytování technologií, dohody o distribuci a servisu motorových vozidel, dohody o výzkumu a vývoji, dohody o specializaci, dohody v oblasti drážní, silniční a vnitrozemské vodní dopravy a dohody o cenách v osobní letecké dopravě a přidělování volného letištního času.

V průběhu roku 2000 vydal Úřad pro ochranu hospodářské soutěže (ÚOHS) 73 rozhodnutí v oblasti antitrustu (5 případů horizontálních dohod, 20 případů vertikálních dohod, 4 případy zneužití dominantního postavení a 44 případů spojování podniků). Proti rozhodnutím ÚOHS

bylo podáno 16 odvolání, přičemž všechna se týkala případů z oblasti antitrustu. V roce 2000 ÚOHS uložil pokuty dosahující částky 36 350 000 Kč (1,06 milionu €).

V oblasti **veřejné podpory** dosáhla Česká republika rovněž dalšího pokroku. V dubnu 2001 byla ministerstva spolu s ústředními orgány státní správy požádána, aby ÚOHS poskytla všechny informace relevantní pro zhodnocení existujících programů poskytování veřejné podpory (předcházejících novému zákonu o veřejné podpoře), Úřad od té doby posoudil 92 takových programů poskytování veřejné podpory a navrhl vhodná opatření pro zajištění jejich kompatibility s *acquis*. Poskytovatelé veřejné podpory byli vyzváni k doplnění a harmonizaci existujících programů poskytování veřejné podpory s *acquis* ve lhůtě dvou měsíců od návrhu ÚOHS.

Poslední Zpráva o veřejné podpoře, předložená v listopadu 2000, pokrývá rok 1999 a má dobrou kvalitu. Je veden aktuální komplexní přehled veřejné podpory. Vyhláškou byla stanovena notifikační povinnost vyžadující *ex ante* notifikaci v případech všech budoucích projektů veřejné podpory. Vyhláška vstoupila v platnost v prosinci 2000. Česká republika navrhla regionální mapu veřejné podpory, která stanoví maximální intenzitu podpory v podporovaných regionech, ke společnému přijetí Výborem přidružení.

Pokud jde o sekundární legislativu, Česká republika potvrdila, že české právo umožňuje přímý odkaz na *acquis* prostřednictvím Evropské dohody a jejích Implementačních pravidel. Česká republika proto nemusí samostatně přijímat novou sekundární legislativu pro veřejnou podporu. Úřad pro ochranu hospodářské soutěže zveřejnil pro účely transparentnosti řadu metodických pokynů, objasňujících *acquis* v různých oblastech kontroly poskytování veřejné podpory.

V rámci ustanovení o veřejné podpoře, obsažených v Evropské dohodě, předložila česká vláda v září 2001 program restrukturalizace českého ocelářského průmyslu. Uvedený program je v současné době konzultován s Evropskou komisí.

Od nabytí účinnosti zákona o veřejné podpoře v květnu 2000 začal ÚOHS rozvíjet praxi prosazování pravidel pro tuto oblast, přičemž mezi 1. květnem 2000 a 15. květnem 2001 vydal 140 rozhodnutí.

Celkové hodnocení

Česká republika dosáhla významného pokroku v řešení legislativních mezer, na které poukazovala Pravidelná zpráva za rok 2000, a její legislativa je nyní převážně ve shodě s *acquis*.

Co se týče administrativní kapacity, Úřad pro ochranu hospodářské soutěže se zdá být personálně i odborně dobře zabezpečen. Aktuální celkový počet zaměstnanců je 129 a je tvořen právníky, ekonomy a administrativními pracovníky. Úsek antitrustu na ÚOHS disponuje 32 kvalifikovanými úředníky a odbor veřejné podpory je tvořen 16 úředníky (včetně 14 odborných pracovníků).

ÚOHS vykazuje poměrně dobré výsledky v prosazování pravidel v oblasti antitrustu, jakkoliv další posílení prosazování pravidel soutěže, jakož i více preventivně působící sankční politika je žádoucí. Priorita by měla být udělována případům, které zahrnují nejzávažnější narušení hospodářské soutěže.

ÚOHS vykazuje rovněž v oblasti veřejné podpory poměrně dobré výsledky, pokud jde o vynucování práva. Je však třeba prokázat nekompromisní a efektivní prosazování pravidel poskytování veřejné podpory, zvýšit transparentnost a schopnost ÚOHS jednat nezávisle a v těsné spolupráci s poskytovateli veřejné podpory a to i v citlivých oblastech, jakými jsou restrukturalizace neživotaschopných segmentů ocelářského průmyslu a závěrečné fáze restrukturalizace a privatizace finančního sektoru.

Kapitola 7: Zemědělství

Zemědělství České republiky v roce 2000 představovalo 3,9 % hrubé přidané hodnoty²². Zaměstnanost v zemědělství během minulého roku slabě poklesla a představovala 5,1 % z celkové zaměstnanosti v roce 2000²³. V roce 2000 se zvýšil vývoz zemědělských produktů z České republiky do ES²⁴ o 29 %, a to na 489,3 milionů euro. Dovoz z ES do České republiky se zvýšil o 12 %, a to na 1072,3 milionů euro. Obchodní bilance ve prospěch EU dosáhla 583,1 milionů euro. Pro srovnání, v roce 1999 to bylo 578,3 milionů euro. Nejdůležitější skupinu českých produktů vyvážených do ES tvoří olejnatá semena (24 %), jejichž vývoz se zvýšil o 21 % a nápoje (20 %), jejichž vývoz se zvýšil o 63 %. Co se týče dovozu z ES do České republiky, je nejdůležitějším artiklem zpracované krmivo (12 %), jehož vývoz vzrostl o 22 %, ovoce (10 %), jehož vývoz vzrostl o 6 %, ostatní preparáty (8 %), jejich vývoz se snížil o 5 %, zelenina (7 %), jejíž vývoz vzrostl o 4 %, a tabák (7 %), jehož vývoz vzrostl o 11 %.

V roce 2001 dosáhne státní rozpočet určený pro oblast zemědělství výše přibližně 391 milionů euro, což představuje 2 % z celkové výše státního rozpočtu. Podpůrné programy pro agrární sektor představují 192,1 milionů euro, zatímco programy pro lesnictví a vodní hospodářství představují 14,9 milionů euro resp. 9,2 milionů euro. Částka 14 milionů euro byla vyčleněna na podporu fondů pro obnovu v oblasti lesnictví a zemědělství. Státní dotace pro Státní zemědělský intervenční fond představují 118,8 milionů euro a výdaje na implementaci *acquis* (obsaženého v Národním programu přípravy České republiky na členství v Evropské unii) představují 19,2 milionů euro.²⁵

V období od loňské Pravidelné zprávy Česká republika pokročila dále v přípravách zemědělské politiky, zejména v přípravě administrativních struktur, které jsou nezbytné k realizaci Společné zemědělské politiky a k transpozici *acquis* ve fytoosanitární oblasti.

V květnu 2001 byla přijata novela zákona o podmínkách převodu zemědělských a lesních pozemků z vlastnictví státu na jiné osoby a zákona o Pozemkovém fondu, který usnadní prodej některých zemědělských objektů a půdy, na nichž tyto objekty stojí.

Horizontální otázky

V rámci příprav na Evropský zemědělský orientační a záruční fond (EAGGF) bylo rozhodnuto, že Národní platební agentura bude ustavena jako součást Státního zemědělského

²² Údaje EUROSTATu, pokud není uvedeno jinak. Definice Labour Force Survey EUROSTATu (LFS).

²³ Definice Labour Force Survey EUROSTATu (LFS). Zaměstnanost v zemědělství je dle LFS definována jako ekonomicky činné osoby, které získávají výraznou část svého příjmu ze zemědělství.

²⁴ Zdroj: Definice zem. produktů dle Uruguayského kola, údaje z EUROSTAT COMEXT (viz U.E. 12/15: Commerce des Produits Agricoles 1988-2000, 1 Partie D.G. AGRI/A.2 Analyses quantitatives, préventions, statistiques, études, 2001, p. 10-57 et 86-89).

²⁵ Zdroj: MF ČR

intervenčního fondu. Zákon o rozpočtových pravidlech vstoupil v platnost v lednu 2001 a jeho cílem je úplné sjednocení s pravidly Evropských společenství.

V rámci příprav na vytvoření Integrovaného administrativního a kontrolního systému (IACS) byla v červenci 1999 zahájena dobrovolná identifikace hovězího dobytka, která se stala od 1. ledna 2001 povinnou. V souladu se zákonem o Šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat (plemenářský zákon), který nabyl účinnosti v lednu 2001, bude povinná identifikace zvířat splněna u chovatelů prasat, ovcí a koz do dubna 2002. Byly pořízeny digitální fotografické mapy celého území České republiky, které budou sloužit jako základ pro registr zemědělské půdy. Na Ministerstvu zemědělství bylo zřízeno samostatné oddělení pro IACS.

V oblasti ekologického hospodaření vstoupil v platnost v lednu 2001 zákon o ekologickém zemědělství, který stanoví pravidla pro ekologické zemědělství, označování bio-potravin a požadavky na dovoz bioproduktů z ostatních zemí.

Co se týče obchodních mechanismů, postoupila příprava struktur Státního zemědělského intervenčního fondu pro další implementaci *acquis* v této oblasti.

V oblasti politiky kvality nebyl zaznamenán v uplynulém roce žádný významný pokrok.

Do stávajícího systému Účetní datové sítě zemědělských farem (FADN), který je částečně v souladu s *acquis*, byly zapojeny další zemědělské podniky.

Pokud se týká administrativní kapacity, v dubnu 2001 byla provedena restrukturalizace Ministerstva zemědělství za účelem přípravy budoucího řízení Společné zemědělské politiky. Tato reorganizace představuje krok správným směrem a v současné době se jedná o dalších organizačních změnách.

Společné tržní organizace (Organizace společného trhu)

V této oblasti bylo dosaženo velkého pokroku, zvláště se zřetelem na další rozvoj Státního zemědělského intervenčního fondu (SZIF) jako administrativní struktury, která odpovídá za organizaci trhu. Status SZIF byl přijat v únoru 2001 a další pravomoci SZIF získal na základě vyhlášek, které se týkají tržní intervence u různých komodit. V dubnu 2001 bylo na Ministerstvu zemědělství zřízeno nové oddělení pro SZIF.

Byly provedeny další přípravy pro implementaci Společné zemědělské politiky v oblasti plodin na orné půdě. Bylo přijato nařízení vlády, které upravuje podmínky a zásady pro poskytování finanční podpory pro výrobu bramborového a pšeničného škrobu a pro poskytování subvencí při vývozu výrobků z bramborového škrobu. Další nařízení vlády, závazné pro SZIF, stanoví podmínky a zásady opatření k podpoře vývozu sladu. Nařízení vlády, jež upravuje zásady pro provádění intervenčních nákupů a prodeje obilovin, bylo schváleno v červnu 2001. Bylo přijato nařízení vlády, které stanovuje podmínky pro poskytování finanční podpory a finanční kompenzační podpory za uvádění půdy do klidu a zásady pro prodej řepky olejné vypěstované na půdě uváděné do klidu.

Rovněž byla schválena nařízení vlády, které stanovuje produkční kvóty pro výrobu cukru na období 2001/2002 až 2004/2005 a ustavuje systém organizace trhu s cukrem, který je

postaven na stejných základech jako systém organizace trhu s cukrem Evropského společenství.

V sektoru specializovaných plodin byla přijata opatření upravující systém registrace ve vinařské a vinohradnické oblasti a kontrolu dovozů, jež se shodují s komunitárními opatřeními. V sektoru ovoce a zeleniny pokračovala Česká republika i nadále v harmonizaci norem s normami UN/ECE.

Ve vztahu k živočišným výrobkům byly v dubnu 2001 v souladu se zákonem o Státním zemědělském intervenčním fondu zavedeny produkční kvóty na mléko a vláda zavedla vývozní dotace u mléčných výrobků. Byl rovněž zaveden systém na podporu spotřeby mléka ("školní mléčný program"). V lednu 2001 bylo na Ministerstvu zemědělství zřízeno samostatné oddělení pro mléko. Byla přijata vyhláška o značení hovězího masa, která vstoupí v platnost částečně v říjnu 2001 a částečně v lednu 2002. Jednotná klasifikace jatečných trupů (SEUROP) byla zavedena pro vepřové maso od dubna 2001. V září 2001 došlo k rozhodnutí o zřízení Klasifikační agentury pro jatečná zvířata k lednu 2002.

Rozvoj venkova a lesnictví

S ohledem na zavádění agro-environmentálních opatření bylo schváleno nařízení vlády o systému podpory pro programy rozvoje venkova, které zahrnuje i agro-environmentální programy. Oddělení strukturální politiky a rozvoje venkova bylo posíleno o 4 nové odborníky. Připravuje se Horizontální plán rozvoje venkova, který je určen, aby sloužil jako podklad pro budoucí podporu, kterou bude poskytovat garanční sekce Evropského zemědělského orientačního a záručního fondu (EAGGF).

Veterinární a fytosanitární otázky, včetně bezpečnosti potravin

Celkově byl v uplynulém roce zaznamenán jen malý pokrok v oblasti veterinární legislativy. Nicméně velkého pokroku bylo dosaženo v zavádění systému označování zvířat. Dobrovolné označování a evidence skotu začala v červenci 1998 a v lednu 2001 se stala povinnou. Na základě plemenářského zákona, který nabyl účinnosti v lednu 2001, bude povinné označování zvířat u chovatelů prasat, ovcí a koz splněno do dubna 2002. Prováděcí vyhláška, která stanoví způsob označování, evidence, vedení a poskytování záznamů u skotu, ovcí a koz, byla přijata v dubnu 2001. Po zjištění výskytu dvou případů BSE v roce 2001 zahájila Česká republika testování veškerého poraženého skotu staršího více než 30 měsíců a likvidaci specifického rizikového materiálu (SRM) a zavedla nová pravidla pro nakládání se specifickým rizikovým materiálem. V souvislosti s hodnocením geografického rizika výskytu BSE byla Česká republika zařazena do III. skupiny.

V oblasti **fyto**sanitární bylo v uplynulém roce dosaženo velkého legislativního pokroku. V oblasti *ochrany rostlin (vůči škodlivým organismům a pesticidům)* nabyla v lednu 2001 účinnosti novela zákona o fytosanitární péči, která posiluje ochranu proti škodlivým organismům. Jejím cílem je harmonizace legislativy s právními předpisy ES ohledně registrace pesticidů, výrobců a dovozců zeleninových produktů. Opatření týkající se registrace dovozů byla zavedena k červenci 2001. Druhá novela zákona o fytosanitární péči byla přijata v červenci 2001 a nabude účinnosti v lednu 2002. Cílem této novely je zlepšit transpozici *acquis* v oblasti registrace výrobců, pěstitelů a dovozců rostlin a rostlinných produktů a zavést

systém rostlinolékařských pasů, ochranných zón a ochrany dovozu a vývozu. Opatření, která se týkají rostlinolékařských pasů, však nabudou účinnosti až v březnu 2002.

V oblasti *hygieny rostlin* nebyl v uplynulém roce zaznamenán žádný zvláštní pokrok.

V oblasti *ochrany práv k odrůdám rostlin* nabyl v lednu 2001 účinnosti zákon o ochraně práv k odrůdám rostlin a jeho cílem je přiblížení se v této oblasti k *acquis*. Tento zákon zejména rozšiřuje právo ochrany na další odrůdy rostlin.

Z hlediska administrativní kapacity ve fyto-sanitární oblasti Česká republika významně pokročila v dalších přípravách na členství v systému EUROPHYT, zdokonalila technické zařízení diagnostických laboratoří a posílila kapacitu centrální registrace a schvalování prostředků na ochranu rostlin.

Co se **bezpečnosti potravin** týče (*viz také Kapitola 1: Volný pohyb zboží*), Česká republika zpracovala a v dubnu 2001 zveřejnila Strategii bezpečnosti potravin, jež vytyčuje systémy pro koordinaci mezi jednotlivými zainteresovanými úředními orgány, jejich pravomoci, organizaci a personál.

Celkové hodnocení

Celkově lze říci, že harmonizace legislativy dosáhla kvalitní úrovně a zřizování struktur pro implementaci Společné zemědělské politiky je na dobré cestě.

Co se horizontálních otázek týče, je třeba dokončit administrativní struktury potřebné k zavedení obchodních mechanismů Evropských společenství. V oblasti politiky kvality je třeba dokončit kontrolní mechanismy, aby odpovídaly požadavkům Společenství. Bylo rozhodnuto o zřízení Národní platební agentury jako součásti Státního zemědělského intervenčního fondu (SZIF), což si vyžádá novelu zákona o SZIF. Co se týče příprav na zavedení Integrovaného administrativního a kontrolního systému (IACS), je právní rámec pro identifikaci a registraci zvířat vcelku připraven, ale je třeba dokončit identifikační systém registru zemědělské půdy. Co se týče Účetní datové sítě zemědělských farem (FADN), dosavadní šetření odpovídá *acquis* jen částečně. Je třeba zajistit, aby sběr dat a administrativní kapacita odpovídaly požadavkům Společenství. Je rovněž třeba zajistit spolupráci na výměně dat.

Z hlediska administrativní kapacity je reorganizace Ministerstva zemědělství krok správným směrem. Je však nutná ještě další reorganizace pro zajištění dostatečné implementace Společné zemědělské politiky při vstupu do EU.

Pokud jde o implementaci společných tržních organizací (organizací společného trhu), začal Státní zemědělský intervenční fond (SZIF) pracovat na specifických tržních nařízeních, aby se připravil na funkci intervenční agentury. V současné době se ještě zcela nenachází na úrovni intervenčních agentur v EU a musí se před vstupem do EU ještě přizpůsobit. Chybí efektivní síť se spolehlivým tržním monitorovacím systémem, který by byl schopen shromažďovat údaje o cenách v reálném čase ve všech bodech tržního řetězce. Je nutno dokončit legislativu zavádějící kvalitativní a marketingové normy pro plodiny na orné půdě a produkty živočišné výroby. Česká republika musí rovněž doplnit systém tržní regulace pro specializované plodiny. Je třeba učinit další kroky pro harmonizaci *acquis* v oblasti organizace trhu s cukrem. Současné marketingové normy pro ovoce a zeleninu jsou v souladu s požadavky Společenství. Je však potřeba reorganizovat systém kontroly kvality v oblasti ovoce a zeleniny. Bylo

zřízeno pět organizací výrobců v této oblasti, které jsou dotovány státem, ale existující právní rámec pro organizace výrobců není v souladu s požadavky Společenství.

V oblasti rozvoje venkova a lesnictví je horizontální legislativa už z větší části zavedena, je nutné jen dokončit administrativní struktury pro implementaci.

Ve veterinární oblasti je nová horizontální legislativa zavedena od roku 1999. Další pokrok je však ještě třeba učinit v oblasti transpozice veterinární legislativy, například v oblasti péče o zvířata, pravidel pro dovozy ze třetích zemí a veterinárních kontrol. Co se týče veterinárních kontrol na domácím trhu, je třeba sjednotit systém kontroly během přepravy a na místě určení. Dále je třeba harmonizovat přípravy na účast v kontrolním systému transportu zvířat (ANIMO). Je třeba harmonizovat systém financování veterinárních kontrol s *acquis*. Je potřeba posílit pohraniční inspekční stanoviště a kontrolu dovozu a sladit je s požadavky Společenství. Je nutné dobudovat veterinární stanici letiště Ruzyně, dostatečně ji vybavit a školení zaměstnanců by mělo být zaměřeno i na zvládnutí procedur pohraničních kontrol. V oblasti kontroly chorob a zdraví zvířat významně pokročily přípravy na účast v systému hlášení nálezů zvířat (ADNS).

Pro zavedení efektivního systému prevence chorob napadajících zvířata je nutné, aby stávající systém identifikace zvířat byl centralizován a napojen na českou síť epidemiologické kontroly. Dále je třeba určit v souladu s *acquis* kompetentní orgán odpovědný za zavádění databáze pro hovězí skot.

Pokud jde o nakládání s živočišnými odpady, většina asanačních zařízení pro likvidaci vysoce rizikových odpadů splňuje požadavky Společenství. V oblasti ochrany veřejného zdraví nespĺňuje stále ještě značná část zpracovatelských závodů zpracovávajících výrobky živočišného původu požadavky Společenství na hygienu a veřejné zdraví. Je třeba připravit celkový plán pro modernizaci těchto závodů. V oblasti výživy zvířat bylo *acquis* z velké části převzato. Státní veterinární správa (SVS), jakož i Česká zemědělská a potravinářská inspekce (ČZPI) pracují obecně dobře. Byla zdokonalena informační síť ČZPI, kterou ještě zbývá propojit on-line s Generálním ředitelstvím cel.

Ve fytosanitární oblasti bylo dosaženo kvalitní úrovně harmonizace legislativy. V oblasti ochrany rostlin (vůči škodlivým organismům) se inspekční a kontrolní struktury jeví jako odpovídající. Stále ještě ale nebyly zavedeny rostlinolékařské pasy, jak je uvedeno v již přijaté legislativě. V oblasti kvality semen a rozmnožovacích materiálů jsou příslušné inspekční a kontrolní struktury z valné části zavedeny, ale je třeba dokončit mechanismy. Ohledně pesticidů a hladiny reziduí, maximální limity reziduí ještě plně neodpovídají komunitárnímu právu. Státní fytosanitární správa připravila napojení na informační systém EUROPHYT v oblasti ochrany rostlin a škodlivých organismů, ale tento systém je třeba ještě dokončit. Státní fytosanitární správa funguje z obecného hlediska dobře a situace v oblasti specializovaných zařízení se zlepšuje. Nicméně je třeba dalšího úsilí pro dosažení dostatečného počtu odpovídajícím způsobem vyškoleného personálu a technického vybavení. Zbývá zřídit ústav pro identifikaci rostlin a je třeba pokračovat v harmonizaci Ústředního kontrolního a zkušebního ústavu zemědělského (ÚKZUZ).

Systém kontrol bezpečnosti potravin není zcela v souladu s *acquis*. Systém řízení hygieny v kritických bodech (HACCP), který se zabývá opatřeními k identifikaci a kontrole rizika týkajícího se zpracování potravin a monitoringem bezpečnostních norem, se stal od ledna 2000 závazným pro všechny výrobce potravin (viz Kapitola 1: Volný pohyb zboží).

Kapitola 8: Rybolov

Za poslední rok došlo v této oblasti k určitému pokroku. Činnost v oblasti rybolovu je v České republice omezena na akvakulturu, hlavně chov kapra.

Od vydání poslední Pravidelné zprávy nedošlo k žádnému podstatnému pokroku v oblasti řízení zdrojů, inspekci a kontrol. Pokud jde o kroky ve strukturální oblasti, bylo vypracováno několik programových dokumentů potřebných k přípravě Společné politiky pro rybářství a rybolov.

V oblasti tržní politiky byla v roce 2001 založena organizace výrobců, která by měla pomoci zlepšit proces zpracovávání a prodeje rybích výrobků v souladu s praxí v ES. Český statistický úřad začal shromažďovat údaje o množství a cenách rybí produkce na trhu v České republice.

V oblasti státní pomoci rybářskému sektoru pokračovaly v roce 2001 podpůrné programy v podobě subvencí ze státního rozpočtu pro sledování produktivity rybích výrobků. Subvence budou poskytovány pouze pro činnosti, které se zabývají šlechtitelstvím ryb.

V říjnu 2000 vešla v platnost novela zákona o rybářství, která rozšířila sféru působnosti rybářského zákona a zavedla výběrový administrativní postup pro řízení rybolovu v jednotlivých revírech.

Pokud jde o administrativní kapacity, bylo zrušeno odloučené pracoviště pro ryby, které bylo založené v roce 1999 a patřilo pod Ministerstvo zemědělství. Jeho zaměstnanci byli převedeni na jiná oddělení ministerstva.

Celkové hodnocení

Rybářská politika České republiky je částečně v souladu s *acquis*. Pro zavedení Společné politiky pro rybářství a rybolov je potřebná další transpozice legislativy a rozvoj administrativní kapacity. Je nutné zavést legislativu v oblasti kontroly dovozů ryb a systému kontroly zdrojů a druhů ryb. Pro zavedení funkčního monitorovacího systému pro kontrolu rybích zdrojů a dovozů ryb je třeba zlepšit spolupráci mezi příslušnými úřady.

Rovněž je třeba zřídit instituce, které budou zavádět *acquis* v oblasti kontroly implementace standardů společného trhu, shromažďovat a předávat údaje týkající se trhu a určovat podmínky pro uznávání producentů organizací. Je také potřeba dalšího úsilí v implementaci *acquis* v oblasti řízení komunitárních strukturálních kroků v oblasti rybolovu. Přípravy na Společnou politiku pro rybářství a rybolov, především pokud jde o přípravu programových dokumentů, pokračují dobře.

Jelikož je Česká republika vnitrozemský stát, mají některé části *acquis* týkající se rybolovu pro tento stát menší význam.

Kapitola 9: Dopravní politika

Od předchozí Pravidelné zprávy dosáhla Česká republika dobrého pokroku, zejména při přejímání právních předpisů v oblasti silniční dopravy.

Pokud jde o **transevropské dopravní síť**, Státní fond dopravní infrastruktury postupně přebírá roli ústředního finančního orgánu pro investice do dopravní infrastruktury. Finance pro rozvoj, výstavbu, údržbu a modernizaci silnic, železnic a vnitrozemských vodních cest jsou poskytovány asi 100 příjemcům, z nichž nejvýznamnější jsou České dráhy a Ředitelství silnic a dálnic Ministerstva dopravy a spojů.

V březnu vláda ČR přistoupila k novému projektu společného financování dopravní infrastruktury veřejným a soukromým kapitálem, když udělila soukromé společnosti právo postavit a provozovat dálnici z Lipníku do Ostravy. Udělení této zakázky bez vyhlášení veřejné soutěže nicméně vyvolává znepokojení ohledně průhlednosti postupu při jejím zadávání.

Pokud jde o investice do železniční dopravní infrastruktury, pokrok byl učiněn při obnově tratí koridorů IV a VI.

V **pozemní dopravě** došlo k přijetí řady nových právních předpisů. V *silniční dopravě* vstoupil v červenci 2001 v účinnost zákon o podmínkách provozu silničních vozidel na pozemních komunikacích. Navíc v lednu 2001 nabyt účinnosti nový zákon o provozu na pozemních komunikacích, který upravuje práva a povinnosti účastníků silničního provozu, a zákon o získávání a zdokonalování odborné způsobilosti k řízení motorových vozidel. V květnu 2001 vláda ČR schválila dohodu INTERBUS o mezinárodní příležitostné autobusové dopravě.

V případě *železniční dopravy* nebyl přes několik návrhů ze strany vlády ČR zaznamenán žádný pokrok v transpozici *acquis* ES u tohoto klíčového odvětví. Ve *vnitrozemské vodní dopravě* nedošlo k žádnému novému vývoji.

Pokud se týče **letecké dopravy**, ČR se 12. prosince 2000 stala řádným členem Sdružených leteckých úřadů (JAA), z čehož pro ni vyplývá povinnost dodržovat všechny Společné letecké předpisy. Přestože byl v říjnu 2000 zřízen Poradní výbor pro přidělování slotů, ve skutečnosti rozhoduje o udělování slotů pro pravidelné lety český národní dopravce ČSA. Kapacita správních orgánů byla posílena: jak v případě Řízení letového provozu, které bylo rovněž reorganizováno, tak Úřadu pro civilní letectví došlo k dodatečnému personálnímu posílení.

V **námořní dopravě** nebyl zaznamenán žádný nový vývoj.

Celkové hodnocení

Z hlediska přejímání legislativy učinila Česká republika značný pokrok, zejména v oblasti silniční dopravy. V případě železniční dopravy si další podstatné změny v legislativě vyžádá především zákon o drahách. Další posílení administrativních kapacit, zejména v silniční dopravě, zůstává nadále důležitým úkolem.

V horizontálních záležitostech by Státní fond dopravní infrastruktury měl přispět ke zlepšení rozvoje dopravní infrastruktury. Nicméně přímá finanční závislost Fondu na výnosech z privatizace, jejichž výši nelze předvídat, bude i v případě jejího snížení nadále způsobovat problémy při financování důležitých infrastrukturních projektů. V silniční dopravě byl učiněn další pokrok v harmonizaci s dopravním *acquis*, a to zejména přijetím zákona o Podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích. Kapacita správních orgánů v odvětví silniční dopravy však dává důvod k obavám, neboť výše uložených pokut je příliš nízká na to, aby

měla požadovaný penalizující účinek, a kapacita Ministerstva dopravy a spojů pro výkon dozoru nad regionálními a okresními úřady, u nichž probíhá správní reforma, je nedostatečná. Celkem 350 dopravních úředníků pracujících v okresních úřadech uložilo 1900 pokut během 7600 kontrol dopravních společností v roce 2000. V rámci procesu decentralizace je vedle plánu na převod odpovědností rovněž nezbytné posílení dozorčí úlohy ministerstva. V současné době tvoří oddělení odboru silniční dopravy na Ministerstvu dopravy a spojů čtyři pracovníci, kteří dohlíží nad prosazováním fiskálních, sociálních a soudních opatření prováděných okresními úřady, a to včetně plnění požadavků přístupu na trh a k profesi, jako je finanční způsobilost, dobrá pověst a odborná způsobilost. Toto oddělení rovněž slouží jako odvolací orgán pro záležitosti, jako je přístup k povolání a dodržování pravidel AETR. Vzhledem k rozsahu těchto úkolů je toto oddělení značně poddimenzováno, pokud jde o pracovní zdroje.

V železniční dopravě nebylo odstraněno legislativní zpoždění, na které upozorňovala předchozí Pravidelná zpráva. Navíc EU v roce 2001 přijala nové *acquis*, které se týká zavedení liberalizovaného trhu. Podstatná legislativní práce k dosažení harmonizace s právními předpisy ES před vstupem je tudíž nadále nezbytná. Zejména je třeba učinit další kroky k implementaci nového železničního *acquis*, aby se zajistilo nezávislé působení správce infrastruktury v otázkách přidělování kapacit a zpoplatňování.

V současné době český Drážní úřad (DÚ) pracuje plynule v rámci existujících právních předpisů jako výkonný orgán pro železnice a železniční dopravu. Zaměstnává asi 60 pracovníků působících ve čtyřech regionálních úřadech. Hlavní odpovědností DÚ je regulace železniční dopravy, přidělování infrastruktury, povolování výstavby infrastruktury a schvalování technické způsobilosti železničního vybavení. Úřad dále vydává právní normy, například týkající se bezpečnosti, a kontroluje uplatňování současných právních předpisů. DÚ finančně a organizačně závisí na Ministerstvu dopravy a spojů, které určuje jeho rozpočet a jmenuje generálního ředitele. V roce 2000 DÚ vykonal přes 1 000 kontrol provozovatelů železnic a uložil 15 pokut.

V **letecké dopravě** prokázala Česká republika jasnou vůli urychlit harmonizaci s leteckým *acquis*. Česká republika je nyní členem Sdružených leteckých úřadů. Zřízení výboru pro přidělování slotů představuje vítaný krok k zajištění nezávislosti tohoto přidělování. Zbývá zřídit nezávislý orgán pro vyšetřování nehod.

V oblasti **vnitrozemských vodních cest** zbývá zřídit Fond vnitrozemské vodní dopravy odpovídající za zajištění kapacitních opatření v případě krizových situací na trhu.

Česká Státní plavební správa (SPS) je správním orgánem pro všechny splavné vnitrozemské vodní cesty. Zaměstnává přibližně 300 osob a její fungování probíhá uspokojivě. SPS odpovídá za péči o bezpečnost plavby a sleduje, zda všechny lodě a provozovatelé přístavů dodržují právní předpisy. SPS rovněž vede registr všech plavidel plujících pod českou vlajkou. Celková registrovaná tonáž plavidel v České republice dosahuje 150 000 tun a minulý rok poklesla přibližně o 10%. SPS je oprávněna provádět kontroly provozovatelů a ukládat jim sankce. Není však jasné, v jaké míře jsou tyto pravomoci využívány. Za údržbu vodních cest a investice do vodních cest, stejně jako za značení vodních cest, odpovídá Správa vodních toků, samostatná instituce podřízená Ministerstvu zemědělství.

Kapitola 10: Daně

Od minulé Pravidelné zprávy zaznamenala Česká republika omezený pokrok, a to pouze v oblasti spotřebních daní.

Pokud jde o **nepřímé daně**, pozitivní krok lze spatřovat v přijetí novely zákona o spotřebních daních, která vstoupila v účinnost 1. července 2001 a která zavedla smíšenou (pevná/procentní) sazbu spotřební daně z cigaret. Současně byly pro cigarety, doutníky a cigarillos zavedeny kolky s uvedením ceny pro konečného spotřebitele. Touto novelou byly také zvýšeny sazby spotřebních daní u některých minerálních olejů (Česká republika již dosáhla minimální sazby spotřební daně u bezolovnatého benzínu požadované ES); víno se stalo předmětem spotřební daně s nulovou sazbou; výrobky, které jsou předmětem spotřebních daní a které byly umístěny ve svobodných celních pásmech nebo ve svobodných celních skladech a byly vráceny zpět do tuzemska, podléhají dani; a bylo zavedeno osvobození od daně z důvodu ztrát způsobených vyšší mocí.

Ve sbližování legislativy v oblasti daně z přidané hodnoty nelze zaznamenat žádný pokrok. Jako krok zpět lze hodnotit, že 1. dubna 2000 došlo ke snížení sazby DPH u restauračních služeb z 22 % na 5 %; toto opatření je neslučitelné s *acquis*.

V loňské Pravidelné zprávě bylo zmíněno přijetí nové legislativy, která vytvořila podmínky pro trvalé zrušení duty-free obchodů na silničních celních přechodech ke dni 31. prosince 2001. V červenci 2001 však Parlament České republiky schválil nový zákon, který odložil zrušení těchto obchodů až na prosinec 2003.

V oblasti **přímých daní** nelze zaznamenat žádný pokrok.

Pokroku bylo dosaženo v oblasti **administrativní spolupráce a vzájemné pomoci**. Zákon o mezinárodní pomoci při vymáhání některých finančních pohledávek vstoupil v platnost v lednu 2001. Tento zákon transponuje *acquis* (v rozsahu, ve kterém mohou být ustanovení implementována před přistoupením) o vzájemné pomoci při vymáhání pohledávek vztahujících se k Evropskému zemědělskému orientačnímu a záručnímu fondu, zemědělských dávek a cel a nároků ve vztahu k dani z přidané hodnoty a některým spotřebním daním.

V oblasti **administrativních kapacit** přispívají zákony o svobodném přístupu k informacím a o elektronickém podpisu z roku 2000 k větší efektivitě a transparentnosti daňové správy.

Celkové hodnocení

Ačkoli bylo dosaženo značné úrovně sblížení daňového systému, mnoho důležitých otázek v této oblasti ještě musí být vyřešeno.

Pokud jde o nepřímé daně, novela zákona o DPH z roku 2000 přinesla další sblížení legislativy v oblasti nepřímých daní. Je však potřeba dalšího sjednocování v zásadních otázkách, jakými jsou aproximace sazeb DPH a sazeb spotřebních daní, stejně jako rozsah plnění osvobozených od DPH. Bude důležité zajistit, aby stávající a budoucí legislativa odpovídala principům Kodexu chování pro zdanění příjmů z podnikání.

Jak již bylo uvedeno v loňské Pravidelné zprávě, Česká republika musí v těchto citlivých oblastech zavést vhodně strukturovaný a souvislý legislativní rozvrh. Se zřetelem na vliv na spotřebitelské ceny, který lze v souvislosti s přizpůsobením s *acquis* očekávat, by se měla Česká republika zaměřit na postupnou aproximaci sazeb daně z přidané hodnoty a sazeb spotřebních daní za účelem zabránění ekonomických potíží v pozdějším období. Česká republika by také měla zajistit splnění svého závazku zrušit duty-free obchody na silničních celních přechodech do 31. prosince 2001.

V oblasti **administrativní kapacity** pokračuje proces modernizace daňové správy, ačkoliv je stále ještě v přípravné fázi. Pokračuje proces vytvoření nezávislého orgánu pro správu daní a cel, ale legislativní kroky nezbytné k jeho zřízení dosud nebyly podniknuty. Ve většině oblastí je třeba zásadních opatření a stále přetrvává potřeba konkrétnějšího pokroku, který by zajistil řádné a efektivní fungování daňové správy po vstupu do EU. Úsilí by mělo být zaměřeno zejména na zlepšení výběru daní.

Kapitola 11: Hospodářská a měnová unie

Detailní zhodnocení různých aspektů hospodářské politiky České republiky bylo podrobně popsáno výše v kapitole rozebírající ekonomická kritéria (B-2). Stávající část se proto omezuje pouze na aspekty *acquis* týkající se Hospodářské a měnové unie definované v hlavě VII smlouvy o založení ES a v ostatních příslušných textech, které by měly kandidátské státy implementovat nejpozději do svého přistoupení. Konkrétně se jedná o zákaz přímého financování veřejného sektoru centrální bankou, o zákaz privilegovaného přístupu veřejného sektoru k finančním institucím a o nezávislost národních centrálních bank. Proces liberalizace pohybu kapitálu, jehož splnění je podmínkou pro shodu s *acquis* týkajícími se HMU, byl rozebrán výše v *Kapitole 4: Volný pohyb kapitálu*.

Od předchozí Pravidelné zprávy bylo dosaženo pokroku pouze v některých oblastech.

Pokud jde o zákaz přímého financování veřejného sektoru Českou národní bankou (ČNB), byla ve shodě s *acquis* přijata opatření, která brání ČNB, aby vládě poskytovala krátkodobé úvěry.

Zrušeno bylo i právo ČNB stanovovat minimální úrokové míry pro vklady a maximální úrokové míry pro úvěry poskytované na bankovním trhu. Toto právo by totiž mohlo být považováno za privilegovaný přístup veřejného sektoru k finančním institucím a jeho zrušení tedy představuje významný pokrok v přizpůsobování se *acquis*.

Novela zákona o České národní bance, která vešla v platnost v lednu 2001, nezajistila nezávislost centrální banky, protože obsahuje ustanovení o tom, že inflační cíl a kursový režim mají být stanoveny po dohodě s vládou, a rozděluje rozpočet ČNB na dvě samostatné části, z nichž jedna podléhá schválení Parlamentem. Pokud jde o základní cíl ČNB, díky posunu od "měnové stability" k "cenové stabilitě" se novelizovaný zákon o ČNB více přiblížil k ustanovením Smlouvy o založení ES a ke stanovám Evropské centrální banky. Ústavní soud České republiky však v červnu 2001 rozhodl, že výše uvedená ustanovení jsou protiústavní.

Celkové hodnocení

Po přijetí do EU se bude Česká republika účastnit HMU se statutem derogace podle článku 122 Smlouvy o založení ES. To vyžaduje provedení nutných změn v jejím institucionálním a právním rámci k datu vstupu do EU.

Obecně byla zavedena podstatná část *acquis* týkající se HMU, ale některé významné prvky stále chybí.

Bylo dosaženo dobré úrovně harmonizace v oblasti zákazu přímého financování veřejného sektoru centrální bankou a zákazu zvýhodněného přístupu veřejného sektoru k finančním institucím.

Co se týče nezávislosti České národní banky, rozhodnutí Ústavního soudu zrušilo platnost nejvýraznějších prvků nesouladu s *acquis* v oblasti institucionální nezávislosti, zavedené přijetím novely zákona o ČNB: nutnosti dohodnout se s vládou na inflačním cíli a kursovém režimu, rozdělení rozpočtu ČNB na dvě oddělené části, z nichž jedna podléhá schválení Poslaneckou sněmovnou. Zůstávají však další nedostatky s ohledem na *acquis*, jako například ustanovení obsahující podmínky pro odvolávání členů bankovní rady ČNB z funkce a neexistence ustanovení, která by zajistila soudní přezkoumání nezávislým soudem v případě odvolání členů bankovní rady ČNB, s výjimkou guvernéra (osobní nezávislost). Proto je nezbytné další úsilí k dokončení sjednocení s *acquis* v oblasti nezávislosti centrální banky.

Podle rozhodnutí Ústavního soudu nemůže být "cenová stabilita" stanovena jako hlavní cíl ČNB, pokud česká ústava stanoví jako hlavní cíl centrální banky "měnovou stabilitu".

Pokud jde o administrativní kapacity, ČNB pracuje efektivně. Úroveň odbornosti jejich zaměstnanců je vysoká a jejich fluktuace nízká. ČNB i Ministerstvo financí mají dobré analytické kapacity, které jim umožňují vést hospodářský dialog v prostředí EU. Přesto je stále nutné zdokonalení administrativních kapacit na Ministerstvu financí, především s ohledem na přípravu střednědobého fiskálního rámce a statistiky.

Kapitola 12: Statistika

V oblasti statistiky učinila Česká republika značný pokrok.

Pokud jde o **infrastrukturu statistiky**, legislativa je v zásadě harmonizována s *acquis*. Novela zákona o státní statistické službě, která umožňuje Českému statistickému úřadu (ČSÚ) přístup do daňových registrů Ministerstva financí, vstoupila v platnost v lednu 2001. Úplné zavedení této novely do praxe vyžaduje, aby Ministerstvo financí poskytovalo údaje na úrovni finančních úřadů okresů.

Pokud jde o administrativní struktury pro zavádění a vymáhání *acquis*, byla posílena koordinační úloha statistického úřadu a po vytvoření nových vyšších územně správních celků přizpůsobil ČSÚ svoji strukturu tomuto uspořádání zřízením krajských poboček ve všech 14 krajích. Na konci roku 2000 byl Institut pro výzkum veřejného mínění přesunut z ČSÚ pod Akademii věd jako nezávislý výzkumný orgán.

Demografická a sociální statistika je z velké části v souladu s normami ES. Důležitou zkouškou bylo celostátní sčítání lidu v roce 2001, provedené podle metodiky EUROSTATu. Předběžné výsledky některých základních ukazatelů byly k dispozici v červenci 2001, konečné výsledky budou zveřejněny v srpnu 2003. Občas došlo k nejasnostem mezi úřady na úrovni samosprávy a státní správy, při shromažďování dat došlo k několika menším nesrovnalostem.

V oblasti **regionální statistiky** upravila česká vláda svůj systém územního členění tak, aby byl v souladu se systémem územního členění ES (NUTS). Nový zákon o vytvoření vyšších územně samosprávních celků zvýší počet krajů z 8 na 14 na úrovni NUTS III. To si však vyžádá nové členění odpovídající úrovni NUTS II. Klasifikace územních celků by měla být

v souladu s novou legislativou a vyžaduje další zdokonalování v oblasti údajů pro úroveň NUTS II a NUTS III. Zlepšena musí být i metodika a sběr územně integrovaných údajů. Především metodika regionalizace ukazatelů by měla být doladěna podle norem EUROSTATu.

V oblasti **makroekonomické statistiky** zlepšil ČSÚ kvalitu a věrohodnost svých výstupů, především v oblasti národních účtů. Stále pokračuje proces naplňování hlavních požadavků ES v oblasti **statistiky podnikání**. Pokročily práce na zpracování dat z průmyslového sektoru podle nomenklatury PRODCOM, stejně jako sběr údajů z podnikatelské sféry. Nadále je třeba zlepšit registr podnikatelských statistik. Věrohodnost údajů lze zvýšit využitím dalších zdrojů dat z jiných institucí. Pokračuje práce na harmonizaci Registru ekonomických subjektů (RES) a profilování místních a činnostních jednotek. V návaznosti na novelu zákona o statistické službě úspěšně pokračuje koordinace údajů s daňovými a sociálními registry a RES. Měla by však být posílena kapacita útvaru metodiky RES.

Statistika zahraničního obchodu odpovídá mezinárodním předpisům a používaná metodika je v souladu s metodikou ES. V této souvislosti by měla být posílena administrativní kapacita příslušného útvaru.

Ve **statistice zemědělství** byl zaznamenán pokrok v metodickém přístupu tak, aby odrážel požadavky ES. Úspěšně pokračují práce na sledování jednotlivých komodit a regionalizaci údajů. Úspěšně a v souladu se standardy EUROSTATu probíhá analytická činnost po ukončení Agrocensu 2000. Po zpracování dat budou údaje Agrocensu odpovídat standardům EU. Metodika statistiky životního prostředí (např. statistika odpadů) by měla být upravena v návaznosti na brzkou účinnost nového zákona o odpadech.

Celkové hodnocení

Celkově v oblasti statistiky Česká republika značně pokročila. ČSÚ dobře vykonává svou funkci a připravuje se na vstup do EU. Legislativa je podstatným způsobem harmonizována s *acquis*.

Je však nutné zajistit aktualizaci, dobrou koordinaci a harmonizaci veškerých registrů. Musí být doladěna metodika sběru a zpracování dat podle standardů EUROSTATu a odstraněny některé přetrvávající nesrovnalosti v kvalitě a včasnosti poskytování údajů.

Je třeba zlepšit sběr dat na regionální úrovni. V oblasti statistiky zahraničního obchodu bude pro přípravu zavedení systému INTRASTAT obzvláště důležité zajistit přístup k daňovým registrům. Proto by měla být posílena administrativní kapacita útvaru zpracování dat, zejména regionálních účtů. V oblasti makroekonomické statistiky by mělo být hlavním cílem zajištění věrohodnosti shromažďovaných údajů.

Administrativní struktury k realizaci a prosazování *acquis* jsou z velké části již vytvořeny a fungují v souladu s principy a standardy užívanými v EU. ČSÚ zdokonalil svou koordinační úlohu, zvláště v otázce přístupu k údajům jiných úřadů. Přetrvává však problém daňového registru Ministerstva financí.

Je třeba provést přípravu na úplné zavedení systému INTRASTAT po vstupu do EU. Personální a finanční zdroje ČSÚ však stále nejsou dostatečné k uspokojení zvýšené potřeby strukturovaných dat v souladu s *acquis*. S ohledem na zvýšenou zátěž zpracování velkých

objemů dat je rovněž nezbytné posílit kapacitu ČSÚ jak v centrále, tak v jednotlivých pobočkách.

Kapitola 13: Sociální politika a zaměstnanost

Během referenčního období dosáhla Česká republika dalšího zlepšení a navázala tak na pokrok, který byl zaznamenán v minulé Pravidelné zprávě.

Novela **zákoníku práce** zaměřená na transpozici velké části *acquis* v této oblasti nabyla účinnosti v lednu 2001, s výjimkou ustanovení vztahujících se k vysílání pracovníků a Evropským podnikovým radám. Pokud jde o **rovné zacházení pro ženy a muže**, s nabytím účinnosti zákoníku práce, občanského soudního řádu a novely zákonů o mzdě a platu učinila Česká republika další pokrok ve sbližování legislativy s *acquis* v této oblasti. Co se týče **zdraví a bezpečnosti** při práci, novela zákoníku práce má za účel mimo jiné dokončit transpozici rámcové směrnice. Nařízení vlády přijaté v dubnu 2001 se zabývalo transpozicí *acquis* o chemických činitelích.

V dubnu 2001 bylo schváleno nařízení vlády o ochraně zdraví zaměstnanců, jehož účelem je transpozice *acquis* pokud jde o displeje, karcinogeny, biologické činitele, azbest a hluk. V září 2001 přijala vláda legislativu zaměřenou na transpozici směrnice o pracovním zařízení.

Zákon o ochraně **veřejného zdraví** nabyl účinnosti v lednu 2001 a většina příslušné sekundární legislativy byla připravena v červnu. Tento zákon spolu s prováděcími předpisy zajišťuje soulad s podstatnou částí příslušného *acquis*. Zákon stanovuje práva a povinnosti institucí při ochraně zdraví obyvatelstva a pravomoci státního zdravotního dozoru. Novela zákoníku práce poukazuje na zákaz kouření na pracovišti v případě, že jsou přítomni nekuřáci. Skutečné dodržování zákona by nicméně mělo být monitorováno. V únoru nabyla účinnosti novela zákona o veřejném zdravotním pojištění, která prodloužila platnost stávající legislativy i na období po 31. prosinci a která inkorporovala rozsudek Ústavního soudu o vyjednávacím procesu. Zákon stanoví, že v případech, kdy je vyjednávání neúspěšné nebo je jeho výsledek v rozporu se zákonem nebo veřejným zájmem, ceny dohodnuté v předešlém období zůstávají platné.

V lednu vláda schválila novelu zákona o zdravotní péči zaměřenou na harmonizaci zákona o zdravotní péči se striktním zákonem o ochraně osobních údajů, jež byl přijat v roce 2000. Novela definuje zdravotní údaje a přístup k nim a klade elektronickou úschovu na stejnou úroveň jako úschovu v papírové podobě.

Pokud jde o **sociální dialog**, vstup novely zákoníku práce a novely zákona o zaměstnanosti v platnost má zajistit podporu sociálního dialogu na podnikové úrovni. To je významným krokem a je třeba implementovat jej i na místní úrovni. Tripartitní sociální dialog na národní úrovni nadále úspěšně funguje. Sociální partneři jsou aktivně zapojeni v přípravách na přistoupení. Pokračují práce mezi vládou a sociálními partnery na uzavření paktu dlouhodobé stability.

V návaznosti na Společné hodnocení priorit politiky zaměstnanosti, které bylo podepsáno mezi Českou republikou a Evropskou komisí v květnu 2000, se v září 2001 uskutečnilo první hodnocení pokroku dosaženého při naplňování těchto politik. Situace v oblasti práce se začíná zlepšovat. Nezaměstnanost začala klesat koncem roku 2000. Celková míra nezaměstnanosti činila 8,8 % v roce 2000, 7,3 % pro muže a 10,5 % pro ženy. Národní akční plán

zaměstnanosti na rok 2001 byl přijat v únoru. Hlavními pilíři plánu jsou podpora zaměstnanosti, podpora podnikání a pomoc podnikům a zaměstnancům přizpůsobit se změnám. Jedním z cílů plánu je snížit nepřímé mzdové náklady. Plán zajišťuje koordinaci programů na podporu malých a středních podniků (MSP) a vytvoření podmínek pro rozvoj poradenských služeb pro MSP a také stanovuje zvyšování minimální mzdy. Obsahuje opatření zaměřená na řešení nezaměstnanosti osob se zdravotním postižením a dalších skupin osob s obtížemi na trhu práce, včetně Romů.

V oblasti sociální ochrany pokračuje důchodová reforma. Novela zákona o důchodovém zabezpečení byla přijata a vstoupila v platnost v červenci. Zákon zpřísňuje podmínky pro předčasný odchod do důchodu a poskytuje pobídky pro pozdější odchod do důchodu.

Novela zákoníku práce obsahuje zásadní **antidiskriminační** ustanovení, které mimo jiné směřuje ke zlepšení ochrany zaměstnanců před diskriminací v zaměstnání.

Celkové hodnocení

Celkově sbližování legislativy značně pokročilo. Je však třeba posílit legislativu v oblastech jako je bezpečnost a ochrana zdraví při práci a veřejné zdraví a v oblastech, kde byla přijata nová legislativa, jako například rovné zacházení pro ženy a muže se první zhodnocení vynucování legislativy teprve očekává.

Co se týče **pracovního práva**, směrnice o mladých lidech je transponována pouze částečně. Je také třeba posílit kapacitu a spolupráci institucí zabývajících se inspekcí práce. Pokud jde o **rovné zacházení pro ženy a muže**, Česká republika učinila významné kroky ve sbližování české legislativy. Zbývá transponovat *acquis* o rovném zacházení v zaměstnaneckých systémech sociálního zabezpečení a je třeba zabývat se některými ustanoveními zákoníku práce, která zřejmě nejsou kompatibilní s *acquis*. Přestože byla přijata některá prováděcí sekundární legislativa v oblasti **zdraví a bezpečnosti**, podstatná část práce musí být ještě udělána. Harmonizace s *acquis* bude dosaženo až vydáním prováděcích předpisů a jejich uvedením do praxe. Pokud jde o administrativní kapacitu pro provádění *acquis*, je třeba nadále posilovat instituce pro vynucování práva, zejména národní inspektoráty práce. Spolupráce mezi zaměstnavateli a zaměstnanci v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci by měla být zlepšena, zvláštní pozornost je třeba věnovat malým a středním podnikům. Pokud jde o sociální dialog, musí být posílen autonomní sociální dialog zejména na úrovni sektorů, kde je počet uzavřených kolektivních smluv nadále omezený. Česká republika by měla pokračovat v podporování různých forem dialogu a participace zaměstnanců na podnikové úrovni, především s ohledem na implementaci příslušného *acquis*. Je nutné postupně zlepšovat sociální dialog ve veřejném sektoru a ve státních podnicích.

Česká republika dále pokročila v transformaci trhu práce a adaptaci systému **zaměstnanosti**, aby byla schopna provádět Evropskou strategii zaměstnanosti. Je třeba dále posílit kapacitu veřejných služeb zaměstnanosti, což bylo uvedeno ve Společném hodnocení priorit politiky zaměstnanosti (JAP). Proces restrukturalizace způsobuje problémy v zaměstnanosti, které jsou nejakutnější v určitých regionech. Proto je provádění dalších reforem systémů daní, dávek a sociální pomoci obzvlášť důležité, vedle provádění již zavedených a plánovaných opatření aktivní politiky zaměstnanosti, zejména v kontextu Společného hodnocení priorit politiky zaměstnanosti a Národního plánu zaměstnanosti. Aby bylo zajištěno hladké budoucí provádění programů Evropského sociálního fondu (ESF), je nutné posílit administrativní kapacitu předchůdce řídicí jednotky ESF. Je také důležité, že obsah budoucích intervencí ESF

je zakotven v Evropské strategii zaměstnanosti a ve strategii boje proti vylučování ze společnosti.

Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV) je ústředním orgánem státní správy zodpovědným za otázky, kterými se zabývá tato kapitola. Je zde zaměstnáno více než 500 osob. Je kompetentní a dobře informované o otázkách vztahujících se k EU a úsilí o harmonizaci značně pokročily. Zbývající práce spočívá v implementaci a vynucování nové legislativy a testování nově vytvořených struktur. Dohled nad bezpečností a ochranou zdraví při práci zabezpečuje Český úřad bezpečnosti práce (ČÚBP), který se zodpovídá MPSV. Aktivita ČÚBP budou procházet dalšími změnami vzhledem k nedávnému legislativnímu vývoji, který směřuje k zajištění souladu se standardy a politikami ES v oblasti inspekce práce.

Koordinace rovných příležitostí a rovného zacházení pro muže a ženy je v kompetenci MPSV. V květnu 2001 vláda rozhodla, že do ledna 2002 má každé ministerstvo vytvořit stálé pracovní místo výhradně pro agendu rovných příležitostí pro muže a ženy, a schválila aktualizovaný seznam vládních priorit v této oblasti. Přes několik změn na ministerských postech od minulé Pravidelné zprávy nebyla členkou vlády jmenována žádná žena. V české vládě nebyla žádná žena od jejího nástupu k moci v červnu 1998.

Pokud jde o otázku zdravotnictví, Ministerstvo zdravotnictví (MZ) je zodpovědné za zdravotní péči, veřejné zdraví a příbuzné aktivity. Zaměstnává více než 300 osob. Nestabilita, pokud jde o politické vedení a zaměstnance, v posledním desetiletí negativně ovlivnila všechny odbory ministerstva. Situace se v minulém roce stabilizovala, ale nutná reforma systému zdravotní péče a zejména jeho financování významně nepokročila. Legislativní proces harmonizace s *acquis* v oblasti veřejného zdraví by měl pokračovat. Měl by být přijat nový zákon o ochraně před škodami způsobenými tabákovými výrobky, alkoholem a návykovými látkami. Měl by být vytvořen institucionální základ ochrany veřejného zdraví, který by měl vyústit v restrukturalizaci orgánů ochrany veřejného zdraví se zvýšenou schopností provádět úkoly státní správy, vynucovat právo a přizpůsobit se reformě veřejné správy. Administrativní kapacita těchto orgánů, zejména hygienických služeb, by měla být na centrální úrovni posílena, aby bylo možné pokračovat v transpozici tam, kde ještě zbývá udělat mnoho práce. Měl by být vytvořen integrovaný informační systém pokrývající příslušné oblasti ochrany veřejného zdraví. Mělo by se zlepšit vynucování legislativy týkající se kontroly tabákových výrobků. Česká republika by měla vyvinout národní systém pro epidemiologický dozor a kontrolu infekčních nemocí, který by umožnil účast v Informační síti Společenství pro dohled a kontrolu infekčních chorob.

Úsek hlavního hygienika Ministerstva zdravotnictví má 25 pracovníků, z nichž 2 se zabývají legislativou, 2 ochranou zdraví při práci a 3 výživou. Nedávná mise Potravinářské a veterinární organizace (FVO) vyvodila závěr, že to neodpovídá jeho úkolům a že by kapacita měla být posílena.

Co se týče sociální ochrany, Česká republika si uvědomuje potřebu důchodové reformy, což se odráží v řadě návrhů. Bude důležité sledovat vývoj těchto a dalších reforem, jako například posilování financování zdravotní péče. Boj proti vylučování ze společnosti, uvedený v článku 136 Smlouvy o Evropském Společenství, je součástí cílů sociální politiky EU. Na zasedáních Evropské rady v Lisabonu a Nice bylo rozhodnuto, že politiky boje proti vylučování ze společnosti budou sestávat ze společně dohodnutých cílů na úrovni EU a národních akčních plánů. Zasedání Evropské rady v Göteborgu v červnu 2001 vyzvalo kandidátské země

k promítnutí cílů Unie v oblasti podpory začleňování do společnosti do svých národních politik.

Je třeba dalšího úsilí k zajištění souladu s *acquis* v oblasti antidiskriminace na základě článku 13 Smlouvy.

Kapitola 14: Energetika

Od loňské Pravidelné zprávy, která konstatovala, že pro harmonizaci s *acquis* bude nutné další podstatné úsilí, byl učiněn značný pokrok, především přijetím Energetického zákona.

V oblasti bezpečnosti zásobování, ČR dále navýšila nouzové zásoby ropy v souladu s *acquis* a dosáhla tak značné části požadovaného objemu.

Co se týče otázek konkurenceschopnosti a vnitřního trhu s energií, nový Energetický zákon vstoupil v platnost k 1. lednu 2001. Tento zákon má za cíl harmonizaci české legislativy s *acquis* a představuje důležitý pokrok v energetickém sektoru. Zákon vytváří legislativní rámec pro regulaci trhu a řadu technických aspektů elektrárenství, plynárenství a teplárenství. Energetický zákon také vytváří podmínky pro postupnou liberalizaci trhu s elektřinou včetně přístupu třetích stran počínaje rokem 2002. Očekává se, že úplné otevření trhu s elektřinou se uskuteční v roce 2006. Dále Energetický zákon vytváří podmínky pro přístup třetích stran a postupnou liberalizaci vnitrostátního trhu s plynem.

Během roku 2001 bylo dosaženo určitého pokroku v liberalizaci cen. V lednu byly zvýšeny ceny zemního plynu i elektrické energie.

Na základě Energetického zákona vznikl v lednu Energetický regulační úřad (ERÚ). Je regulačním orgánem státní správy s vlastní kapitolou ve státním rozpočtu a ročním rozpočtem 1,6 mil. €. ERÚ je zodpovědný za podporu konkurence a ochranu zájmů spotřebitelů tam, kde konkurence není možná. Za tím účelem má ERÚ pravomoc zlepšovat regulační rámec vydáváním sekundární legislativy. Jeho kompetence zahrnují vydávání licencí, určování pravidel na trhu a regulování cen.

Regulační úřad dosáhl do července 2001 počtu 40 zaměstnanců a započal s přípravou sekundární prováděcí legislativy. V červenci 2001 učinil první nezávislé rozhodnutí o cenách, kdy byly opětovně zvýšeny ceny plynu.

Energetický zákon také rozšiřuje pravomoci Státní energetické inspekce. Inspekce bude dohlížet na aplikaci energetického zákona a zákona o hospodaření energií a je jedinou institucí oprávněnou ukládat pokuty. Na základě Energetického zákona byl založen Operátor trhu s elektřinou jako akciová společnost s registrovanými akciemi vlastněná státem. V souladu s postupným otevíráním trhu bude vyvíjet a aplikovat pravidla obchodování s elektřinou, dohlížet na ně a vytvoří spotový trh s elektřinou. Bude také zajišťovat zúčtování obchodů s elektřinou a vyrovnávat bilanci mezi plánovanými a skutečnými obchody.

V oblasti plánované privatizace v Energetice byl učiněn určitý pokrok implementací vládního usnesení z října 2000, kterým bylo rozhodnuto privatizovat dominantního výrobce elektřiny ČEZ *en bloc*, společně s regionálními monopolními distributory elektřiny a monopolního dodavatele plynu *en bloc*, společně s regionálními monopolními distributory plynu.

V oblasti pevných paliv se v roce 2000 díky zvýšené spotřebě v elektrárně a teplárně zvýšila poptávka po černém i hnědém uhlí. To přivedlo zvrat v dlouhodobém trendu snižování aktivity. V listopadu 2000 rozhodla vláda o odsunu termínu uzavření posledního uranového dolu o dva roky, nejpozději do konce roku 2003. V lednu 2001 byl vnitrostátní trh s uranem formálně liberalizován a otevřen mezinárodní konkurenci. Avšak zpoždění v plánovaném uzavření uranového dolu a získání kontraktu pro dodávky pro ČEZ znamená, že státem vlastněná těžební společnost DIAMO bude prozatím dodávat téměř veškerý uran obchodovaný na českém trhu.

Dne 1. ledna 2001 vstoupil v platnost zákon o hospodaření energií. Je zaměřen na podporu hospodárného využívání energie tím, že vymezil rámec pro Národní program hospodárného využívání energie a vytváří rámec pro harmonizaci s *acquis* v oblasti energetické účinnosti. Dále ještě zakládá povinný energetický audit pro určité projekty a vymezuje práva a povinnosti v oblasti hospodaření s energií.

Česká energetická agentura (ČEA) monitoruje vynucování nového zákona. V cíleném zlepšení energetické účinnosti však bylo dosaženo malého pokroku. V roce 2000 zredukovala ČEA investice do úspor energie o třetinu, a ty tak klesly pod třetinu objemu z roku 1999. Tento trend pokračoval i v roce 2001.

Pokud jde o jadernou energetiku, Komise ve své Pravidelné zprávě 2000 vyzývá Českou republiku, aby zajistila, že provozovatel jaderných elektráren a dozor nad jadernými elektrárnami dosahují a udržují vysokou úroveň jaderné bezpečnosti vyžadovanou Evropskou radou.

Dne 9. října 2000 byla v reaktoru prvního bloku JE Temelín zahájena řetězová reakce a během hodnoceného období pokračoval zkušební provoz elektrárny. Během těchto zkoušek byla provedena řada úprav, částečně na reaktoru, ale hlavně na sekundární nejaderné části elektrárny (turbíně). V této souvislosti byl reaktor několikrát odstaven. Tyto události nebyly významné z hlediska Mezinárodní stupnice pro jaderné události. Nicméně zkušební provoz elektrárny a otázky jejího projektu vedly k silnému znepokojení veřejnosti, zejména v sousedním Rakousku.

V prosinci 2000 se Evropská komise angažovala v roli prostředníka mezi oběma vládami na základě dohody (Melkský Protokol) dosažené mezi českým premiérem a rakouským spolkovým kancléřem za přítomnosti komisaře pro rozšíření EU. Jako součást této dohody, Česká republika dobrovolně provedla rozšířené komplexní hodnocení vlivu JE Temelín na životní prostředí podle *acquis* ES o hodnocení vlivu na životní prostředí. Navíc Komise vedla třístrannou skupinu expertů, která hodnotila otázky jaderné bezpečnosti vztahující se k JE Temelín. Tato skupina ukončila svoji práci v létě 2001.

Státní úřad pro jadernou bezpečnost (SÚJB) průběžně monitoroval situaci v JE Temelín a JE Dukovany. V případě Temelína vydal povolení pro elektrárnu k přechodu do nových fází zkoušek po ukončení každé z předcházejících fází.

Celkové hodnocení

Česká republika transponovala většinu současného *acquis* v tomto sektoru a nyní musí zajistit plnou a včasnou implementaci legislativy. Za tím účelem je třeba posílit administrativní kapacitu nově vzniklých orgánů.

V oblasti bezpečnosti zásobování ČR pokračovala v navyšování nouzových zásob ropy a v tomto úsilí by měla pokračovat. Co se týče pevných paliv, podstatná část elektřiny je nadále vyráběna z uhlí. Těžba černého uhlí byla restrukturalizována a části byly privatizovány. ČR je vyzývána, aby pokračovala v restrukturalizaci. Přijetí nového Energetického zákona, který je důležitým krokem k harmonizaci *acquis* v oblasti vnitřního trhu (směrnice o elektřině a plynu), musí být následováno příslušnou sekundární legislativou, aby byl zákon plně funkční. Co se týče liberalizace trhu, zákon zakotvuje postupné otevírání vnitrostátního trhu. V oblasti plynu však zákon netransponuje všechny požadavky *acquis*. Zbývající cenové deformace musí být odstraněny.

Zpoždění v privatizaci ČEZu a Transgasu, stejně jako regionálních distribučních společností, o němž bylo rozhodnuto českou vládou, může omezit schopnost privatizovaných firem se adekvátně připravit na plánovanou liberalizaci trhu. Další úsilí je nutné k zlepšení energetické účinnosti. Přijetí zákona o hospodaření energií je první krok. Ten musí být doplněn prováděcí legislativou a musí být striktně vynucován, pokud má vést k pozitivním výsledkům. Přijetí Národního programu hospodárného využívání energie by mělo být impulsem v tomto směru. Pokračující vysoká energetická náročnost však otevírá prostor pro značné úspory energie. Orgány založené na základě zákona ještě nejsou plně funkční. ERÚ se postupně ujímá svých povinností. Trpí podstatnými administrativními omezeními, což lze zlepšit pouze navýšením rozpočtu. V současnosti je nucen vypůjčovat si zaměstnance z jiných institucí na ad-hoc bázi a kontrahovat část své práce, aby zvládl alespoň ty nejnaléhavější povinnosti. Nezávislost ERÚ je zpochybňována nezávislými výrobci elektřiny. Odpovědnost Státní energetické inspekce byla Energetickým zákonem rozšířena a v důsledku toho by také její zdroje měly být posíleny. ČEA by měla posílit svoji kapacitu tak, aby byla schopna se efektivněji vypořádat s nároky zvyšující se energetické účinnosti. Administrativní kapacita Operátora trhu s elektřinou bude ověřena po zahájení činnosti plánovaném na leden 2002.

Co se týče otázek jaderné energetiky, Evropská unie opakovaně zdůraznila význam vysokých standardů jaderné bezpečnosti v kandidátských zemích. V červnu 2001 vzala Rada Evropské unie na vědomí Zprávu o jaderné bezpečnosti v kontextu rozšiřování. Tato zpráva obsahuje hodnocení situace a stanoviska k jaderné bezpečnosti v každé z kandidátských zemí, včetně doporučení na určitá zlepšení. V červenci Komise tuto zprávu předala kandidátským zemím.

Obecná doporučení zprávy Rady vyzývají kandidátské země s jadernými elektrárnami, aby dokončily modernizační programy pro zvýšení bezpečnosti těchto elektráren a aby zajistily, že jejich programy budou zahrnovat opatření považovaná za "dobrou praxi" uvnitř Evropské unie, zejména různá vyspecifikovaná bezpečnostní opatření týkající se problematiky, jako je bezpečnostní hodnocení, havarijní předpisy, využití zkušeností z provozu, zdroje orgánu dozoru a ostatní hlediska.

Zpráva doporučuje všem kandidátským zemím pokračovat v jejich národních programech bezpečného nakládání s vyhořelým palivem a radioaktivními odpady a programech bezpečnosti výzkumných reaktorů.

Ve vztahu k České republice zpráva Rady doporučuje kroky k dokončení hodnocení barbotážního systému JE Dukovany prováděného dozorcím orgánem. Dále doporučuje dvě zvláštní opatření k zajištění bezpečného provozu JE Temelín, a to bezpečnostní hodnocení prokazující ochranu proti prasknutí vysokoenergetického potrubí a následného poškození parního a napájecího vodního potrubí a opatření k završení průkaznosti spolehlivé funkce bezpečnostních a pojišťovacích ventilů.

Státní úřad pro jadernou bezpečnost má dobrou znalost záležitostí EU v oblasti své působnosti, podporovanou členstvím v Pracovní skupině jaderných dozorů. Zaměstnává 190 pracovníků, z toho 125 inspektorů. Dalších 140 pracovníků pracuje v jeho dvou podpůrných technických organizacích. Obměna pracovníků je velmi nízká, v posledním roce odešli z SÚJB 4 pracovníci, převážně z důvodu odchodu do důchodu. Od začátku října 2000, kdy začal zkušební provoz JE Temelín, je SÚJB pod velkým tlakem. V průběhu zkušebního provozu SÚJB pozorně sleduje reaktor. Vydává povolení k přechodu reaktoru z jedné zkušební úrovně do druhé. Celkově je dozor nad jaderným průmyslem v České republice na úrovni srovnatelné se západoevropskou praxí.

Česká republika bude muset zajistit převzetí požadavků a postupů Euratomu. V tomto ohledu bude muset být věnována náležitá pozornost zárukám Euratomu, zejména oznamování pohybu a soupisu jaderných materiálů přímo osobami nebo institucemi provozujícími jaderná zařízení nebo skladujícími jaderné materiály.

Kapitola 15: Průmyslová politika²⁶

Od poslední pravidelné zprávy nastal určitý pokrok v rozvoji průmyslové politiky, ale v oblasti restrukturalizace a privatizace bylo dosaženo méně zřetelného pokroku.

Co se týče **průmyslové strategie**, schválila vláda v prosinci 2000 "Sektorový operační program" (SOP) na období 2001-2006. Tento program je zaměřen na realizaci vymezených priorit průmyslové politiky, které mají zajistit konkurenceschopnost českého průmyslu po přijetí do EU a přípravu na využívání Strukturálních fondů a Fondu soudržnosti. Prioritou jsou strukturálně postižené regiony, podpora restrukturalizace podniků, podpora malých a středních podniků, rozvoj lidských zdrojů v průmyslu, využívání nových technologií a rozvoj obchodu. Bylo zahájeno provádění tohoto programu a byla vytvořena implementační agentura (CzechIndustry). Doposud byla poskytnuta podpora podle tohoto programu 107 projektům. Pokud jde o administrativní kapacitu, Ministerstvo průmyslu a obchodu bylo posíleno o 4 zaměstnance v souvislosti s prováděním tohoto programu.

"Plán pomoci průmyslovým podnikům se strukturálními změnami" schválila vláda v prosinci 2000 jako součást svého širšího "Akčního plánu" z ledna 2000 na posílení kapacity průmyslových odvětví odolat konkurenčním tlakům. Tento plán bude realizován během příštích tří let; jeho cílem je restrukturalizovat důležité průmyslové společnosti a učinit je konkurenceschopnými v souvislosti se vstupem do EU. Plán bude zahrnovat podporu inovačních projektů s cílem zvyšovat ziskovost, produktivitu práce a zaměstnanost. Úřad pro ochranu hospodářské soutěže tento plán schválil, kromě těch částí, které se vztahují k podnikům s aktivitami v citlivých sektorech, ke společnostem v potížích a provozní pomoci.

V březnu 2001 schválila vláda "Program podpory průmyslových zón v období 2001-2006" s cílem poskytnout magistrátům, nezávislým regionům a developerským institucím dotace na vytváření průmyslových zón a s tím spojené infrastruktury. Program byl konzultován s ÚOHS.

V oblasti **investiční podpory** nebyl zaznamenán žádný zvláštní vývoj.

²⁶ Vývoj v oblasti průmyslové politiky je nutno vidět v kontextu celé podnikatelské politiky, včetně politiky MSP (viz Kap. 16: *Malé a střední podniky*).

Pokud jde o **privatizaci a restrukturalizaci**, Revitalizační agentura, která vznikla v roce 1999 v rámci "Programu revitalizace" s cílem restrukturalizovat a zajistit prodej osmi velkých, silně zadlužených průmyslových společností, ukončila svou činnost k 1. únoru 2001 a byla sloučena s Konsolidační bankou. Poté vláda transformovala Konsolidační banku do "České konsolidační agentury"; proces restrukturalizace bude realizovat tato nová instituce, která zahájila svou činnost 1. září 2001. Většina z daných osmi společností, které byly znovu zestátněny v rámci revitalizačního programu, nebyla dosud prodána soukromým investorům.

V oblasti privatizace lze zaznamenat určité pokroky. Byla ukončena privatizace finančního sektoru a vláda zahájila veřejné soutěže na prodej energetických společností (elektrina a zemní plyn).

Restrukturalizace ocelářského průmyslu doposud nebyla zahájena. V září 2001 schválila vláda ČR program restrukturalizace ocelářství a představila ho Evropské komisi.

Je třeba uvést, že důležitým prvkem průmyslové politiky je přidělování státní pomoci a že bude nutné prověřit kompatibilitu systémů podpory s pravidly Evropské komise, včetně restrukturalizačních ustanovení Smlouvy ESUO (Evropské společenství uhlí a oceli); (*viz Kapitola 6: Hospodářská soutěž*).

Celkové hodnocení

Průmyslová politika České republiky je převážně v souladu se zásadami průmyslové politiky Evropské komise a požadované politické nástroje a systémy jsou k dispozici. Schválení "Sektorového operačního programu" je důkazem dalšího pokroku.

Neustálé zlepšování podnikatelského prostředí by mělo zůstat prioritou (*viz také Kapitola 16*).

Zdá se, že loňské tempo dosažené v restrukturalizaci a privatizaci se zpomalilo, pokud jde o hlavní průmyslové podniky. Jak již bylo zdůrazněno ve Zprávě z minulého roku, úspěšné dokončení restrukturalizace a re-privatizace společností, které získala Revitalizační agentura, by mělo být prioritou české vlády.

Vysokou prioritou vlády by měla být realizace životaschopného programu restrukturalizace a jednotlivých podnikatelských plánů pro ocelářský průmysl, plně v souladu s *acquis* v oblasti veřejné podpory. České ocelářství potřebuje naléhavě komplexní restrukturalizaci, aby obstálo v mezinárodní konkurenci.

Institucionální struktury působící v oblasti průmyslové politiky fungují dobře. Zejména úsilí vládních agentur podporujících komerční činnosti (Czech Trade a CzechInvest) bylo i nadále velmi úspěšné. Jejich činnost je prospěšná a přispívá k přílivu zahraničních investic do České republiky a k propagaci českého obchodu v zahraničí.

Kapitola 16: Malé a střední podniky²⁷

Od předchozí pravidelné zprávy učinila Česká republika další pokrok v oblasti malých a středních podniků (MSP), včetně implementace této politiky.

²⁷ Vývoj u politiky MSP je nutno vidět v kontextu celé podnikatelské politiky včetně Průmyslové politiky (*viz Kap. 15: Průmyslová politika*).

V oblasti **strategie rozvoje malých a středních podniků** vláda schválila v prosinci 2000 dlouhodobou a střednědobou politiku pro MSP do roku 2004 a 17 podpůrných programů na léta 2001 - 2004. Tato politika ve střednědobém horizontu klade důraz na zlepšování **podnikatelského prostředí** malých a středních podniků zpřístupněním kapitálových zdrojů, informačních technologií, vzdělávání, poradenských a konzultačních služeb, technické normalizace a úředního ověřování. Programy umožňují malým a středním podnikům získat státní podporu pro projekty zaměřené na průmyslovou výrobu, stavebnictví, dopravu, řemesla a služby, a to včetně obchodu, zdravotní péče a farmaceutických služeb. Hlavními nástroji této podpory, které zlepší přístup malých a středních podniků ke kapitálu, budou záruky na bankovní úvěry a pronájmy, záruky kapitálových vstupů, úvěry se sníženou úrokovou mírou a dotace na platbu nákladů spojených s ověřovacími systémy.

Národní diskusní skupina, zřízená Ministerstvem průmyslu a obchodu, rozvinula dále své aktivity směrem ke zlepšení podnikatelského prostředí malých a středních podniků. Probíraná témata zahrnovala přístup těchto podniků ke kapitálu, poradenství a informacím nebo spolupráci se státní administrativou a soukromými institucemi.

Co se týče administrativní kapacity, zvýšil se počet zaměstnanců "Agentury pro rozvoj podnikání" v roce 2000 o osm zaměstnanců.

Celkové hodnocení

Politika České republiky pro rozvoj malých a středních podniků je již v převážné míře v souladu s politikou EU.

Je třeba vyvinout další úsilí ke zlepšení podnikatelského prostředí, včetně efektivity soudních řízení, ochrany věřitelů a přístupu ke kapitálu. V souvislosti s posledně uvedeným doporučením má významnou úlohu Českomoravská záruční a rozvojová banka a Agentura pro rozvoj podnikání.

Rozličná opatření, partneři a instituce, vytvářející systém na podporu podnikání funguje dobře. Stávající poradenské a asistenční služby zahrnuje síť Regionálních a Informačních středisek (v roce 2000 se jejich počet zvýšil z 21 na 29), pět Středisek pro podnikatelskou inovaci a sedm EuroInfo center.

S cílem zlepšit vztahy malých a středních podniků s průmyslem, výzkumnými ústavy a univerzitami zahájilo Ministerstvo průmyslu a obchodu tři specializované podpůrné programy zaměřené na výzkum, vývoj a inovace (Technos, Transfer a Park).

Měly by pokračovat podpůrné programy pro průmyslový výzkum a vývoj a je třeba nadále propagovat podporu pro přenos technologií.

S ohledem na definici rozvoje malých a středních podniků je třeba zajistit další harmonizaci s *acquis*.

Implementace strategie rozvoje MSP je sledována Ministerstvem průmyslu a obchodu a Ministerstvem pro místní rozvoj. K tomuto účelu existuje dostatečná administrativní kapacita. Prioritou by mělo být další prohlubování spolupráce s Ministerstvem pro místní rozvoj, aby se zajistila podpora podnikání v regionech se zvláštním zaměřením na budoucí financování přes Strukturní fondy.

Kapitola 17: Věda a výzkum

Česká republika i nadále podnikala kroky s cílem zajistit provádění *acquis* a vybudovat příslušné kapacity v oblasti výzkumu a vývoje.

Vláda dosáhla pokroku v přípravě realizace Národní politiky výzkumu a vývoje přijaté v roce 2000. V lednu vláda schválila nařízení o cíleném financování vědy a rovněž podmínky financování. Výzkum a vývoj pro potřeby státu a orientovaný výzkum budou mít nárok na financování ze státního rozpočtu až do výše 100% příslušných nákladů. Průmyslový výzkum může být dotován do výše 50% a vývoj do výše 25%. Nařízení zůstane v platnosti do doby, než nabude účinnosti zamýšlený nový zákon o výzkumu a vývoji.

V lednu vláda rovněž zavedla centrální registr výzkumných projektů a projektů v oblasti výzkumu a vývoje, které jsou zcela nebo částečně financovány ze státního rozpočtu. Centrální registr má veřejnost informovat o projektech v oblasti výzkumu a vývoje financovaných ze státního rozpočtu, zajistit kontrolu veřejnosti nad financováním a předejít duplicitnímu financování projektů.

Během roku 2001 byla Česká republika i nadále plně asociována k 5. rámcovému programu i k rámcovému programu Euratom. Národní informační síť (NINET), která byla původně zřízena jako prostředek neformálního partnerství státních, regionálních a oborových organizací, se stala oficiální sítí.

Státní rozpočet schválený pro rok 2001 pokrývá 80% českého příspěvku do programu. Tak jako i dalším kandidátským státům zapojeným do 5. rámcového programu, byl České republice udělen status pozorovatele v CREST (Comité pour la Recherche Scientifique et Technique).

Celkové hodnocení

Již v současné době je dosaženo vysoké míry aproximace práva s *acquis*. Finanční podpora vědy a vývoje však zůstává i nadále poměrně nízká. V zájmu dalšího rozvoje daného sektoru a účinného začlenění České republiky do Evropského výzkumného prostoru je důležité zvýšit hrubé domácí výdaje na výzkum a vývoj. Jsou nutná i konkrétní opatření, která podníká výdaje na výzkum ze strany podniků a vytvoří příznivé podmínky pro nové kapitálové investice.

Měla by se přijmout legislativa v oblasti výzkumu a vývoje, aby došlo k harmonizaci podmínek pro poskytování státní podpory výzkumu a vývoje s podmínkami platnými v EU a rovněž ke specifikaci právního statutu institucí a regulaci jejich vzniku a zániku.

I když je finanční a instituční rámec účasti v 5. rámcovém programu dobře zaveden, je nezbytné posílit způsobilost administrativy v oblasti výzkumu i příslušnou infrastrukturu, aby tak byla zajištěna úspěšná účast České republiky v rámcovém programu.

Kapitola 18: Vzdelávání a příprava

V této oblasti bylo dosaženo určitého dalšího pokroku. Pokud jde o sbližování práva, od odmítnutí návrhu školského zákona Parlamentem ČR v květnu 2001 nedošlo k žádnému

pokroku. Zmíněný návrh měl vést k dalšímu sblížení legislativy s mj. částí *acquis*, která se vztahuje na vzdělávání dětí migrujících pracovníků a podporu evropského rozměru v přípravě spojené se získáním praktické pracovní zkušenosti.

V uplynulém roce se Česká republika i nadále účastnila **programů Společenství** v dané oblasti (viz oddíl A.b – *Vztahy mezi Evropskou unií a Estonskem*). V období, na které se tato zpráva vztahuje, se Česká republika zapojila do druhé fáze programů Společenství Socrates a Leonardo i do nového programu Mládež (jenž zahrnuje i aktivity v rámci Evropské dobrovolnické služby).

Nebylo dosaženo žádného pokroku, pokud jde o aproximaci práva s *acquis* pro **vzdělávání dětí migrujících pracovníků**.

Česká republika dosáhla pokroku v **reformě svého systému vzdělávání a přípravy** a zavádění evropských norem. Reforma veřejné správy přenesla v rámci decentralizace správy odpovědnost a povinnosti v oblasti vzdělávání na krajské úřady (střední školství) a obce (základní školství) a vytvořila podmínky pro posílení aktivního zapojení a demokracie v rámci celého systému vzdělávání. Převedení kompetencí bylo zahájeno na počátku roku 2001 a představuje průběžný proces. Byla přijata novela vysokoškolského zákona, která vstoupila v platnost v červenci 2001. Zavádí koncept povinného bakalářského studia před zahájením magisterského studia, v souladu s doporučeními Boloňské deklarace.

Zákon o právech menšin přijatý v květnu 2001 upravuje právo jakékoli menšiny na vzdělávání ve vlastním jazyce. Byly podniknuty určité kroky usilující o zlepšení přístupu romských dětí ke vzdělání, včetně nového romského kulturního a vzdělávacího střediska v Břeclavi a přípravných tříd v jižních Čechách.

Celkové hodnocení

Ukázalo se, že zapojení do programů Společenství je úspěšné, a zavedené mechanismy účasti dobře fungují.

Je nezbytné, aby Česká republika zajistila kompletní transpozici a provádění směrnice ES o vzdělávání dětí migrujících pracovníků.

Určitého pokroku bylo dosaženo v souvislosti se zajištěním lepších příležitostí ke vzdělání pro děti ze sociálně a kulturně znevýhodněných prostředí.

Kapitola 19: Telekomunikace a informační technologie

Pokrok, který učinil regulační orgán od poslední zprávy, je velký, ale důležité body telekomunikační politiky v předchozí zprávě nebyly řešeny.

Pokrokem od předchozí zprávy jsou různá opatření, která uvádějí v platnost zákon o telekomunikacích, včetně několika důležitých položek sekundární legislativy. Především licence pro nové uchazeče byly vydány ještě před datem otevření trhu v lednu 2001 a následně vydal nový regulační orgán sérii klíčových rozhodnutí ohledně propojení konkurenčních sítí. V důsledku toho je nyní český trh velmi aktivní a obchodní chování dominantního poskytovatele se významně změnilo.

Probíhá rozvoj základních funkcí Úřadu pro ochranu osobních údajů (zřízeného v červnu 2000). V rámci akčního plánu "e-Europe+" pro kandidátské země se zavádí také automatizace veřejné správy (e-Government) a přístup vzdělávacích institucí k internetu.

V oblasti **poštovních služeb** vstoupil v červenci 2001 v platnost zákon o poštovních službách a příslušné prováděcí vyhlášky. Tento zákon a prováděcí předpisy byly vytvořeny na základě *acquis* pro poštovní služby. Dostupnost a kvalita poskytovaných tuzemských poštovních služeb je na úrovni srovnatelné s členskými státy EU. Zákon předpokládá, že státním regulačním orgánem je Ministerstvo dopravy a spojů. Pro pošty doposud neexistuje nezávislý regulační orgán. Z provozního hlediska modernizoval úřadující poskytovatel univerzálních služeb progresivně jejich infrastrukturu, vyvinul nové informační služby, spolupracoval s podobnými operátory v západní Evropě a přijal nové definice poštovních kategorií, aby je přizpůsobil procedurám ES.

Celkové hodnocení

Česká republika v této oblasti za několik posledních let výrazně pokročila, ale v telekomunikačním sektoru zůstává mnoho důležitých nevyřešených problémů.

Roku 1994 bylo pro plnou integraci pevně stanoveno datum 1. leden 2000, ale vytvoření systému umožňujícího poskytnutí zařízení pro volný výběr operátora, nezbytného pro efektivní konkurenci, se neomluvitelně zdrželo. To oddálilo otevření trhu a v určitém ohledu to odradilo nové uchazeče. Poškozuje to zájmy spotřebitelů a investorů ve společnostech, které soupeří s dominantním poskytovatelem, na kterém je stát finančně zainteresován. Tuto situaci je nutné neprodleně napravit.

Také ceny za připojení (které určil regulační proces) překračují u konkurujících sítí srovnatelné ceny v EU a nejsou založeny na odpovídající metodě výpočtu nákladů.

Ministerstvo dopravy a spojů si ponechává významné kompetence regulační povahy. To je neslučitelné se zásadou oddělit řídicí a výkonné funkce ministerských úředníků tak, aby nebyli žádným způsobem začleněni do správních nebo dozorčích rad provozních společností nebo do jejich privatizace.

I přes uvedené nedostatky nastal během několika posledních let v sektoru telekomunikací velký pokrok; významným úspěchem je rozsah infrastruktury a stupeň modernizace. Nový regulační orgán (Český telekomunikační úřad) zahájil úspěšně svoji činnost. Neodkladně by se měly vyřešit zbývající problémy, týkající se harmonizace s *acquis*, a to zejména: oddělení řídicích a výkonných funkcí, nákladová orientace tarifů, asymetrická regulace, vybudování systému pro volný výběr operátora.

Ministerstvo bude muset učinit rychlá opatření k uvolnění místních smyček.

Bude nutné zajistit, aby každý mechanismus pro odhad nákladů na poskytování univerzální služby rozpoznával skutečné čisté náklady, založené na nezávisle ověřených auditech, a umožnil transparentně stanovit, zda závazek univerzálních služeb není neúměrnou zátěží příslušného operátora.

V oblasti poštovních služeb si Česká republika vytvořila dobrý základ a měla by být schopna přijmout odpovídající legislativu ES včas. Je však nutné ustavit nezávislý regulační orgán pro poštovní služby, který by byl po právní stránce v souladu s Poštovní směrnici.

Kapitola 20: Kultura a audiovizuální politika

Uvádění legislativy České republiky do souladu s *acquis* se výrazně zlepšilo od Pravidelné zprávy z minulého roku. V posilování administrativní kapacity nedošlo k žádnému zjevnému pokroku.

Vstupem v platnost nového "zákona o rozhlasovém a televizním vysílání" v červenci 2001 učinila Česká republika velmi významný pokrok při harmonizaci s **audiovizuálním** *acquis* Společenství. Tento zákon také pověřuje "Radu České republiky pro rozhlasové a televizní vysílání" mnoha novými povinnostmi a odpovědnostmi, očekává se, že za tímto účelem obdrží přiměřené dodatečné prostředky. Zákon dále vytvořil podmínky nezbytné k tomu, aby mohla Česká republika ratifikovat Úmluvu o přeshraniční televizi Rady Evropy a podepsat a ratifikovat její protokol.

V oblasti **kultury** pokračuje ve všech kulturních sektorech implementace "Koncepce kulturní politiky v České republice".

Celkové hodnocení

V této oblasti je Česká republika nyní poměrně pokročilá, i když je zapotřebí určitého dalšího úsilí. Byl učiněn významný pokrok pokud jde o harmonizaci legislativy, ale žádný obzvláštní pokrok v administrativní kapacitě. Pokud by implementace nového "zákona o rozhlasovém a televizním vysílání" vyžadovala posílení příslušných orgánů, měly by být poskytnuty potřebné zdroje.

Vstupem v platnost nového "zákona o rozhlasovém a televizním vysílání" v červenci 2001 učinila Česká republika značný pokrok při harmonizaci s **audiovizuálním** *acquis*. Před vstupem budou nezbytné některé další technické úpravy, ale česká legislativa je nyní velkou měrou v souladu s *acquis* v této oblasti.

Je příliš brzy na posouzení, jak efektivně bude "Rada ČR pro rozhlasové a televizní vysílání" vykonávat své nové povinnosti. Jak bylo uvedeno v předchozí Pravidelné zprávě, zůstává obzvláště důležité zavést a efektivně kontrolovat transparentní a předvídatelný regulační rámec. Odbor hromadných sdělovacích prostředků na Ministerstvu kultury spravuje legislativu v oblasti vysílání, filmu, videa a periodického tisku. Aktuální počet zaměstnanců (12) je přiměřený.

Česká republika by měla přistoupit k ratifikaci Úmluvy o přeshraniční televizi Rady Evropy. Po této ratifikaci bude Česká republika také vázána doplňujícím Protokolem k této Úmluvě.

Kapitola 21: Regionální politika a koordinace strukturálních nástrojů

Od předešlé pravidelné zprávy bylo dosaženo dalšího pokroku při zavádění strukturální politiky.

Pokud jde o **územní uspořádání**, Česká republika dokončila budování územních jednotek v souladu s klasifikací NUTS. Je zde 14 územně správních jednotek, odpovídajících úrovni NUTS 3 (kraj), a osm regionů soudržnosti, odpovídajících úrovni NUTS 2. Klasifikace byla odsouhlasena Evropskou komisí. Tato klasifikace je pro statistické účely v platnosti od ledna 2000 a pro legislativní účely od ledna 2001. Ve stejné době začala Česká republika s budováním národních implementačních struktur pro Evropský sociální fond.

Pokud jde o **legislativní rámec**, v lednu 2001 vstoupil v platnost důležitý zákon o podpoře regionálního rozvoje a zákon o rozpočtových pravidlech. Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí byl přijat v prosinci 2000 a měl by vstoupit v platnost od ledna 2002. Zákon by měl plně zajišťovat dodržování odpovídající *acquis*. Zákon o krajích a zákon o obcích, které vstoupily v platnost v listopadu 2000, formálně definují status krajů a obcí, a fungování jejich příslušných orgánů, správních struktur a shromáždění. Podobná legislativa o hlavním městě Praze a obvodních úřadech také vstoupila v platnost v listopadu 2000.

Zákon o finanční kontrole byl přijat v srpnu 2001 a měl by vstoupit v platnost v lednu 2002. Jeho cílem je být ve shodě s *acquis* v této oblasti.

Pokud jde o **institucionální struktury**, zákon o podpoře regionálního rozvoje stanoví, že regionální rady by měly být utvořeny na úrovni NUTS 2, která zajišťuje programování a implementaci regionálních rozvojových programů. Je také základem pro vytvoření výborů regionálního rozvoje, které by měly monitorovat a hodnotit implementaci programů. Byly ustanoveny všechny regionální rady. Sestavení výborů regionálního rozvoje se nachází v různých fázích. V lednu 2001 byly slavnostně uvedeny do úřadu nové krajské vlády ("hejtmanství") na úrovni NUTS 3, a postupně začínají fungovat.

Národní programový výbor pro ekonomickou a sociální soudržnost (kohezi) (NPC-ESC) byl nahrazen Řídícím a koordinačním výborem (ŘKV), a měl by se stát příštím Monitorovacím výborem na národní úrovni.

Pokud jde o **programování**, revidovaný Národní rozvojový plán (NRP) byl předložen Evropské komisi v červenci 2001. Je tvořen osmi regionálními operačními programy a šesti sektorovými operačními programy.

Nebyl hlášen žádný významný pokrok, pokud jde o **přípravu systému hodnocení a monitorování** strukturálních fondů.

V oblasti **finančního řízení a kontroly** zákon o rozpočtových pravidlech, který nabyl účinnosti v lednu 2001, umožňuje sestavování střednědobých rozpočtových výhledů a vytváří právní základnu pro víceleté programování. Zákon také zajišťuje zavádění principů spolufinancování v souladu s *acquis*.

Pokud jde o **statistiku** týkající se implementace strukturálních fondů, byla přijata rozhodnutí o klasifikaci NUTS v souladu s pravidly Společenství. Monitorování většiny ekonomických a sociálních indikátorů zajišťuje Český statistický úřad na různých úrovních NUTS.

Celkové hodnocení

Celkově je harmonizace legislativy u této kapitoly na vysoké úrovni. Avšak je zapotřebí vyvinout další úsilí k vytvoření orgánů, posílení administrativní kapacity a posílení meziministerské koordinace při implementaci strukturálních fondů. Především jednotky uvnitř ministerstev, které mají být ustaveny jako budoucí řídicí nebo platební orgány, musí být značně administrativně posíleny, aby mohly efektivně převzít odpovědnost za řízení a implementaci podpory ze strukturálních fondů.

Aby se mohl dokončit **legislativní rámec**, je zapotřebí dalšího úsilí, zvláště v harmonizaci *acquis* v oblasti zadávání veřejných zakázek a při zajištění plné shody *acquis* v oblasti finanční kontroly.

Pokud jde o institucionální strukturu, budou nové krajské vlády fungovat souběžně s existujícími okresními úřady, dokud nebudou tyto úřady zrušeny ke konci roku 2002. Do té doby zbývá ještě plně definovat finanční uspořádání pro krajské vlády, které bude mít dopad na schopnost krajů přispívat k fungujícímu spolufinancování v rámci strukturálních fondů.

České úřady by měly neodkladně přijmout řadu základních rozhodnutí nutných pro implementaci programů strukturálních fondů, především o počtu operačních programů a o jmenování řídicích orgánů a platebních orgánů pro budoucí Rámec podpory Společenství a operační programy. Kromě toho příslušné administrativní struktury nejsou plně operativní, a proto je zapotřebí přijmout politická rozhodnutí týkající se rozdělení kompetencí.

Co se týče programů, revidovaný Národní rozvojový plán (NRP) je dobrým startovacím bodem pro programování v rámci strukturálních fondů, ale některé elementy bude třeba přidat nebo zlepšit několik prvků, aby mohl být Národní rozvojový plán přijat jako Rozvojový plán v rámci strukturálních fondů. Současný NRP obsahuje návrh osmi regionálních operačních programů. Tento návrh musí být ještě schválen vládou. České úřady počítají s předložením konečné verze NRP do konce roku 2002.

Je třeba dalšího pokroku ke zvýšení technické kapacity, aby se mohla připravit vhodná databáze projektů, které budou přicházet v úvahu a budou připravené k financování ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti. Je též zapotřebí vyvinout úsilí ke zvýšení technické a administrativní kapacity potřebné pro rozvojové projekty na národní, regionální a místní úrovni.

Během sestavování NRP byl použit princip partnerství, ale je ještě třeba zohlednit komentáře z regionů. Dále je třeba věnovat pozornost zajištění dostatečného zastoupení ekonomických a sociálních partnerů a dalších příslušných orgánů. Musí se věnovat pozornost informačním tokům a metodám rozšiřování, jakož i času potřebného k zahrnutí širokého spektra názorů do dokumentace, formulující strategické cíle a priority. Musí být zajištěna aplikace principu partnerství na úrovni NUTS 2 - Výborů regionálního rozvoje.

Ve vztahu k finančnímu řízení a kontrole musí Česká republika zajistit, aby byl k dispozici nezbytný legislativní rámec pro spolufinancování podpory ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti, včetně zajištění převodu prostředků během jejich implementace. Musí být ustaveny příslušné systémy a postupy pro finanční řízení a kontrolu, zvláště ve vztahu ke struktuře řídicích a platebních orgánů, aby byly splněny specifické požadavky nařízení týkající se strukturálních fondů.

Vhodný systém a kapacita pro monitorování a hodnocení potřebují další rozvoj. Včasná dostupnost a fungování efektivního monitorovacího systému bude velmi důležitá pro implementaci programů strukturálních fondů.

Co se týče Evropského sociálního fondu, je zapotřebí dalšího úsilí ke zlepšení administrativní kapacity a mechanismu pro koordinaci opatření Evropského sociálního fondu v kontextu s Evropskou strategií zaměstnanosti a procesu začleňování.

Pokud jde o regionální statistiku, české úřady budou muset zajistit, aby dostupné údaje byly přeneseny na úroveň požadovanou pro plánování a programování regionální politiky, zvláště ex ante hodnocení.

Kapitola 22: Životní prostředí

Česká republika učinila od minulé Pravidelné zprávy velký pokrok v transpozici environmentálního *acquis*. Určitý pokrok byl také dosažen v posílení administrativních kapacit.

Aktualizovaná Státní politika životního prostředí, kterou vláda schválila v lednu 2001, má za cíl zajištění **integrace životního prostředí do ostatních politik**. Program vychází ze 6. Akčního programu pro životní prostředí a je základem pro chystanou Národní strategii udržitelného rozvoje.

Co se týče **horizontální legislativy**, velký pokrok byl dosažen schválením zákona o Posuzování vlivů na životní prostředí v březnu 2001, jehož cílem je plná transpozice *acquis* s výjimkou nové směrnice ES o hodnocení vlivu strategických plánů a programů na životní prostředí. Nový zákon o posuzování vlivů na životní prostředí vstoupí v účinnost v lednu 2002. Pokud jde o **civilní ochranu**, vláda schválila sekundární legislativu provádějící zákon o krizovém řízení. Prováděcí vyhlášky vstoupily v účinnost v listopadu 2000 a v lednu 2001.

V oblasti **kvality ovzduší** byl dosažen určitý pokrok schválením zákona o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích, který vstoupil v účinnost v červenci 2001. Cílem tohoto zákona je sladit českou legislativu s evropskými předpisy v oblasti kvality benzínu a motorové nafty.

Co se týče oblasti **nakládání s odpady**, schválení zákona o odpadech v květnu 2001 poskytuje legislativní rámec pro reformu stávajícího systému nakládání s odpady. Zákon vstoupí v účinnost v lednu 2002. Dále byla přijata sekundární legislativa týkající se kvót znovuvyužití a recyklace obalového odpadu a inventarizace zařízení obsahujících PCB/PCT.

V oblasti **kvality vod** byl v červenci 2001 schválen nový zákon o vodách a zákon o vodovodech a kanalizacích. Cílem obou zákonů je splnění požadavků veškeré legislativy ES v oblasti vody. Kromě toho přijala vláda důležité rozhodnutí vymezit celé území České republiky za citlivou oblast z hlediska čištění odpadních vod.

V oblasti **ochrany přírody, průmyslového znečištění a managementu rizik a jaderné bezpečnosti a radiační ochrany** nebyl za uplynulý rok zaznamenán žádný viditelný vývoj v transpozici legislativy.

V oblasti **chemických látek a geneticky modifikovaných organismů** vstoupila v účinnost řada prováděcích vyhlášek stanovujících technická řešení a kategorie rizik pro nakládání s GMO. Vztahují se především k zákonu o nakládání s geneticky modifikovanými organismy a produkty, který vstoupil v účinnost v lednu 2001. Současně byly schváleny vyhlášky týkající se nakládání s chemickými látkami.

Pokud se týče **hluku**, v červenci 2001 vstoupilo v účinnost nařízení vlády o emisích hluku, které však nezahrnuje nové *acquis* v této oblasti.

Vláda schválila aktualizované **implementační plány pro jednotlivé směrnice**, které zahrnují pokrok dosažený k dnešnímu datu. Dále vláda schválila investiční strategii pro vybranou legislativu v oblasti vody a odpadů. **Investice** v oblasti životního prostředí poklesly v roce 2000 na přibližně 20,3 mld. Kč (0,6 mld. eur), což odpovídá 1,04% HDP²⁸. Státní fond životního prostředí investoval v roce 2000 do životního prostředí celkem 2,8 mld. Kč (81,5 mil. eur), a to především do projektů v oblasti znečištění vody a ovzduší.

Co se týče **administrativní kapacity** orgánů veřejné správy, ustavilo Ministerstvo životního prostředí v dubnu 2001 mezirezortní komisi pro podávání zpráv Evropské komisi, v souladu se směrnicí o podávání zpráv EK. V roce 2000 bylo ministerstvo posíleno o 38 nových pracovních míst a celkový počet pracovníků vzrostl na 511. Reforma veřejné správy, především vytvoření 14 krajů od ledna 2001, bude mít závažné důsledky pro oblast životního prostředí, vzhledem k přesunu kompetencí na kraje a obce. V uplynulém roce bylo 50 pracovníků Ministerstva životního prostředí a 19 pracovníků okresních úřadů převedeno na orgány kraje. V průměru se problematikou životního prostředí zabývá na jednotlivých krajských úřadech zhruba 5 pracovníků.

Prosazování práva v oblasti životního prostředí je z velké míry zajišťováno Českou inspekcí životního prostředí (ČIŽP), která byla posílena o nové pracovníky s cílem posílit své inspekční kapacity. Bylo přijato zhruba 60 nových inspektorů a celkový počet tak činí 465. V roce 2000 provedla inspekce 18 500 inspekcí a uložila pokuty ve výši 2,15 mil. EUR. Každý oblastní inspektorát nyní zaměstnává nejméně jednoho právníka znalého zákonných postupů k ukládání pokut.

Státní úřad pro jadernou bezpečnost (SÚJB), ústřední orgán státní správy a dozoru v oblasti jaderné energie a radiační ochrany, přijal 13 nových zaměstnanců v roce 2000 a 10 v roce 2001 (viz Kapitola 14: Energetika).

Celkové hodnocení

Česká republika učinila značný pokrok při přijímání evropské legislativy. Za velký pokrok se považuje schválení důležitých rámcových a horizontálních předpisů, včetně zákona o posuzování vlivů na životní prostředí, zákona o odpadech a zákona o vodách. Nicméně, některá ustanovení nově přijatého zákona o odpadech a zákona o vodách musí být uvedena do souladu s environmentální legislativou ES.

V zájmu zajištění plné slučitelnosti s evropskou legislativou bude nutné přijmout a implementovat další důležité předpisy v oblastech ochrany ovzduší, průmyslového znečištění a managementu rizik a ochrany přírody. Navíc existují patrné nedostatky v sekundární legislativě, která stanoví opatření pro implementaci a vynucování práva.

²⁸ Český statistický úřad

Aktualizované implementační plány pro jednotlivé směrnice a investiční strategie musí být vypracovány na základě kompletního soupisu, včetně detailních údajů týkajících se míry slučitelnosti s legislativou ES a podrobných implementačních opatření. Pouze na základě tohoto inventáře bude Česká republika moci zpracovat celkovou investiční strategii, včetně databáze projektů, a doložit své finanční odhady. V polovině 90-tých let se investice do ochrany životního prostředí pohybovaly na velmi vysoké úrovni, představující asi 2,4 % HDP. V roce 2000 byl však zaznamenán pokles investic do životního prostředí na 1,04 % HDP. Značná výše investic do ochrany životního prostředí musí být, také ze střednědobého hlediska, zachována k zajištění implementace environmentálního *acquis*. Česká republika by měla pokračovat v prosazování požadavků ochrany životního prostředí do všech sektorových politik s cílem podpory principů udržitelného rozvoje.

Co se týče **administrativních kapacit**, institucionální zajištění ochrany životního prostředí a vynucování existuje již dlouhou dobu a kompetence pokrývající hlavní požadavky *acquis* jsou vymezeny. Nicméně, je zapotřebí posílit spolupráci a koordinaci mezi různými vládními institucemi. Administrativní kapacita je oslabena z důvodu nejasného rozdělení kompetencí, či jejich překrývání, zejména v oblasti nakládání s vodami.

Některé nesrovnalosti přetrvávají v souvislosti s dopady reformy veřejné správy v oblasti životního prostředí. Rozdělení kompetencí a úkolů mezi národními, krajskými a místními úřady je zapotřebí jasně definovat. Zrušení okresních úřadů, a z toho vyplývající převod kompetencí na nově ustavené krajské a obecní instituce, představuje významnou výzvu pro implementaci environmentálního *acquis*. V současnosti zajišťuje vynucování environmentální legislativy na úrovni okresních úřadů přibližně 1500 lidí. Převod kompetencí na krajské orgány bude nutno zajistit přijetím/přesunem dostatečného počtu pracovníků a zajištěním odpovídajícího technického a logistického vybavení. V rámci převodu kompetencí z okresních na krajské úřady je nutno soustředit velkou pozornost na současné administrativní překrývání v inspekční činnosti.

Byl ustaven systém vydávání povolení pro zařízení, jež znečišťují životní prostředí, který však nezahrnuje princip integrovaného přístupu. Integrovaný systém vydávání povolení musí být ustaven v zájmu zajištění souladu se směrnicí o IPPC.

Celková technická infrastruktura implementace environmentální legislativy, např. sběr dat a monitoring životního prostředí, je na relativně vysoké úrovni, ale je zapotřebí ji modernizovat. Bylo dosaženo vysokého stupně slučitelnosti u monitoringu emisí v ovzduší, kontroly zdrojů a prostředků radiační ochrany, ochrany přírody a v oblasti omezování hluku. Je však zapotřebí posílit operativní činnost monitoringu ve vodním sektoru, zejména u podzemních vod.

Co se týče inspekce v oblasti životního prostředí, je nutné další administrativní posílení. Zvýšení počtu inspektorů v ČIŽP představuje významný pokrok. Nicméně, navzdory navýšení jak počtu inspektorů, tak průměrné hodnoty a počtu uložených pokut, zůstává výše pokut nadále příliš nízká k zajištění dostatečného odstrašujícího účinku.

Kapitola 23: Ochrana spotřebitele a zdraví

Od loňské Pravidelné zprávy ČR opět zaznamenala pokrok. Legislativní vývoj byl doprovázen stálým zdokonalováním administrativy a vědomím toho, jaké další kroky musí být učiněny.

Byl učiněn významný pokrok, pokud jde o opatření týkající se bezpečnosti, a to přijetím zákona o všeobecné bezpečnosti výrobků v únoru 2001, který nabyl účinnosti v červenci 2001. Zákon mj. činí výrobce, dovozce a distributory odpovědnými za uvádění bezpečného zboží na trh a dále je zavazuje k poskytování relevantních informací spotřebitelům. Zákon ve velké míře sladí českou legislativu s *acquis*, ačkoliv je třeba poznamenat, že směrnice o obecné bezpečnosti výrobků je v současné době revidována.

Co se týče opatření nevztahujících se k bezpečnosti výrobků, novela občanského zákoníku, která transponovala směrnice o ochraně spotřebitelů v případech smluv uzavřených mimo obchodní prostory, smluv na uzavřených na dálku a nekalých podmínek ve spotřebitelských smlouvách nabyla účinnosti v lednu 2001. Nový zákon o spotřebitelském úvěru, který dále sladí českou legislativu s *acquis*, byl přijat v srpnu 2001 a nabude účinnosti v lednu 2002.

Co se týče mechanismu dozoru nad trhem, byl učiněn pokrok ve vyjasnění rozdělení odpovědností mezi zainteresovanými organizacemi.

V druhé polovině roku 2000 a v první polovině roku 2001 Česká obchodní inspekce významně zvýšila úroveň své činnosti proti praktikám "dvojích cen", tj. případů, ve kterých je cizincům za stejné služby účtováno více než českým občanům. Publicita, kterou akce ČOI vyvolaly, vyústila ve snížení výskytu dvojích cen z 14,7 % cílených inspekcí v roce 2000 na 8,2 % v roce 2001. Protože jsou tyto inspekce cílené, tento jev se stává méně významným, což je příznivý vývoj stejně jako skutečnost, že regulace této oblasti je stále přísnější.

V listopadu roku 2000 vláda stanovila zodpovědnost jednotlivých ministerstev při plnění koncepce spotřebitelské politiky na léta 2001-2005. Koncepce definuje skupinu cílů ochrany spotřebitele v České republice, včetně dokončení harmonizace, orientaci na progresivní trendy a vývoj spotřebitelského povědomí a jeho příslušných podpůrných struktur.

Celkové hodnocení

Česká republika učinila během posledních čtyř let významné kroky v legislativě, plánování a administrativní reformě. Jsou však zapotřebí další opatření k dokončení harmonizace legislativy a zajištění efektivní administrativy.

Nabytím účinnosti zákona o všeobecné bezpečnosti výrobků v červenci 2001 se česká legislativa v této oblasti dále sblížila s *acquis*, včetně nástinu struktur, které budou odpovědné za identifikaci nebezpečných výrobků na vnějších hranicích. Tento problém byl zdůrazněn v poslední Pravidelné zprávě. Je zapotřebí dalších úprav k dokončení harmonizace v mnoha otázkách.

Nový zákon o spotřebitelském úvěru, což je další stupeň sladění české legislativy s *acquis*, byl přijat v srpnu 2001 a nabude účinnosti v lednu 2002. Je zapotřebí dalších prací v oblastech jako je klamavá reklama, tzv. timesharing, záruky, platby a úvěry poskytované přes vnitřní hranice, soudní příkazy a označování cen.

Veškeré kompetence v oblasti ochrany spotřebitele náleží Ministerstvu obchodu a průmyslu. Odbor ochrany spotřebitele ministerstva byl posílen a má v současnosti 12 pracovníků. Česká zemědělská a potravinářská inspekce má 500 zaměstnanců, z nichž přes 200 jsou profesionální inspektori a asi 100 pracovníci laboratoří. Tento počet se zdá dostatečným, i když nízké platy stěžují další nábor pracovníků. Česká obchodní inspekce provedla během posledních 12 měsíců téměř 60 000 inspekcí a zabývala se více než 3 000 stížnostmi

spotřebitelů. Zaměstnává přes 500 lidí, z nichž je 450 inspektorů. Fluktuace personálu je vysoká, inspektoři zůstávají průměrně 2-3 roky. Jak Česká obchodní inspekce, tak Česká zemědělská a potravinářská inspekce začaly využívat širších pravomocí udělených jim novelou zákona o České obchodní inspekci.

Mechanismus dozoru nad trhem je rozdělen mezi několik orgánů, přičemž většina dozorčích aktivit je řízena třemi organizacemi. Česká zemědělská a potravinářská inspekce a Státní veterinární správa mají úlohu ve specifických oblastech kontroly potravin, zatímco Česká obchodní inspekce provádí většinu dozoru v oblasti nepotravinářských výrobků a ochrany ekonomických zájmů spotřebitelů. Další menší orgány jsou odpovědné za speciální oblasti v rámci dozoru nad trhem jako celkem.

Kromě těchto orgánů mají příslušnou odpovědnost Ministerstva zemědělství, zdravotnictví, pro místní rozvoj a financí. Ministerstvo průmyslu a obchodu funguje jako centrální koordinátor. Zatímco byl učiněn určitý pokrok ve vyjasnění rozdělení kompetencí mezi zúčastněnými organizacemi, je potřeba další zlepšení k zajištění hladšího a obsáhlejšího toku informací. Probíhají přípravy ČR na účast v systému rychlé výměny informací RAPEX pod vedením Ministerstva průmyslu a obchodu. Mezitím je Česká republika účastníkem přechodného systému RAPEX, který zajišťuje kooperaci mezi zeměmi střední a východní Evropy s cílem pomoci při přípravě účasti v plnohodnotném RAPEX systému.

Koncepce spotřebitelské politiky byla pro období 2001-2005 aktualizována. Zahrnuje záměr dokončit transpozici *acquis* do konce roku 2002 a, jak bylo zmíněno v předešlé Pravidelné zprávě, též opatření na posílení administrativních struktur, racionalizaci dozoru nad trhem a posílení úlohy příslušných nevládních organizací (asi 60 se jich nyní zabývá ochranou spotřebitele). Navíc by se mělo zjednodušit uplatňování práv spotřebitele a mělo by se zvýšit povědomí o těchto právech společně se zvýšeným zapojením ČR do příslušných mezinárodních organizací.

K doplnění přijatých kroků je zapotřebí dále patřičně posílit administrativní struktury. Koncepce spotřebitelské politiky poukazuje na skutečnost, že je zapotřebí provést mnoho dalších zlepšení v systému dozoru nad trhem, a zvláště potom všechny potřebné institucionální úpravy nebo realokace zdrojů nutných k dokončení administrativní restrukturalizace tohoto sektoru.

V České republice v současnosti působí 28 center pro konzultace spotřebitelů nebo projednání jejich stížností. Měla by pokračovat podpora příslušných nevládních organizací a jejich úloha by měla být posílena. Finanční podpora spotřebitelských organizací vzrostla ze 4,5 mil. Kč v roce 1999 na 10 mil. Kč v roce 2000. Tato částka se v roce 2001 nezvýšila. Spotřebitelské organizace vytvořily dvě zastřešující organizace, jejichž členská základna se podstatně zvýšila. Integrace do struktur Evropského společenství jako je Evropský výbor spotřebitelských unií (BEUC) a Evropská asociace pro koordinaci reprezentace spotřebitelů (ANEC) by měla pokračovat v nejvyšší možné míře.

Kapitola 24: Spolupráce v oblasti spravedlnosti a vnitra

Od uveřejnění Pravidelné zprávy 2000 učinila Česká republika další pokrok v oblasti ochrany osobních údajů, kontrol na hranicích, víz, migrační politiky a policejní spolupráce. Malý pokrok byl naopak zaznamenán v boji proti trestné činnosti "bílých límečků" (t. j. praní peněz, podvod, korupce).

Česká republika podstatně pokročila v další harmonizaci právních norem týkajících se **ochrany osobních údajů**. Parlament přijal novelu zákona o policii, která upravuje ochranu osobních údajů v policejním sektoru, jak to vyžaduje účast v Schengenu a Europolu, a ratifikoval Úmluvu Rady Evropy z roku 1981 o ochraně osobních údajů. Úřad pro ochranu osobních údajů zahájil činnost poté, co byl na návrh Senátu jmenován prezidentem republiky jeho předseda. Byli rovněž jmenováni tři ze sedmi předpokládaných nezávislých inspektorů. Úřad uveřejňuje zprávy o své činnosti a uděluje povolení ke zpracování osobních údajů. Každý správce osobních údajů se musí obrátit na Úřad s žádostí o povolení k předání osobních údajů do zahraničí. Úřad provádí šetření buď na základě stížnosti či námátky, ale také dle ročního plánu. Může také ukládat pokuty. Do konce roku 2001 se očekává nárůst počtu zaměstnanců z nynějších přibližně 50 na 85 osob. Ochrana osobních údajů u policie je stále ponechána v kompetenci oddělení IT (*pozn.editora překladu - OSŘI*), ale Policejní prezidium plánuje vytvořit speciální jednotku, která se bude zabývat nejen ochranou osobních údajů, ale i další schengenskou problematikou.

Česká republika výrazně pokročila v harmonizaci **vízové politiky** s politikou EU, včetně letištních tranzitních víz. Novela zákona o pobytu cizinců, která vstoupila v platnost v červenci 2001, je dalším krokem k úplné harmonizaci s *acquis*. Snižuje na polovinu dobu (90 dní) pro vydání víz a odstraňuje některé požadavky potřebné ke vstupu, jako např. potvrzení o zdravotním pojištění. Co se týká administrativního zpracování, na vízové záležitosti dohlíží odbor azylové a imigrační politiky ve spolupráci s cizineckou a pohraniční policií. Pro vydávání víz zde funguje on-line systém propojující Ministerstvo zahraničních věcí se 104 ze 107 příslušných diplomatických misí a s hlavními hraničními přechody.

Co se týká **kontrol na hranicích**, vláda podnikla několik administrativních a legislativních opatření k zajištění koordinace mezi příslušnými odbory, které se zabývají nelegální migrací. Kontroly na nejvýznamnějších hraničních přechodech se za poslední dva roky zlepšily na díky novému vybavení (jako je např. on-line propojení systému s ústředím) díky rozhodnutí vytvořit k 1.1. 2002 integrovanou cizineckou a pohraniční policii pověřenou zajišťováním ochrany státní hranice a kontroly zaměřené proti ilegální imigraci ve vnitrozemí. Přesun zodpovědnosti za pohraniční policii z okresní na krajskou úroveň rovněž zlepšil situaci, i když nedostatečné centrální řízení pohraniční policie brání koordinaci opatření přesahujících krajskou úroveň. V moravských a českých pohraničních regionech působí od května 2000 speciální mobilní pátrací jednotky.

Česká republika progresivně postupuje v harmonizaci s **schengenskými** požadavky a pokračuje v přípravě na budoucí účast v Schengenském informačním systému. Vláda vypracovala velmi podrobný Schengenský akční plán. Všechny nové cestovní doklady jsou strojově čitelné, ale zatím nebyla stanovena lhůta pro stažení těch cestovních dokladů z oběhu, které nejsou strojově čitelné.

Co se týká **migrace**, Parlament ČR schválil novelu zákona o pobytu cizinců z roku 2000, která nabude účinnosti k 1.1. 2002 a znamená další pokrok v problematice slučování rodin a ve vyhošťovací praxi. Česká republika také zahájila jednání ohledně uzavření nových readmisních dohod se Slovenskem, Itálií a Beneluxem, Jugoslávií, Bývalou jugoslávskou republikou Makedonií, Alžírskem, Čínou, Indií, Srí Lankou, Irákem, Iránem, Vietnamem, Ruskem a Afghánistánem.

Co se týká **azylové problematiky**, novela zákona o azylu přijatého v roce 2000, která by měla přiblížit českou legislativu k *acquis* v důležitých oblastech, je projednávána Parlamentem.

Účelem navrhované novely je zabránit zneužívání přístupu žadatelů o azyl na trh práce. Pokud bude schválena, dojde rovněž ke vzniku druhé nezávislé odvolací instance a vytvoření podmínek pro aplikaci Dublinské úmluvy po přístupu k EU. Pokud jde o implementační kapacitu, v odboru azylové politiky byl počet rozhodců a asistentů zvýšen o 14 osob a byla vytvořena 3 nová pracoviště s 19 pracovníky. Lektoři z řad Ministerstva zahraničních věcí, nevládních organizací, UNHCR a členských zemí EU poskytují odborná školení. V porovnání s předcházejícími lety se zdá, že se snížil počet žadatelů o azyl. V roce 2001 vláda rozhodla o poskytnutí dočasné ochrany čechským uprchlíkům. Kapacita azylových zařízení v poslední době vzrostla.

V oblasti **policejní spolupráce** - v boji proti organizovanému zločinu, korupci a hospodářské kriminalitě Česká republika i nadále dosahuje povzbudivého pokroku v harmonizaci legislativy a zásadní reorganizace orgánů činných v trestním řízení. V dubnu 2001 vstoupil v platnost zákon na ochranu svědků a novela zákona o policii, která je nezbytná pro mezinárodní spolupráci a pro účast v Europolu. V zájmu odstranění nedostatku koordinace mezi jednotlivými policejními složkami byl v lednu 2001 vytvořen Národní kriminální úřad, který sjednocuje složky specializované na boj proti organizovanému zločinu, obchodu s drogami, korupci a závažné hospodářské kriminalitě, na sledování, ochranu svědka a centrální informační systém. Vláda rozhodla o zrušení Úřadu vyšetřování, který bude spojen s kriminální policií a k 1.1. 2002 bude sjednocen pod Službu kriminální policie a vyšetřování. Česká republika úspěšně dojednala dohodu o spolupráci s Europolem, která má být podepsána do konce roku 2001.

Co se týká **boje proti podvodům a korupci** (viz. *paragraf B.1.1. - Demokracie a zákonnost*), Česká republika podepsala Občanskoprávní úmluvu o korupci z roku 1999 a pokračuje v přípravách na plnou spolupráci s OLAF po vstupu do EU. Vláda přepracovává trestní zákon s ohledem na zajištění sjednocení s *acquis* v oblasti korupce.

Vláda přijala novou **Koncepci protidrogové politiky** pro rok 2001 - 2004, kterou mají implementovat na všech úrovních všechny instituce, kterých se to týká. Má za úkol plnit opatření vytyčená v Akčním plánu EU pro léta 2000-2004. Od ledna 2001 se Národní protidrogová centrála stala součástí nového Národního kriminálního úřadu, ale i nadále koordinuje regionální útvary a vyšetřuje drogové případy na národní a mezinárodní úrovni.

Co se týká boje proti **praní špinavých peněz** (viz. *také Kapitola 4: Volný pohyb kapitálu*), i když Parlament schválil novelu trestního řádu, která ještě více sjednocuje trestní legislativu v této oblasti, zatím bylo stíháno pouze několik případů praní špinavých peněz. V roce 2001 Finanční analytický útvar Ministerstva financí provedl 15 inspekci finančních institucí (včetně penzijních fondů, leasingových a pojišťovacích společností, realitních kanceláří, směnárny) oproti 14 v roce 2000. Útvar vyměřil pokuty 5 institucím v roce 2000 v celkové hodnotě přibližně 125 000 eur.

V oblasti **celní spolupráce** české úřady dále zlepšily informační technologie a systém analýzy rizik rozvojem elektronického systému (s rizikovými profily). Ve větším počtu celních úřadů se zavádí pilotní počítačový systém.

Co se týká **soudní spolupráce**, Česká republika dosáhla dalšího pokroku v oblasti trestní problematiky, když přijala novelu trestního řádu, která posiluje úlohu státního zástupce v přípravném trestním řízení a která usnadní přímé kontakty mezi mezinárodními soudními orgány. Také dále přispěje k přípravám na schengenskou soudní spolupráci. V občanskoprávní oblasti byla ratifikována Úmluva o mezinárodním přístupu k soudům,

stejně jako Úmluva o právech dítěte a Úmluva o právním postavení dětí narozených mimo manželství.

Celkové hodnocení

Celkově lze říci, že harmonizace práva týkající se každého tématu této kapitoly již značně pokročila. Nicméně je třeba dalšího pokroku, aby byly politické úmysly převedeny do praktické činnosti policie, organizační struktury a plánování.

Co se týká **ochrany údajů**, novela zákona o policii je nyní dobře harmonizována s *acquis* a s doporučením Rady Evropy z roku 1987 ohledně užívání osobních údajů v policejní oblasti. Krátkodobá priorita Přístupového partnerství je tak splněna. Nicméně implementace nového zákona o policii bude vyžadovat zvýšené úsilí Ministerstva vnitra. I když ministerstvo oznámilo personální posílení a nákup vybavení, stále ještě je třeba, aby vytvořilo plán řízení implementačního procesu vzhledem k rozsahu změn, které budou třeba. Česká republika musí rovněž implementovat dostatečnou ochranu údajů pro plnou účast v Celním informačním systému a v Úmluvě Neapol II. Co se týká účinnosti dohlížecí kapacity Úřadu pro ochranu osobních údajů, české úřady jsou stále ještě ve velmi raném stádiu implementace. Rozpočty Úřadu na rok 2000 a 2001 (asi 1 mil. eur, respektive 2,2 mil. eur) se zdají být dostatečné na pokrytí běžných provozních nákladů, ale neodrážejí potřebu vytvoření vhodného ústředí Úřadu, což je prvek, který silně omezuje jeho aktivity.

Česká republika dále sjednotila **vízový** režim, aby zajistila plnou harmonizaci před vstupem do EU. Novela cizineckého zákona také zlepšila podmínky pro udělování víz. Nicméně co se týká administrativní kapacity, je ještě třeba vzít plně v úvahu migrační rizika a zlepšit kontrolu totožnosti a odhalování zneužití víz. Ne všechny oficiální hraniční přechody jsou již napojeny na on-line systém vydávání víz.

I když Česká republika přijala různá opatření na posílení **hraniční kontroly**, pro zajištění koordinace plné účasti v Schengenském informačním systému a pro posílení politiky proti ilegální migraci, přes území stále ještě proudí značný počet uprchlíků a existují známé potíže při dopadávání ilegálních uprchlíků, obzvláště na zelené hranici se Slovenskem. Podaří se tam dopadnout daleko méně ilegálních uprchlíků než na rakouských a německých hranicích. Hlavní důvody jsou nedostatek personálu a vybavení, nedostatečná komunikace a nedostatečná organizace. Cizinecké a pohraniční policii také evidentně brání při výkonu vážný nedostatek finančních prostředků, hlavně na zaplacení přesčasů, což vede k tomu, že o víkendech a svátcích mají hraniční přechody málo personálu. České úřady budou muset rozhodnout o přesné organizaci, struktuře a personálu SCPP. Pokud budou mobilní jednotky spadat pod vedení krajských policejních velitelů, kteří je mohou používat pro jiné účely, bude to bránit efektivní kontrole na zelené hranici. Musí být založen integrovaný systém řízení hranic, včetně koordinace s celními úřady a vytvoření společné databáze.

Vláda vytvořila vysoce kvalitní **Schengenský** akční plán. Úspěšná implementace tohoto vysoce kvalitního plánu závisí na efektivním řešení výše uvedených omezení.

Co se týká **migrace**, novela zákona o pobytu cizinců je pozitivním krokem k plné harmonizaci české legislativy, ale i nadále existují podstatná omezení pro mezinárodní společnosti, protože zákon zachovává lhůtu 180 dnů pro vydání pracovního povolení. Hlavním problémem zůstává otázka readmise nelegálních imigrantů, protože nejsou správným způsobem eskortováni policií na hranice. Kromě toho tyto osoby často zneužívají azylový systém. V roce 2000 z 11 790 osob, které byly readmitovány z Německa a Rakouska,

jich bylo vyhoštěno pouze 2 531. To znamená, že v České republice zůstalo nebo znovu vstoupilo nebo se pokusilo vstoupit do EU více než 9 000 osob. Výše uvedená novela se snaží řešit tento problém, ale české úřady by podstatně měly zlepšit metody vyhoštění a readmise.

Plánovaná novela **azylového** zákona, která má za úkol dále sladit českou legislativu s *acquis*, má být teprve přijata. Česká republika poskytuje celkem dobré integrační příležitosti těm, kteří byli uznáni jako uprchlíci. Nicméně stále ještě schází institut "bezpečné třetí země" a "bezpečné země původu". Přijetí novely by mělo přispět k boji proti zneužívání azylového systému. Česká republika musí přijmout kroky k zajištění toho, aby institut "dočasné ochrany", který byl použit v případě čečenských uprchlíků, byl aplikován v souladu s mezinárodními standardy, a tak omezen pouze na případy masového přílivu vysídlelců. Co se týká implementační kapacity, měla být dále posílena odborná příprava, hlavně u soudů, které se brzy začnou zabývat odvolacím řízením.

V oblasti **policejní spolupráce a boje proti organizovanému zločinu** došlo k pokroku při sladění s *acquis*, včetně Úmluv o Europolu a mezinárodní policejní spolupráce. Česká republika podepsala Úmluvu OSN proti nadnárodnímu organizovanému zločinu a měla by v dohledné době přistoupit k jejím protokolům. Co se týká implementace, přijatá novela trestního řádu, která nabude účinnosti v lednu 2002, představuje velmi významný pokrok. Vytvoření jednotné Služby kriminální policie a vyšetřování je důležitým krokem na cestě k zavedení systému srovnatelného se systémy v členských státech EU. Reforma posouvá zodpovědnost pro stádium před soudním řízením z vyšetřovatele na státního zástupce a zavádí zrychlené řízení. Je třeba provádět monitorování, aby bylo zřejmé, zda toto opatření skutečně zlepšuje boj proti ekonomické kriminalitě a organizovanému zločinu. Nový zákon přinese nové závažné úkoly pro okresní soudy a státní zástupce vzhledem k tomu, že v současné době chybí vhodné zaškolení a vybavení.

Organizovaný zločin se soustřeďuje na obchodování s lidmi (prostituci, nelegální migraci), drogy, odcizená auta a praní špinavých peněz. Zatímco je policie považována za schopnou řešit každodenní drobnou zločinnost, je daleko méně vybavená pro efektivní boj s hospodářským zločinem. Hlavním problémem v této oblasti zůstává nedostatek multidisciplinárního přístupu. Policejní práce je všeobecně mařena neexistencí přiměřené odborné přípravy, lidských a materiálních zdrojů a perspektivního kariérního plánu.

Co se týká **boje proti podvodům a korupci**, stoupající prorůstávání kriminálních organizací do legálních ekonomických aktivit omezuje rozvoj českého hospodářství i důvěru zahraničních investorů. Je třeba zlepšit účinnost boje proti ekonomickému zločinu a korupci prostřednictvím účinné spolupráce mezi orgány zodpovědnými za vynucování práva, kvalifikovaného personálu a přiměřeného výcviku. Reforma přípravného řízení a vnitřní reorganizace hlavních orgánů činných v trestním řízení, o kterých bylo nyní rozhodnuto, by měly přispět ke zlepšení situace.

Policie je stejně jako další součástí správy zasažena korupcí. Správní policejní odbory, které se zabývají vydáváním povolení, registrací oficiálních dokumentů atd. mají v tomto ohledu špatnou pověst. Celý systém registrace, inspekce a zveřejňování stížností proti policii vyžaduje více průhlednosti. Podle policejních průzkumů policisté vidí nejlepší řešení v jasné delegaci pravomocí, ve větší odpovědnosti a v zavedení bezhotovostních transakcí a v přísnějším postihu.

S ohledem na ochranu finančních zájmů Evropských společenství musí Česká republika pokračovat v harmonizaci legislativy s *acquis* a hlavně s Úmluvou o ochraně finančních zájmů Evropských společenství a jejich protokolů z roku 1995.

Česká republika je už dlouhou dobu tranzitní zemí pro **obchodníky s drogami**. Problém zneužívání drog je pořád ještě poměrně malý ve srovnání se západoevropskými státy, ale kriminální gangy se snaží podpořit zvýšení spotřeby. Přesto, že již byl schválen Národní strategický plán pro léta 2001 – 2004, je třeba ještě přijmout nový zákon, který by zamezil výrobě syntetických drog (zneužívání prekurzorů). Protidrogová politika je koordinována Meziresortní protidrogovou komisí a skládá se z preventivních a trestních opatření. Počítá se s vytvořením Národní ústřední kanceláře (National Focal Point), jejímž prostřednictvím by se ČR zapojila do Evropské informační sítě o drogách a drogové závislosti (Reitox) Evropského monitorovacího centra pro drogy a drogovou závislost. Úsilí se soustřeďuje na zavedení centrálního informačního systému a na proškolení všech institucí v používání hardwaru a softwaru, jakož i na metodologické aspekty.

Kromě určitých mezer v legislativě, které by měl řešit nový trestní zákon, by se mělo podstatně zlepšit vynucování práva v oblasti **praní špinavých peněz**. Neexistence odpovídající definice praní špinavých peněz v trestním řádu znamená, že prakticky nedošlo ke stíhání za tento zločin. Kromě toho maximální trest je podstatně nižší než trest za finanční nebo daňový podvod. Do systému potírání praní špinavých peněz je zapojeno příliš mnoho různých vládních institucí, mezi nimiž neexistuje dostatečná koordinace. Činná je Finanční analytická jednotka (FAU). Nicméně orgány činné v trestním řízení by měly poskytovat pravidelné informace o svých aktivitách a rozhodnutích následujících po podání stížností FAU. Policie, státní zástupci a soudy i nadále potřebují odborná školení.

Česká republika dosáhla vysoké úrovně kompatibility ve svém úsilí o harmonizaci s *acquis* v oblasti **celní spolupráce**. Aby byl tento proces dokončen, jsou nutné další úpravy českého celního zákona. Co se týká administrativní a operační kapacity, Česká republika by měla i nadále instalovat a implementovat aplikace informačních technologií pro oblast cel. V oblasti zajišťování pohraniční kontroly by měla být věnována zvláštní pozornost zkrácení čekací doby na hranicích. Celní úřady se musí nadále školit v boji proti nelegální migraci, aby mohly asistovat při práci pohraničních a policejních složek.

Co se týká **soudní spolupráce**, Česká republika pokračuje v ratifikaci mezinárodních úmluv zahrnutých v *acquis* a uzavřela bilaterální Dodatečný protokol k Evropské úmluvě o vydávání a právní pomoci v trestní oblasti s Německem. Podobné protokoly se připravují s Polskem a Slovenskem. Nicméně Česká republika ještě nepřistoupila k Evropské úmluvě o mezinárodní platnosti trestních rozsudků, a definice organizovaného zločinu bude muset být přehodnocena v kontextu revize trestního zákona. Pořád ještě se čeká na novou legislativu v oblasti obchodování s lidmi a sexuálního zneužívání dětí a trestní odpovědnosti právnických osob. Ještě je stále třeba zlepšovat praktickou soudní spolupráci, která i nadále trpí nedostatkem pracovních sil a byrokratickými překážkami.

Česká republika ratifikovala veškeré právní instrumenty týkající se **lidských práv** v rámci *acquis* spravedlnosti a vnitra.

Kapitola 25: Celní unie

Od loňské Pravidelné zprávy nebyl zaznamenán žádný další vývoj v oblasti transpozice legislativy, ale byla uskutečněna řada kroků k posílení administrativní kapacity.

Nebyl zaznamenán žádný konkrétní vývoj týkající se **Celního kodexu ES a jeho prováděcích předpisů** nebo **celního *acquis* mimo rámec Celního kodexu**.

Pokud jde o mezinárodní smlouvy a úmluvy, Česká republika ratifikovala v červnu 2001 revidovanou Mezinárodní úmluvu o zjednodušení a harmonizaci celních režimů (Kjótská úmluva). Nové mezivládní dohody o spolupráci v celních otázkách byly uzavřeny s Jihoafrickou republikou, Tureckem a Slovinskem. Dohody o spolupráci byly také uzavřeny na regionální úrovni s Německem, Slovenskem a Polskem.

Několik iniciativ bylo přijato v oblasti **administrativní a operační kapacity** k provádění *acquis*. Byla provedena analýza vzájemného propojení s informačními systémy ES, přičemž byla dána priorita projektu TARIC, který byl zahájen na začátku roku 2000. Pokud jde o rozšíření společné komunikační sítě/společného systémového rozhraní (CCN/CSI) pro Nový informační tranzitní systém (NCTS), které bylo dojednáno mezi EU a Českou republikou v dubnu 2000, pilotní provoz byl zahájen v březnu 2001. Česká celní správa se rovněž zaměřuje na přípravu k zapracování informačních systémů EU, jako jsou Quota a Systém předběžného varování (EWS) do národního celního deklarčního systému.

V lednu 2001 vstoupil v platnost zákon o mezinárodní pomoci při vymáhání některých finančních pohledávek, včetně zemědělských dávek a cel.

V oblasti boje proti korupci byl vytvořen návrh Akčního plánu integrity české celní správy, který vychází z principů Arušské deklarace Rady pro celní spolupráci (Světová celní organizace) z roku 1993.

V dubnu 2001 byl schválen nový vzdělávací systém, který je prováděn od září 2001. Systém klade větší důraz na specializovaný a praktický výcvik. V dubnu 2001 byl zahájen specializovaný výcvik zaměřený na kontroly po propuštění zboží, které jsou prováděny v prostorách ekonomických subjektů. Započaly přípravné práce celní správy na převzetí správy spotřebních daní. Bylo zřízeno oddělení spotřebních daní na odboru výkonu služby Generálního ředitelství cel.

Byla přijata další opatření za účelem zkrácení čekacích dob na hranicích, včetně výstavby nových hraničních přechodů, využití zjednodušených postupů pro celní řízení a selektivního zaměření kontrol na základě analýzy rizik.

Celkové hodnocení

Přestože bylo již dosaženo vysoké úrovně sjednocení celních předpisů České republiky s *acquis* Společenství, novela celního zákona, která harmonizaci s *acquis* v celní oblasti dokončí, dosud nevstoupila v platnost.

Z hlediska administrativní a operační kapacity Česká republika i nadále dosahuje dobrého pokroku. Celní ředitelství je dobře organizovaný úřad, který těží ze své značné nezávislosti v rámci Ministerstva financí. Počítačový celní deklarční systém, počítačový systém správy celních kvót a počítačový systém pro výběr státních příjmů a účetnictví je plně v provozu.

Celní ředitelství provádí Akční plán integrity a pokračuje v boji proti podloudnictví. Další pokrok se očekává poté, kdy bude přenesena pravomoc v oblasti spotřebních daní na celní správu. Navíc je zvažována nová organizační struktura daňové a celní správy s ohledem na ustanovení nové společné a nezávislé instituce s působností v oblasti správy daňových a celních záležitostí (*viz Kapitola 10: Daně*).

Další úsilí by mělo být zaměřeno na oblast administrativní a operační kapacity, zejména na etiky, vzdělávání, vývoj informačních technologií a hraniční problematiku, aby bylo zajištěno hladké provádění *acquis*. Pokud jde o vývoj informačních technologií, je třeba zdůraznit, že bezchybné fungování informačních systémů kompatibilních se systémy ES by mělo být zajištěno alespoň jeden rok před vstupem do EU, aby bylo zaručeno vzájemné propojení s informačními systémy ES.

Prioritou v boji proti podloudnictví a ekonomické trestné činnosti by měla být také rozšířená spolupráce s ostatními orgány zajišťujícími prosazování právních předpisů (*viz Kapitola 24: Spravedlnost a vnítr*).

Úsilí je zaměřeno na snížení čekacích dob na hranicích, ale pozitivní výsledky se zatím nedostavily. Je zapotřebí dalšího zlepšení.

Česká republika by měla zajistit, aby její závazek uzavřít duty-free obchody na pozemních hranicích byl splněn a proveden do 31. prosince 2001.

Kapitola 26: Vnější vztahy

Od předchozí Pravidelné právy Česká republika pokračovala v harmonizaci s *acquis* v oblasti společné obchodní politiky a v koordinaci stanovisek a politik v rámci Světové obchodní organizace, zejména s ohledem na přípravu nového kola jednání.

V oblasti **společné obchodní politiky** bude Česká republika při vstupu povinna harmonizovat své celní sazby s celními sazbami ES. Průměrná výše celních sazeb uplatňovaných v současné době Českou republikou činí 6,2 % pro všechny výrobky, 13,4 % pro zemědělské výrobky, 0,1 % pro produkty rybolovu a 4,6 % pro průmyslové výrobky. Pro srovnání, celní sazby ES²⁹ v současné době činí 6,3 % pro všechny výrobky, 16,2 % pro zemědělské výrobky, 12,4 % pro produkty rybolovu a 3,6 % pro průmyslové výrobky.

Česká republika jednostranně zavedla odklad cla MFN uvaleného na dovoz 12 zbožových položek civilních letadel. Toto dočasné opatření by mělo skončit 31. prosince 2001.

Česká republika dokončila legislativní rámec týkající se vytvoření nástrojů obchodní politiky a realizace závazků vůči Světové obchodní organizaci. Žádný další vývoj v této oblasti nebyl zaznamenán.

V oblasti administrativních opatření byl v červenci 2001 vytvořen nový útvar Ministerstva průmyslu a obchodu pro multilaterální vztahy a evropskou integraci, který zahrnuje oddělení pro evropskou integraci a právo Společenství (32 zaměstnanců) a oddělení pro mezinárodní ekonomické organizace, ochranná a protidumpingová opatření (26 zaměstnanců).

²⁹ WTO stanovila celní tarify po plné implementaci všech úlev včetně – pokud to bylo možné - ad valorem odhadnutých ekvivalentů specifických a složených celních tarifů.

Pokud jde o **bilaterální dohody se třetími zeměmi**, byla ukončena jednání týkající se dohody o volném obchodu mezi Českou republikou a Chorvatskem a text byl parafován v dubnu 2001. Byla také ukončena jednání o nepreferenčních dohodách s Jordánskem, Sýrií a Saudskou Arábií.

V oblasti **rozvojové politiky a humanitární pomoci** je Česká republika aktivním členem OECD a přijímá její principy stanovené Výborem pro rozvojovou pomoc. Ministerstva vnitra a zahraničí společně připravila návrh týkající se humanitární pomoci České republiky v zahraničí, který definuje pravidla spolupráce a postupy rozhodovacích procesů v této oblasti. Vláda rovněž přijala usnesení iniciující studii, která analyzuje spolupráci příslušných českých ministerstev na rozvoji zahraniční pomoci v letech 1996-2000. Studie bude také obsahovat definici budoucí politiky v této oblasti.

Celkové hodnocení

Obchodní politika České republiky a její účast v mezinárodních ekonomických organizacích je již do velké míry shodná s obchodní politikou a účastí Unie. V kontextu Světové obchodní organizace Česká republika obecně podporuje politiku a pozice EU.

V oblasti mnohostranných dohod má Česká republika statut pozorovatele u Dohody o obchodu s civilními letadly a Dohody o státních zakázkách a je členem Dohody o informační technologii. Před vstupem do EU bude třeba, aby se Česká republika připojila k mnohostranným dohodám Světové obchodní organizace o obchodu s civilními letadly a státních zakázkách.

Také je zapotřebí zajistit další koordinaci s cílem sjednotit úpravu v českém seznamu závazků v GATS se závazky ES a výjimkami MFN. Česká republika by také měla při aktualizaci své legislativy týkající se dvojitého použití zboží vzít v úvahu nové *acquis*, které vstoupilo v platnost v září 2000.

Pokud jde o Dohodu o obchodu s textilem a oděvy v rámci WTO, Česká republika spolupracovala se Společenstvím v procesu třetího fáze integrace podle ATC, aby harmonizovala své integrační programy s integračními programy ES.

V oblasti vývozních úvěrů učinila Česká republika značný pokrok. Český systém je v souladu s OECD a pokračuje harmonizace středních a dlouhodobých vývozních úvěrů s legislativou ES.

Kromě dohody o volném obchodu uzavřené nedávno s Chorvatskem, uzavírá Česká republika v současné době tyto dohody s Litvou, Lotyšskem, Estonskem, Izraelem, Tureckem a ESVO. Česká republika je také členem CEFTA.

V oblasti bilaterálních dohod s třetími zeměmi bude třeba před vstupem do EU znovu projednat nebo vypovědět všechny mezinárodní smlouvy, které nejsou v souladu se závazky vyplývajícími z členství v EU. Unie žádá Českou republiku o stálé informace týkající se existujících obchodních smluv s třetími zeměmi a obsahu jednání směřujících k uzavření libovolné nové obchodní smlouvy s třetí zemí. Tato žádost se také vztahuje na bilaterální dohody o investicích uzavřené se třetími zeměmi.

Prizpůsobení České republiky společné obchodní politice a její budoucí účast na této politice spadá do kompetence Ministerstva průmyslu a obchodu. Administrativní infrastrukturou, kterou je zapotřebí zajistit, pokud jde o celní služby, se zabývá *Kapitola 25: Celní unie*.

Rozvojová a humanitární pomoc spadají do kompetence Ministerstva zahraničních věcí. Pokud jde o finanční příspěvek České republiky do Evropského rozvojového fondu, problematika sestavování státního rozpočtu a toku prostředků z fondů do rozpočtu ES je posuzována v *Kapitole 29: Finanční a rozpočtová ustanovení*.

Kapitola 27: Společná zahraniční a bezpečnostní politika

Česká republika pokračuje ve sladění své zahraniční politiky s politikou Evropské unie a konstruktivně se podílí na společné zahraniční a bezpečnostní politice (CFSP). Česká republika také projevila zájem o účast při vytváření evropské bezpečnostní a obranné politiky (ESDP).

Pravidelný politický dialog, započatý asociační dohodou s Českou republikou, je stále aktivní. Stejně jako v minulých letech orientuje Česká republika svou zahraniční politiku v souladu s Unií a účastní se v rámci CFSP.

Od předchozí pravidelné zprávy Česká republika pokračuje ve výměně informací a v tomto rámci vede dialog s EU. K této výměně informací dochází jak ve složení EU+15 (tzn. evropští členové NATO, kteří nejsou členy EU, a kandidáti na vstup do EU), tak ve formátu EU+6 (tzn. evropští členové NATO, kteří nejsou členy EU). Česká republika udržuje zájem o posílení evropské bezpečnostní a obranné politiky (ESDP) a konstruktivně se tohoto procesu účastní. Česká republika hrála aktivní roli na první Plánovací konferenci k evropským kapacitám (Capabilities Commitment Conference) v listopadu 2000 a nabídla 1000 vojáků k integraci do sil rychlé reakce EU (EU Rapid Reaction Force) od roku 2003. Účast na vojenských iniciativách ESDP byla usnadněna novelou ústavy z prosince 2001³⁰, umožňující vládě vyslat české jednotky do zahraničí na dobu nepřekračující 60 dnů a rozhodnout o přítomnosti zahraničních jednotek na území České republiky po stejnou dobu.

Česká republika pokračuje v pravidelném připojování se k deklaracím, společným postojům a společným akcím EU a dalším nástrojům společné zahraniční a bezpečnostní politiky, k jejíž účasti byla přizvána, včetně negativních opatření. Od října 2000 se také připojila k osmi společným postojům EU, včetně tří týkajících se Svazové republiky Jugoslávie.

Česká republika pokračuje v posilování dvoustranné spolupráce se sousedními zeměmi. Významně se zapojila do vojenské spolupráce se Slovenskem a rozhodla se vytvořit společnou česko-slovenskou jednotku, která by sloužila v rámci mise KFOR v Kosovu. Česká republika se plně zapojila do procesu trojstranného dialogu s Evropskou komisí a Rakouskem, známého jako "Melkský proces", za účelem podpory vzájemného porozumění a výměny informací týkajících se jaderné elektrárny Temelín.

Česká účast na regionálních fórech zůstává nadále silná. V říjnu 2000 uspořádala Česká republika v Karlových Varech schůzku předsedů vlád Visegrádské skupiny. V rámci Visegrádského fóra koordinovala Česká republika svou reakci na výsledky Evropské rady z

³⁰ Pozn. editora překladu: Jedná se o překlep - ústava byla novelizována v prosinci roku 2000.

Nice. V rámci tohoto fóra byla také v prosinci 2000 podepsána mnohostranná dohoda o regionální spolupráci, financované nově vytvořeným Visegrádským fondem.

Česká republika pokračuje v aktivní podpoře Paktu stability a projevuje zájem o své plnoprávné členství v tomto paktu. Česká republika se i nadále účastní mírových operací sil KFOR a SFOR. V květnu 2001 však oznámila, že do konce roku 2001 z finančních důvodů stáhne své jednotky SFOR a posílí svou účast v silách KFOR.

Česká republika na základě legislativy implementující mezinárodní sankce pro udržení míru a mezinárodní bezpečnosti nadále převážně dodržuje sankční režimy uvalené OSN nebo EU. Co se týče správních kapacit, připravuje se vytvoření elektronické databáze CFSP.

Celkové hodnocení

Česká republika již dosáhla vysoké míry sladění své legislativy s legislativou CFSP.

Politický dialog České republiky s EU je stále plně uspokojivý.

Česká republika rovněž projevila aktivní zájem a vůli spolupracovat na iniciativách týkajících se předcházení konfliktům a na iniciativách k nastolování míru, zejména na Balkáně (například v Paktu stability).

Vztahy České republiky se sousedními zeměmi zůstávají dobré, jak na úrovni dvoustranné, tak i mnohostranné, například v rámci Visegrádského fóra. Česká republika zintenzívnila dialog s Rakouskem o jaderné elektrárně Temelín, a to především prostřednictvím dohody s rakouskou vládou dosažené v prosinci 2000 za účasti Evropské komise. Tato dohoda je známá jako Protokol z Melku.

Přihlášením se k obsahu a principům Kodexu chování EU při vývozu zbraní a jako člen Západoevropské výzbrojní skupiny, Česká republika v zásadě sladila oblast vývozu zbraní se společnými standardy EU. Česká republika by měla pokračovat ve zlepšování a posilování licenčního systému pro vývoz zbraní, aby dosáhla maximálně možného souladu s Kodexem chování EU při vývozu zbraní.

Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, jež je personálně a funkčně velmi dobře vybaveno, disponuje správní kapacitou k implementaci ustanovení týkajících se CFSP. Díky reorganizaci Ministerstva zahraničních věcí České republiky na jaře 2000 byla vytvořena místa politického ředitele a evropského korespondenta³¹. Ministerstvo je napojeno na informační systém Přidružených korespondentů³², jehož prostřednictvím komunikuje EU s přidruženými partnery v rámci CFSP.

Kapitola 28: Finanční kontrola

V této oblasti bylo od minulé Pravidelné zprávy dosaženo dalšího pokroku, zvláště v přiblížení legislativy na úseku veřejné vnitřní finanční kontroly (PIFC) a vnější kontroly.

³¹ Funkce evropského korespondenta byla vytvořena v roce 1994, zmíněná reorganizace pouze ustavila jemu podřízený útvar.

³² Jedná se o komunikační systém ACN – Associated Countries Network (sít' přidružených zemí).

Co se týká **vnitřní finanční kontroly ve veřejné správě (PIFC)**, v srpnu 2001 byl přijat nový zákon o finanční kontrole ve veřejné správě, který nabude účinnosti 1. ledna 2002. Přijetí tohoto základního právního rámce je krokem směrem k vytvoření komplexního systému PIFC a představuje koncepci funkčně nezávislého vnitřního auditu.

Pokud se jedná o posilování administrativních kapacit, zvýšil se počet pracovníků odboru kontroly na Ministerstvu financí s ohledem na posílení metodiky pro audit a na kontrolní systémy pro předvstupní prostředky. V rámci Národního fondu bylo zřízeno oddělení interního auditu .

Významný pokrok byl učiněn v oblasti **vnější finanční kontroly**. Nový zákon o rozpočtových pravidlech, který nabyt účinnosti 1. ledna 2001, přispívá k významnému posílení finanční nezávislosti Nejvyššího kontrolního úřadu (NKÚ). Nové postupy při přípravě rozpočtu NKÚ budou použity při přípravě státního rozpočtu na rok 2002. "Strategický rozvojový plán" navržený tak, aby dosáhl plné kompatibility s mezinárodně přijatými standardy, byl schválen Kolegiem NKÚ v lednu 2001. Mimo jiné znamená další posílení nezávislosti NKÚ a rozšíření jeho kontrolních pravomocí ve vztahu ke všem veřejným prostředkům včetně rozpočtů regionálních orgánů, stejně jako posílení přípravy kontrolorů a časový plán na plné zavedení standardů INTOSAI pro audit.

Co se týče budoucí **kontroly strukturálních výdajů**, další pokrok nebyl zaznamenán.

Z hlediska administrativních kapacit byl reorganizován Národní fond, byla zvýšena jeho odpovědnost a celkový počet jeho pracovníků se zvětšil na 17. Co se týče kontroly prostředků SAPARD, bylo vytvořeno nezávislé oddělení interního auditu v rámci Agentury SAPARD.

Se zřetelem na **ochranu finančních zájmů Evropských společenství** pokračovaly v průběhu roku 2001 rozhovory mezi OLAF a Nejvyšším státním zastupitelstvím České republiky v přípravě funkční spolupráce mezi těmito kontrolními institucemi. Svým usnesením z ledna 2001 vláda rozhodla, že Ministerstvo spravedlnosti ve spolupráci s Ministerstvem financí a Ministerstvem vnitra by mělo usilovat o stanovení podmínek spolupráce s OLAF. Pro uskutečnění tohoto rozhodnutí přijalo Ministerstvo spravedlnosti v červenci vyhlášku, která vymezuje rozsah aktivity specializovaných oddělení Vrchního státního zastupitelství (Praha) a Nejvyššího státního zastupitelství (Brno) v oblasti ochrany finančních zájmů ES. Nejvyšší státní zastupitelství v Brně bylo určeno Ministerstvem spravedlnosti jako ústřední kontaktní bod pro OLAF.

Celkové hodnocení

Další výrazné úsilí si vyžádá urychlení rozvoje komplexního a spolehlivého systému veřejné vnitřní finanční kontroly, který bude kompatibilní s mezinárodně přijatými standardy uplatňovanými v Evropské unii, stejně jako vytvoření odpovídajících institucionálních struktur. Za novou legislativou PIFC by zejména mělo následovat uzákonění sekundární legislativy, která zajistí implementaci nové funkční vnitřní kontroly a auditu, zvláště funkční nezávislost interních auditorů. Vysoká priorita by také měla být dána zvýšení počtu zaměstnanců a jejich vzdělávání, zejména na úrovni ministerstev a ostatních výdajových správních orgánů.

Posilování rozsahu výstavby institucí a administrativní kapacity je významné nejenom z hlediska nových úkolů a odpovědností vytvořených v této oblasti, ale také jako nezbytná

podmínka pro přípravu na plně decentralizovanou realizaci předvstupní pomoci a, po vstupu do EU, strukturálních fondů ES.

Z hlediska zajištění odpovídající ochrany finančních zájmů ES potřebuje Česká republika zavést nezbytnou legislativu, která umožní odpovědným orgánům ES uskutečňovat kontroly na místě, a připravit odpovídající administrativní kapacitu pro implementaci *acquis* včetně toho, aby české soudní a právní orgány mohly zasahovat v případech, kdy jsou finanční zájmy ES ohroženy. Stejně tak by měly být uzavřeny bilaterální dohody mezi Nejvyšším státním zastupitelstvím, Ministerstvem financí a Ministerstvem vnitra, aby byly vymezeny úlohy jednotlivých orgánů, které budou zapojeny do ochrany finančních zájmů Společenství.

Kapitola 29: Finanční a rozpočtová ustanovení

Bylo dosaženo dalšího pokroku jak v rozpočtové legislativě, tak v posilování administrativních kapacit.

Pokud jde o **státní rozpočet a opatření spolufinancovaná z prostředků ES**, vstoupil v účinnost dnem 1. ledna 2001 nový zákon o rozpočtových pravidlech republiky a nový zákon o rozpočtových pravidlech na úrovni regionálních správ. Tyto zákony uvedly do souladu rozpočtovou legislativu se standardy platnými v členských státech EU. Zákon o rozpočtových pravidlech má za cíl zlepšit transparentnost finančních toků, poskytuje rámec pro řízení rozpočtových vztahů s EU, zajišťuje stejné nakládání s finančními prostředky EU a s národními finančními prostředky, plně integruje Národní fond do státního rozpočtu a umožňuje kontrolu jeho činnosti podle pravidel finanční kontroly. Také ukládá sestavování víceletého rozpočtového výhledu. V roce 2001 byla přijata sekundární legislativa provádějící některá ustanovení tohoto zákona ve formě vyhlášek, které stanovují principy a termíny spojené s navrhováním a prováděním státního rozpočtu.

Co se týče administrativní kapacity, počet zaměstnanců Národního fondu se za poslední rok zvýšil na 17 osob. V rámci Národního fondu byla zřízena jednotka vnitřního auditu.

Pokud jde o **aplikaci systému vlastních zdrojů**, Česká republika provádí pravidelnou simulaci teoretických výpočtů a postupů, nutných pro správný výpočet vlastních zdrojů. Minulý rok byla na Ministerstvu financí vytvořena jednotka vlastních zdrojů, která má 5 zaměstnanců. Tento útvar, který má za úkol zajišťovat celkovou koordinaci rozpočtových vztahů s EU, nabývá zkušeností. Spolupracuje s útvarem evropské integrace a s daňovými a celními orgány v rámci Ministerstva financí a rovněž s Českým statistickým úřadem a s Ministerstvem zemědělství.

Celkové hodnocení

Celkově jsou přípravy v této oblasti na dobré cestě, nicméně je nutné trvale vyvíjet další úsilí.

Ačkoliv jsou základní rozpočtová pravidla všeobecně vyhovující, Česká republika by měla nadále pokračovat v úsilí o zajištění souladu svých rozpočtových principů a pravidel se standardy obecně používanými ve Společenství.

Zejména by měla být prováděna nová rozpočtová legislativa, měla by být zajištěna rozpočtová transparentnost a víceletý rozpočtový výhled by měl být plně funkční.

Klíčový význam má, pokud jde o administrativní kapacity, aby Česká republika posílila svou schopnost mobilizovat lidské a administrativní zdroje potřebné ke sledování operací a instrukcí Komise týkajících se plateb vlastních zdrojů. Větší úsilí by mělo být vyvinuto zejména v oblasti vybírání daní, jak bylo zdůrazněno v loňské Pravidelné zprávě.

Kromě opatření přijatých pro centrální koordinaci rozpočtových vztahů jsou zapotřebí také opatření pro řádné vybírání, monitorování, placení a kontrolu finančních prostředků do a z rozpočtu ES. Před přistoupením k EU bude třeba vybudovat dostatečnou administrativní kapacitu ke správnému vybírání a včasnému převádění příslušných vlastních zdrojů do rozpočtu Společenství, založenou na jednotce vlastních zdrojů Ministerstva financí. Dále bude muset být vyvinuta schopnost přesně a pravidelně podávat zprávy Komisi o situaci v každém z typů vlastních zdrojů.

Pokud jde o kontrolu budoucích vlastních zdrojů ES, Česká republika by měla pokračovat v úsilí vytvářet účinné nástroje pro boj proti podvodům u DPH a cel a zajišťovat ochranu finančních zájmů ES.

Administrativní kapacita by měla být také posílena v kontextu relevantních oblastí, popsanych na jiném místě této Zprávy, jako jsou Finanční kontrola, Cla, Daně, Zemědělská a Regionální politika.

3.2 Překlady *acquis* do národních jazyků

Kandidátské země musí do doby vstupu do Evropské unie přeložit různé právní texty tvořící *acquis* do svého mateřského jazyka. Samotná primární a sekundární legislativa v současné době představuje velké množství předpisů, odhadované na zhruba 60 000 – 70 000 stran Úředního věstníku. Program Phare nabízí v tomto procesu kandidátským zemím pomoc. Pomocí TAIEXu byla v každé z deseti kandidátských zemí střední a východní Evropy vytvořena centralizovaná jednotka pro koordinaci překladů.

Celkovou zodpovědnost za překlady *acquis* nese v České republice Úřad vlády, jmenovitě pak jeho oddělení kompatibility s právem ES. V rámci tohoto oddělení bylo organizací veškerých překladatelských prací *acquis* pověřeno Koordinační a revizní centrum (KRC). V září 2000 byla uzavřena smlouva s novou překladatelskou agenturou, přičemž tento kontrakt je plně financován ze státního rozpočtu ČR. KRC kontroluje veškeré přeložené dokumenty jak z hlediska právního, tak i jazykového, a žádá příslušné gestorské resorty o potvrzení veškeré odborné terminologie. KRC rovněž spravuje centrální databázi překladů, jež je přístupná všem resortům. Výsledky v této oblasti se podstatně zlepšily. Do srpna 2001 byla přeložena veškerá primární legislativa a zhruba 57 000 stran sekundární legislativy. Překlady jsou ze strany KRC kontrolovány "v reálném čase", zatímco gestorské resorty potřebují více času na ověření technických záležitostí. V důsledku toho bylo do května 2001 plně revidováno přibližně 25 000 stran. Bez ohledu na výsledek přístupových jednání vyžaduje tato oblast trvalé úsilí.

Náležitá pozornost musí být rovněž věnována školení konferenčních tlumočnicků.

3.3. Obecné hodnocení³³

Česká republika dosáhla dalšího významného pokroku v celé řadě kapitol *acquis*. Nicméně v řadě oblastí zůstává nezbytné vyvinout další úsilí. Došlo také k pokroku v posílení administrativní kapacity, přestože absence právního rámce pro veřejnou správu toto úsilí stále brzdí.

Sjednávání s legislativou EU je v oblasti *jednotného trhu* celkově na dobré úrovni, avšak je třeba zaplnit stávající mezery. U volného pohybu zboží bylo dosaženo pokroku s výjimkou veřejných zakázek a přičemž orgány odpovědné za standardy (normy) a certifikaci fungují i nadále dobře. Pokud se jedná o volný pohyb osob, musí být transpozice urychlena, zejména v případě vzájemného uznávání profesních kvalifikací. V oblasti volného pohybu služeb by mělo být sledováno sladění *acquis* finančních služeb. Postavení Komise pro cenné papíry bylo posíleno, ačkoliv by byly vítány silnější regulační pravomoci, aby mohlo dojít k zlepšení dohledu nad finančními službami. Co se týče volného pohybu kapitálu, zbývá zrušit stávající anonymní účty.

Pokud se jedná o *hospodářskou soutěž*, je legislativa v současné době ve velké míře v souladu s *acquis* a vynucování práva v oblasti hospodářské soutěže a státní pomoci dosahuje slušných výsledků. V posledně jmenovaném případě je třeba demonstrovat důsledné a transparentní vymáhání práva v ocelářském a finančním sektoru. Úřad na ochranu hospodářské soutěže je celkově dobře personálně vybaven a vyškolen. Pokud jde o *právo společností*, existuje zde vysoká míra kompatibility s *acquis*; nicméně by měla být dále posílena vynucovací a monitorovací kapacita příslušných orgánů v oblasti ochrany duševního vlastnictví, jako jsou celní orgány, policie, justice a obchodní inspekce.

Pokud jde o oblast *hospodářské a měnové unie*, byla celkově vzata přijata velká část *acquis*, avšak je třeba dalšího úsilí k dokončení přizpůsobení předpisů, co se týče nezávislosti centrální banky. Byl učiněn pouze omezený pokrok v oblasti *daní* a je třeba vyřešit řadu důležitých otázek ve věci aproximace sazeb DPH a spotřebních daní. Je třeba učinit rovněž konkrétnější kroky k zajištění řádného a efektivního fungování daňové administrativy v okamžiku vstupu.

Za poslední období bylo dosaženo malého pokroku v oblasti *telekomunikací*, přestože celková míra sladění je uspokojivá. Musí být uvedeny v život technické podmínky, které by umožnily realizaci předpokládané liberalizace. Bylo dosaženo významného zlepšení ve sladění legislativy u audiovizuální politiky.

Bylo dosaženo dalšího pokroku v oblasti *sektorových politik*. Pokud jde o dopravu, byla dále sladěna legislativa týkající se silniční dopravy, a Česká republika se stala členem Sdružených leteckých úřadů. Nedošlo však k žádnému podstatnému pokroku v oblasti železnice. V energetickém sektoru byl učiněn významný pokrok v přípravě ke vstupu na vnitřní energetický trh s elektřinou a plynem. V oblasti průmyslové politiky je třeba nového impulsu k pokročení restrukturalizace podniků.

V oblasti *ekonomické a sociální soudržnosti* pokračoval pokrok v oblasti právní transpozice. Pokud jde o sociální politiku a zaměstnanost, pokročila harmonizace v oblastech rovného zacházení, pracovního práva a bezpečnosti a zdraví při práci. V případě regionální politiky byl dále doplněn právní rámec pro budoucí implementaci strukturálních fondů. Je však potřeba

³³ Viz "Rozšíření musí být úspěšné: Strategický dokument a Zpráva EK o pokroku směrem k přistoupení v každé z kandidátských zemí"; COM (2001) 700.

vyvinout další úsilí k zajištění toho, aby odpovědné správní orgány byly plně funkční, vyškolené a dobře koordinované za účelem připravenosti na implementaci strukturálních fondů k okamžiku vstupu.

Pokud jde o *zemědělství*, bylo dosaženo slušného legislativního pokroku ve fytosanitární oblasti. Bude však třeba pokračovat v dalším úsilí na sladování, například ve veterinární oblasti, napříč celou řadou oblastí této rozsáhlé komunitární politiky. Dobrého pokroku bylo dosaženo při zřizování Státního zemědělského intervenčního fondu, avšak jsou nutná další opatření, zejména co se týče reorganizace Ministerstva zemědělství.

Bylo dosaženo slušného pokroku v transpozici *acquis* pro oblast *životního prostředí*. Hlavním vývojem bylo zejména přijetí zákona o posuzování vlivů na životní prostředí. Je třeba zlepšit koordinaci mezi příslušnými vládními orgány, se zvláštním důrazem na důsledky probíhajícího procesu decentralizace.

V oblasti *spravedlnosti a vnitra* bylo dosaženo pokroku zejména ve sbližování vízové politiky, migrační politiky a v posilování právního rámce pro policejní a soudní spolupráci. Přijetí vysoce kvalitního Schengenského akčního plánu patří k pozitivním vývojovým událostem. Nicméně je nutné další významné úsilí k implementaci vládních politik boje s organizovaným zločinem a kriminalitou "bílých límečků", a to prostřednictvím účinných strategií policejní kontroly a pomocí organizačních opatření. Pokud jde o pohraniční kontrolu, zatímco se zlepšily kontroly na oficiálních přechodech, jsou stále velké obtíže při zachycování ilegálních přistěhovalců, zejména na zelené hranici se Slovenskem.

Bylo dosaženo vysokého stupně kompatibility s *acquis* v oblasti *cel*, přestože by ještě měla být přijata novela celního zákona, a byla zlepšena operační kapacita. Nicméně je třeba učinit další opatření k zajištění plné funkčnosti informačních systémů (IT systémů) kompatibilních s ES před vstupem.

Pokud jde o *finanční kontrolu*, byl učiněn pokrok v harmonizaci legislativy, pokud jde o veřejnou vnitřní finanční kontrolu a vnější kontrolu, ačkoliv je třeba dalšího úsilí k vybudování komplexního systému kontroly.

Celkově lze říci, že *správní kapacita* České republiky je posilována. Úsilí v tomto směru musí pokračovat, zejména v případě zemědělství, životního prostředí, regionální politiky a pohraniční kontroly. Další úsilí je třeba podniknout pro vybudování nezbytné administrativní kapacity pro spolehlivé (průhledné), efektivní a kontrolovatelné řízení fondů ES.

Byla přijata opatření ve velké většině priorit Přístupového partnerství a celkově bylo dosaženo uspokojivého pokroku při plnění těchto priorit. Krátkodobé priority týkající se jednotného trhu byly vcelku splněny, ačkoli je v některých oblastech nutné přijmout další opatření. Omezeného pokroku bylo dosaženo v oblasti daní. Částečně byly splněny priority týkající se zemědělství, životního prostředí a spravedlnosti a vnitra.

Pokud jde o střednědobé priority, byly ve velké míře splněny ty, jež se týkají jednotného trhu, kromě oblasti veřejných zakázek. Priority v oblastech hospodářské a měnové unie a daní nebyly splněny. Určitého pokroku bylo dosaženo při plnění střednědobých priorit ve zbývajících oblastech, jež byly většinou částečně splněny.

C. Závěr³⁴

Ve svém Posudku z roku 1997 dospěla Komise k závěru, že Česká republika splnila politická kritéria. Od té doby země učinila značný pokrok v další konsolidaci a prohlubování stability svých institucí zaručujících demokracii, vládu práva, lidská práva a respektování a ochranu menšin. V uplynulém roce byla v tomto směru učiněna další opatření. Česká republika i nadále plní kodaňská politická kritéria.

Vláda rovněž podnikla kroky ke zlepšení fungování centrální a regionální správy. Nicméně je politováníhodné, že Česká republika nadále postrádá zákon o státní službě pro svou veřejnou správu, který je zásadní pro zajištění její nezávislosti, profesionality a stability.

Došlo k výraznému zrychlení reformy soudnictví. Práce v oblasti občanského práva dobře pokročila, zatímco nadále pokračuje úsilí v oblasti trestního práva, jakož i organizace soudů a samosprávy soudnictví. Zejména byla schválena radikální reforma zákona o trestním řízení, jejímž cílem je zvýšit schopnost účinného vyšetřování a efektivní předkládání případů k projednání soudu.

Bylo podniknuto několik dalších opatření v boji proti korupci a hospodářské kriminalitě. Nicméně korupce a hospodářská kriminalita nadále budí vážné znepokojení, což dokládá vládní zpráva, jež žádá podporu politických sil v řešení tohoto problému.

Česká republika upevnila svoji vnitřní institucionální strukturu na poli lidských práv. Nicméně je zapotřebí vynaložit zvýšené úsilí v boji proti přetrvávajícímu obchodování se ženami a dětmi.

Značné úsilí česká vláda vynaložila co se týče Romů a ostatních menšin. Zapotřebí jsou nicméně další opatření v boji s rozšířenou diskriminací v souladu s politikou vlády vůči Romům z června 2000. Centrální vláda musí zajistit, aby všechny úrovně státní správy, včetně úrovně krajské a místní, plně dodržovaly a uplatňovaly existující legislativu týkající se práv menšin a aby byly k dispozici finanční zdroje nezbytné pro tyto účely.

Určitý pokrok byl dosažen v plnění priorit Přístupového partnerství, avšak je nezbytné pokračující úsilí. Vláda předložila Parlamentu návrh *zákona o státní službě*, nebyl však přijat a implementace rozsáhlé reformy proto nebyla zahájena. Pokračující a povzbudivý pokrok byl učiněn v oblasti *reformy soudnictví*. Většina úloh obsažených ve vládním usnesení z roku 1997 týkajícího se *Romů* byla splněna a vláda přijala dlouhodobou politiku ve vztahu k *Romům*. Je však zapotřebí vynaložit další úsilí k zajišťování implementace opatření k boji proti diskriminaci.

Česká republika je fungující tržní ekonomikou. Za předpokladu, že pokročí ve střednědobé fiskální konsolidaci a dokončí implementaci strukturálních reforem, měla by být schopna vyrovnat se s konkurenčními tlaky a tržními silami uvnitř Unie v blízké době.

Došlo ke všeobecnému zlepšení makroekonomického výkonu. Došlo k obnovení a posílení růstu při zachování příznivého vývoje inflace. Usiluje se o zvýšení průhlednosti veřejných účtů. Trvale vysoké domácí a zejména zahraniční investice uvedly v pohyb zásadní restrukturalizaci a způsobily vysoký růst produktivity v podnikovém sektoru. Dalšího pokroku bylo dosaženo v restrukturalizaci bank a privatizace tohoto sektoru je dokončena.

³⁴ Viz "Rozšíření musí být úspěšné: Strategický dokument a Zpráva EK o pokroku směrem k přistoupení v každé z kandidátských zemí"; COM (2001) 700.

Nicméně se zvětšil deficit běžného účtu a značně narostl schodek státního rozpočtu, což bylo způsobeno jednorázovými výdaji souvisejícími s transformací a s vývojem hospodářského cyklu. Kromě toho stále není zajištěna udržitelnost veřejných financí ve střednědobém horizontu. Nezbytná jsou další zlepšení právního rámce vstupu na trh a opuštění trhu, stejně jako energická implementace kvalitních norem finančního sektoru. Úřady budou muset po restrukturalizaci bank obnovit proces likvidace špatných úvěrů. Jejich snahy privatizovat či restrukturalizovat zbývající velké podniky, které se nacházejí ve vlastnictví státu, musí být prováděny aktivně, aby došlo k posílení řízení a výkonnosti podniků.

Česká republika vykonala další výrazný pokrok v široké řadě kapitol *acquis*. Pokračující úsilí je však nezbytné ve řadě oblastí. Rovněž došlo k pokroku při posilování administrativní kapacity, který však je nadále narušován absencí právního rámce pro veřejnou správu.

Přizpůsobování *jednotnému trhu* všeobecně dobře pokročilo, i když je potřeba zaplnit přetrvávající mezery. K pokroku došlo v oblasti volného pohybu zboží, s výjimkou veřejných zakázek, a instituce odpovědné za standardizaci a certifikaci nadále fungují dobře. Co se týče volného pohybu osob, transpozice musí být zrychlena, zejména v oblasti vzájemného uznávání profesních kvalifikací. V oblasti volného pohybu služeb je třeba dosáhnout souladu s *acquis* finančních služeb. Byla posílena kapacita Komise pro cenné papíry, přestože silnější regulační pravomoci by byly vítány ke zdokonalení dohledu nad finančními službami. V oblasti volného pohybu kapitálu je zapotřebí zrušit stávající anonymní bankovní účty.

Co se týče *soutěže*, je nyní legislativa převážně v souladu s *acquis* a vynucování práva v protimonopolní oblasti a oblasti státních subvencí je celkem dobré. Pokud jde o posledně jmenované, musí být předvedeno přísné a průhledné vynucování práva v ocelářském sektoru a sektoru finančních služeb. Úřad na ochranu hospodářské soutěže má celkově dostatek zaměstnanců a jsou dobře vyškoleni. Pokud jde o *právo společností* je dosažen vysoký stupeň kompatibility s *acquis*; avšak musí být dále posilována vynucovací a monitorovací kapacita příslušných orgánů v oblasti ochrany duševního vlastnictví, jako např. celních orgánů, policie, soudů a obchodní inspekce.

V oblasti *hospodářské a měnové unie* celkově byla přijata významná část *acquis*, avšak je zapotřebí dalšího úsilí pro dokončení harmonizace ve věci nezávislosti centrální banky. Pouze omezený pokrok byl učiněn v oblasti *daní*, a řada důležitých problémů musí být řešena při sbližování sazeb DPH a spotřebních daní. Rovněž je zapotřebí konkrétnějšího pokroku pro zajištění řádného a účinného fungování správy daní k okamžiku vstupu.

K malému pokroku došlo v poslední době v oblasti *telekomunikací*, přestože celkové sladění je uspokojivé. Musí být splněny technické podmínky, jež umožní plánovanou liberalizaci. Došlo k výraznému legislativnímu sblížení v oblasti audiovizuální politiky.

Další pokrok byl učiněn v oblastech *sektorových* politik. V oblasti dopravy byla dále sladěna legislativa silniční dopravy a Česká republika se stala členem Sdružených leteckých úřadů. Nedošlo však k výraznějšímu pokroku v železniční dopravě. V energetice došlo k značnému pokroku v přípravě ke vstupu na vnitřní energetický trh s elektřinou a plynem. V oblasti průmyslové politiky je zapotřebí obnovení tempa restrukturalizace podniků.

V oblasti *ekonomické a sociální soudržnosti* pokračoval pokrok v transpozici práva. V oblasti sociálních zabezpečení a zaměstnanosti pokročilo sbližování v oblastech rovného zacházení, pracovního práva a zdraví a bezpečnosti při práci. V oblasti regionální politiky byl dále

doplňován právní rámec pro budoucí implementaci strukturálních fondů. Je však zapotřebí dalšího úsilí pro zajištění toho, že zodpovědné správní orgány budou plně funkční, vyškolené a dobře koordinované, aby byly připraveny na implementaci strukturálních fondů k datu vstupu.

V *zemědělství* došlo k dobrému legislativnímu pokroku ve fyto-sanitární oblasti. Nicméně je potřeba další činnosti na sbližování, například ve veterinární oblasti, napříč celou řadou otázek této rozsáhlé komunitární politiky. Dobrého pokroku bylo dosaženo při zakládání Státního zemědělského intervenčního fondu. Je však zapotřebí dalšího úsilí, zejména při reorganizaci Ministerstva zemědělství.

Dobrého pokroku bylo dosaženo v transpozici *environmentálního acquis*. Důležitým krokem bylo zejména přijetí zákona o posuzování vlivů na životní prostředí. Je potřeba zdokonalit koordinaci mezi příslušnými vládními úřady, se zvláštním důrazem na důsledky probíhajícího procesu decentralizace.

V oblasti *spravedlnosti a vnitra* bylo dosaženo pokroku zejména ve sladování vízové politiky, migrační politiky a v posílení právního rámce pro spolupráci policie a soudů. Kladným vývojem je přijetí vysoce kvalitního schengenského akčního plánu. Je však zapotřebí dalšího značného úsilí pro implementaci vládních politik v oblastech boje s organizovaným zločinem a hospodářskou kriminalitou (kriminalitou "bílých límečků") prostřednictvím efektivních policejních strategií a organizačních opatření. V oblasti hraničních kontrol došlo ke zlepšení kontrol na oficiálních hraničních přechodech, avšak přetrvávají závažné potíže se zachytáváním ilegálních imigrantů, zejména na zelené hranici se Slovenskem.

Bylo dosaženo vysoké úrovně kompatibility s *acquis* v oblasti cel, přestože zbývá schválit novela celního zákona, a byla zdokonalena operační kapacita. Nicméně je zapotřebí dalšího úsilí k zajištění plné funkčnosti informačních systémů (IT-systémů) kompatibilních se systémy ES před vstupem.

V oblasti *finanční kontroly* byl učiněn pokrok v legislativním sbližování týkajícím se vnitřní finanční kontroly a externího auditu, je však zapotřebí dalšího úsilí k vyvinutí komplexního systému kontroly.

Celkově lze říci, že *administrativní kapacita* České republiky je posilována a je zapotřebí setrvat v úsilí vyvíjeném tímto směrem, zejména pak v zemědělství, ochraně životního prostředí, v regionální politice a v ochraně hranic. Dalšího úsilí je zapotřebí rovněž pro zavedení nezbytné administrativní kapacity pro jasné, účinné a kontrolovatelné spravování fondů ES.

Byla přijata opatření ve velké většině priorit Přístupového partnerství a celkově bylo dosaženo uspokojivého pokroku při plnění těchto priorit. Krátkodobé priority týkající se jednotného trhu byly vcelku splněny, ačkoli je v některých oblastech nutné přijmout další opatření. Omezeného pokroku bylo dosaženo v oblasti daní. Částečně byly splněny priority týkající se zemědělství, životního prostředí a spravedlnosti a vnitra.

Pokud jde o střednědobé priority, byly ve velké míře splněny ty, jež se týkají jednotného trhu, kromě oblasti veřejných zakázek. Priority v oblastech hospodářské a měnové unie a daní nebyly splněny. Určitého pokroku bylo dosaženo při plnění střednědobých priorit ve zbývajících oblastech, jež byly většinou částečně splněny.

D. Přístupové partnerství a Národní program přípravy ČR na členství v EU: Souhrnné hodnocení

Cílem Přístupového partnerství je vytvořit jednotný rámec pro:

- prioritní oblasti pro další práci definovanou v Pravidelné zprávě Komise;
- finanční prostředky, které jsou k dispozici pro pomoc kandidátským zemím v realizaci těchto priorit
- podmínky, za kterých bude tato pomoc realizována.

Každá kandidátská země byla vyzvána, aby přijala Národní program pro přijetí *acquis*. Tento program určuje, jakým způsobem bude daná kandidátská země plnit Přístupové partnerství. Dále stanoví harmonogram realizace priorit Partnerství a způsob jejich implementace, co se týká lidských a finančních zdrojů. Jak Přístupové partnerství, tak Národní programy pro přijetí *acquis* jsou pravidelně revidovány, aby byl zmapován dosažený pokrok a aby mohly být vytyčeny nové priority.

1. Přístupové partnerství

V následujícím hodnocení jsou hlavní podtitulky vyznačeny tučně; další klíčové pojmy převzaté z Přístupového partnerství jsou zvýrazněny kurzívou³⁵.

Krátkodobé priority

Politická kritéria: Většina úloh obsažených ve vládním usnesení z roku 1997 týkajících se *romské problematiky* byla splněna. Meziresortní komise pro romské záležitosti každoročně vydává zprávu o dosaženém pokroku a o zbývajících opatřeních. Celkově bylo dosaženo uspokojivého pokroku, zejména v oblasti vzdělávání. Méně úspěšný byl boj proti protiromským předsudkům a za vytvoření pracovních příležitostí. Souhrnem lze říci, že ke splnění této priority se podnikají se další kroky a že **tato priorita byla částečně splněna**.

Ekonomická kritéria: Pokroku bylo dosaženo při *restrukturalizaci bankovního sektoru*, neboť privatizace tohoto sektoru byla zcela dokončena. Objem *nedobytných pohledávek* je stále velmi velký. Konsolidační banka byla reorganizována na agenturu s cílem urychlit prodej těchto pohledávek na trhu. Pokud jde o průmysl *výroby oceli*, vláda má ještě dohodnout s Komisí plán restrukturalizace. Novela zákona o bankrotu z r. 2000 má pouze omezený dopad. V současné době se připravuje další zákon o bankrotu. Souhrnem lze říci, že v této prioritě bylo dosaženo určitého dalšího pokroku a že **tato priorita byla částečně splněna**.

Vnitřní trh

V oblasti *práv duševního a průmyslového vlastnictví* je přibližování dokončeno. Dále musí být posílena schopnost příslušných úřadů implementovat, prosazovat a monitorovat tuto problematiku. **Tato priorita byla ze značné části splněna.**

³⁵ Podrobněji o krátko- a střednědobých prioritách ustavených v Přístupovém partnerství 1999 viz Rozhodnutí Rady 1999/858/EK, Úř. věstník č. L 335, 28/12/1999, str. 55-60.

Legislatura v oblasti *obchodního práva* se nyní do značné míry shoduje s *acquis*. **Tato priorita byla splněna.**

Legislatura v oblasti *ochrany údajů* je nyní z velké části v souladu s *acquis*. Byl založen nezávislý dozorcí orgán. Tento orgán, Úřad na ochranu osobních *údajů*, nyní potřebuje čas, aby se projevila jeho účinnost. **Tato priorita byla splněna.**

V oblasti *volného pohybu zboží* učinila Česká republika v souladu s Přístupovým partnerstvím z r. 1999 významný pokrok v přiblížení k *acquis*. Celková úroveň správní kapacity regulačních orgánů je dobrá. **Tato priorita byla splněna.**

V oblasti *volného pohybu kapitálu* je liberalizace téměř dokončena, i když přetrvávají určitá omezení, zejména omezení týkající se nákupu nemovitostí osobami bez trvalého pobytu, a omezení přímých zahraničních investic v letecké dopravě. Pokud jde o praní špinavých peněz, bylo zrušeno zakládání nových anonymních bankovních účtů, avšak stávající anonymní účty dosud nebyly zrušeny. Při plnění této priority bylo dosaženo dalšího pokroku. **Tato priorita je nadále plněna částečně.**

V oblasti *volného pohybu služeb* posílila Komise pro cenné papíry svou správní kapacitu. Její právní základ však musí být posílen, aby došlo k posílení její nezávislosti a k vyjasnění kompetencí. **Tato priorita byla splněna částečně.**

Hospodářská soutěž: Výrazný pokrok byl učiněn při řešení důležitých úkolů uváděných Přístupovým partnerstvím z r. 1999. **Tato priorita byla splněna.**

Telekomunikace: Nebylo dosaženo pokroku při rozvoji tržních podmínek pokud jde o termíny zavedení "volného výběru operátora" a "přenositelnosti čísel". Je též zapotřebí posílit nezávislost regulačního úřadu. **Tato priorita je plněna i nadále pouze částečně.**

Audiovizuální oblast: Při přibližování k *acquis* byl zaznamenán velmi výrazný pokrok. **Tato priorita byla splněna.**

Daně: Došlo k částečnému přiblížení k *acquis*, avšak řada oblastí nebyla ještě plně uvedena v soulad s *acquis*. Česká republika se také rozhodla odložit *uzavření bezcelních obchodů* na státních hranicích a zrušila tak své dřívější rozhodnutí učinit tak do 31. prosince 2001. **Při plnění této priority bylo dosaženo omezeného pokroku.**

Zemědělství

Výrazného pokroku je bylo nadále dosaženo v oblasti přípravných opatření pro uplatnění *Společné zemědělské politiky* a politiky rozvoje venkova a v přiblížení fytosanitární legislativy. V oblasti *veterinárního lékařství* je zapotřebí vyvíjet další úsilí při dokončení přibližování legislativy a zlepšení kontrolních opatření. Malého pokroku bylo dosaženo při modernizaci *mlékáren a masokombinátů*. Priorita modernizace závodů nebyla splněna. Bylo dosaženo značného pokroku při harmonizaci *identifikačního systému dobytka*. Práce však dosud nebyla dokončena. Při plnění této priority bylo dosaženo dalšího pokroku. **Priorita byla částečně splněna.**

Zaměstnanost a sociální záležitosti

Výraznějšího pokroku bylo dosaženo při tvorbě a uplatňování *národní strategie zaměstnanosti*, která je v souladu se strategií Evropské unie. Ve věci *sociálního dialogu* došlo k dosažení uspokojivého pokroku při posílení tohoto dialogu na podnikové úrovni. Musí však dojít k dalšímu posílení na odvětvové úrovni. Při plnění této priority bylo dosaženo dalšího pokroku. **Tato priorita byla z větší části splněna.**

Životní prostředí

Výraznějšího pokroku bylo dosaženo v přiblížení legislativy, ačkoliv existují určité mezery, zejména v *oblasti ochrany ovzduší, ochrany před průmyslovým znečištěním a jeho omezování* a v *oblasti ochrany přírody*. Další úsilí je zapotřebí vynaložit na vytvoření *investiční strategie* v oblasti životního prostředí. Byl přijat *zákon o posuzování vlivů na životní prostředí*. **Tím tedy byla tato priorita z části splněna.**

Spravedlnost a vnějšek

V oblasti *kontroly hranic* bylo dosaženo pokroku zdokonalením kontrol na oficiálních hraničních přechodech a v přípravě pro *Schengenský informační systém*, ačkoliv v praxi přetrvávají obtíže ohledně readmise a vypovězení ze země. Co se týká udělování *azylu*, byl učiněn významný pokrok ustavením nezávislé druhé odvolací instance. V oblasti *migrace* došlo k dalšímu přiblížení legislativy týkající se pobytu cizinců. *Organizovaný zločin a korupce* představují pro úřady nadále závažný problém. Pokroku bylo dosaženo v přiblížení legislativy u mezinárodních konvencí a ve vedení trestního stíhání v případech závažné trestné činnosti. V oblasti *praní špinavých peněz* začalo posilování orgánů činných v trestním stíhání. Počet žalob a odsouzení je však stále nízký. Při plnění této priority bylo dosaženo pokroku a tato **priorita byla částečně splněna.**

Zlepšování správních kapacit a výkonnosti soudnictví včetně správy a kontroly fondů Evropské unie

Vláda předložila Parlamentu návrh zákona *o státní službě*. Parlament jej však neschválil a proto rozsáhlá reforma nezačala. I když byly mezitím podniknuty určité konkrétní kroky, **bylo při plnění této priority dosaženo pouze malého pokroku.**

Stálý a povzbudivý pokrok prodělala *reforma soudnictví*. Konkrétně byly schváleny novely trestního řádu a zákona o soudních exekutorech. Rovněž započalo snižování počtu nevyřízených případů. Určitých zlepšení bylo dosaženo při vytváření administrativní podpory soudů. Nicméně je třeba vyvíjet další úsilí, zejména v samosprávě soudnictví a vzdělávání soudců. **Tato priorita byla splněna částečně.**

V *kontrole financí* bylo dosaženo pokroku jak v oblasti vnějšího, tak vnitřního auditu. V oblasti **veřejné vnitřní finanční kontroly (PIFC)** představuje přijetí základního právního rámce krok vpřed při tvorbě komplexního systému PIFC. **Tato priorita byla splněna částečně.**

Programy PHARE, ISPA a SAPARD: Byly vytvořeny Národní plán rozvoje a Plán rozvoje venkova; oba plány byly předloženy Komisi. Došlo k přiblížení *acquis* vytvořením zákona o dopadu na životní prostředí. Agentura EIA pracuje v rámci programu ISPA. I když je

legislativní rámec pro zadávání veřejných zakázek dobře propracovaný, musí být aplikován důsledněji. Musí být akreditována agentura SAPARD. Při plnění této priority bylo dosaženo dalšího pokroku. **Tato priorita byla splněna částečně.**

Střednědobé priority

Politická kritéria: Vláda schválila novou překlenující a dlouhodobou politiku přístupu k Romům a dala k dispozici některé další zdroje. Je však zapotřebí vynaložit další úsilí při uplatňování opatření v boji proti diskriminaci. **Tato priorita byla splněna částečně.**

Ekonomická kritéria: Bylo realizováno několik podpůrných programů pro MSP. Nedošlo však k výraznějšímu pokroku v privatizaci průmyslu a liberalizaci veřejně prospěšných služeb. Předvstupní finanční dohled je prováděn uspokojivě. Reforma zdravotnictví a penzijního systému však pokračuje pouze pomalu. **Tato priorita byla splněna pouze v omezeném rozsahu.**

Vnitřní trh

Veřejné zakázky: Došlo k určitému pokroku v přiblížení, avšak musí být zrušena národní preferenční věta. Dále jsou určité potíže s respektováním stávající legislativy. **Tato priorita byla splněna v omezeném rozsahu.**

Duševní a průmyslové vlastnictví: Přibližování legislativy je z velké části dokončeno. Musí dojít k dalšímu posílení kapacity příslušných úřadů při realizaci, uplatňování a kontrole. **Tato priorita byla splněna téměř úplně.**

Ochrana údajů: Legislativa je v současné době téměř zcela v souladu s *acquis*. Došlo k ustavení nezávislého dozorčího orgánu. Tento orgán, Úřad pro ochranu osobních údajů, nyní potřebuje čas k vykázání efektivity své práce. **Tato priorita byla splněna.**

Volný pohyb zboží: Přiblížení výrazně pokročilo schválením rámcových opatření, jako je například legislativa pro technické požadavky, ochranu veřejného zdraví, bezpečnost výrobků a značné množství odvětvových opatření. Přetrvávají však určité nedostatky, například v oblasti lékařských zařízení a potravin. Dosud nebylo plně harmonizováno schvalování léčiv. Úroveň výkonnosti administrativy je vcelku dobrá, je však zapotřebí pokračovat ve zdokonalování infrastruktur v oblastech cel a v kontrole trhu, v účinné spolupráci příslušných orgánů a v bezpečnostních kontrolách výrobků na vnějších hranicích. **Tato priorita byla z velké části splněna.**

Volný pohyb osob: Bylo dosaženo pouze omezeného pokroku ve vzájemném uznávání profesních kvalifikací. **Tato priorita nebyla splněna.**

Volný pohyb služeb: Přibližování legislativy pojišťovnictví je poměrně pokročilé, avšak nebyl vytvořen nezávislý dozorčí orgán. **Tato priorita byla splněna částečně.**

Hospodářská soutěž: Bylo dosaženo výrazného pokroku při uplatňování v praxi. Musí však být zajištěno přísné uplatňování pravidel pro poskytování státních subvencí, zejména v průmyslu výroby oceli a ve finančnictví. Musí být vytvořena antimonopolní legislativa. **Tato priorita byla splněna částečně.**

Telekomunikace: Musí být zdokonalen systém udělování pásem. **Tato priorita byla splněna částečně.**

Daně: V přiblížení režimu DPH nedošlo k výraznějšímu pokroku. Modernizace struktur státní správy je zatím pouze v přípravné fázi. **Tato priorita nebyla splněna.**

Ochrana spotřebitele: Výrazný pokrok představují opatření, jako je zákon o bezpečnosti výrobku, nový koncept spotřebitelské politiky a trvalé zvyšování výkonnosti dozorčích orgánů. Je třeba provést další opatření pro dokončení přibližování legislativy (například v oblasti reklamy a záruky). Také zlepšení koordinace a přerozdělení zdrojů respektující nové rozdělení pravomocí dále posílí účinnost státní správy. **Tato priorita byla z velké části splněna.**

Cla: V oblasti cel bylo dosaženo vysoké úrovně slučitelnosti s *acquis*. Na poli správní a operační kapacity Česká republika i nadále dosahuje významného pokroku. V boji proti korupci byl vytvořen návrh Akčního plánu integrity České celní správy. Musí však být posílena spolupráce s orgány činnými v trestním řízení. **Tato priorita byla z větší části splněna.**

Hospodářská a měnová unie

Přiblížení k *acquis* ve věci nezávislosti České národní banky je neúplné v mnoha zásadních aspektech. Zejména důvody k odvolání členů Bankovní rady České národní banky nezaručují zcela jejich osobní nezávislost; definice nezávislosti instituce je nedostatečná; konzultační procedury týkající se směnného kurzu a plánované míry inflace nejsou v souladu s principy nezávislosti instituce; schvalování samostatného "provozního a investičního rozpočtu" Poslaneckou sněmovnou by mohlo kolidovat s finanční nezávislostí ČNB. **Tato priorita nebyla splněna.**

Zemědělství

Celkově lze říci, že bylo dosaženo významného pokroku v přiblížení legislativy a v ustavení struktur implementujících Společnou zemědělskou politiku. V tomto úsilí je však zapotřebí vytrvat ve všech oblastech *acquis*. Zejména v oblasti realizace organizací společného trhu není v současné době Státní zemědělský intervenční fond rovnocenným ekvivalentem intervenčních agentur Evropské unie a před vstupem jej bude třeba reformovat. V oblasti veterinárního lékařství je zapotřebí další legislativní práce k zajištění sladění zákonodárství v oblasti péče o zvířata, pravidel týkajících se dovozu z třetích zemí a veterinárního dohledu. Dosud nebyl realizován plán modernizace masného a mlékárenského průmyslu. **Tato priorita byla splněna částečně.**

Energetika

Byl přijat program liberalizace trhu, který bude uskutečňován od ledna 2002. Plánovaná liberalizace trhu s elektrickou energií je v souladu s *acquis*. Liberalizace trhu s plynem bude v souladu s *acquis* až od ledna 2005.

V oblasti jaderné bezpečnosti zpráva Atomic Questions Group z roku 2001 doporučuje opatření týkající se dokončení hodnocení barbotážního systému JE Dukovany dozorem a dvě specifická opatření k zajištění bezpečného provozu JE Temelín, tj. ochrana proti prasknutí vysokoenergetického potrubí a následnému poškození parního potrubí a potrubí napájecí vody a kvalifikace bezpečnostních a pojišťovacích ventilů.

Státní úřad pro jadernou bezpečnost má v oblasti své působnosti dobrou znalost problematiky Evropské unie a je členem Pracovní skupiny jaderných dozorů (NRGW). SÚJB řádně plní své funkce v kontextu se zkušebním provozem JE Temelín. Celkově lze říci, že dohled nad jadernou energetikou v České republice je srovnatelný se západoevropskou praxí.

Energetický zákon připravuje český trh s elektrickou energií a plynem pro vnitřní trh Evropské unie, avšak přetrvávají určité problémy týkající se plynu. Ceny energie neodrážejí uvízlé náklady. Byl založen Energetický regulační úřad, který se začíná ujímat své funkce.

Požadavky na nouzové zásoby ropy jsou trvale přibližovány požadavkům *acquis*. Malého pokroku bylo dosaženo ve zvyšování energetické účinnosti.

Při plnění této priority byly podniknuty další kroky. Tato priorita byla z větší části splněna.

Doprava

Byl učiněn významný pokrok v oblasti legislativy, zejména pak v silniční dopravě. V oblasti železniční dopravy jsou nezbytné další podstatné legislativní změny. Musí být posílena správní kapacita zejména v oblasti silniční dopravy. V letecké dopravě musí být uplatněno nezávislé přidělování slotů a musí být vytvořen nezávislý úřad pro vyšetřování leteckých nehod. **Tato priorita byla splněna částečně.**

Zaměstnanost a sociální záležitosti

Obecně lze říci, že přibližování legislativy značně pokročilo. Uplatňování legislativy v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a veřejného zdraví však musí být posíleno a v oblastech, kde byla přijata nová legislativa, například rovné příležitosti, uplatňování legislativy teprve čeká na první vyhodnocení. **Tato priorita byla splněna částečně.**

Ekonomická a sociální soudržnost

Regionální politika doznala výrazného zlepšení. Nyní je založena na národní Strategii pro regionální rozvoj. Tato strategie rovněž definuje cíle a nástroje podpory, které odpovídají praxi Evropské unie. Nicméně je zapotřebí vynaložit další značné úsilí při zakládání efektivně fungujících orgánů, které budou Strukturální fondy realizovat. **Tato priorita byla splněna částečně.**

Životní prostředí

Česká republika dosáhla výrazného pokroku v přibližování legislativy legislativě Společenství. Přibližování a uplatňování této legislativy však musí být dokončeno v oblastech

ochrany ovzduší, omezování průmyslového znečištění a ochrany přírody. Dále existují mezery týkající se realizačních a vynucovacích prostředků sekundární legislativy.

Další kroky je zapotřebí podniknout ve věci správní kapacity. Zde je potřeba posílit spolupráci a koordinaci mezi různými vládními orgány. Proces decentralizace státní správy České republiky přináší důležité úkoly na poli realizace *acquis* pro oblast životního prostředí. **Tato priorita byla splněna částečně.**

Soudnictví a vnitřní věci

Orgány činné v trestním řízení a *soudnictví* byly významně zdokonaleny zejména díky reformě Trestního řádu a příslušným organizačním změnám. To by mělo přinést zvýšení vyšetřovací kapacity a předkládání případů soudům. Vynakládá se úsilí na zvyšování kvalifikace, zlepšování vybavenosti a administrativní podpory soudnictví. V tomto úsilí je třeba dál pokračovat. Musí být zintenzivněno úsilí orgánů činných v trestním řízení ve zdokonalení koordinace. Hlavním problémem boje s *organizovaným zločinem* je nedostatek koordinovaného multidisciplinárního přístupu. Účinnost jednání policie je omezována absencí přiměřené odborné přípravy, nedostatkem lidských a materiálních zdrojů a kariérního postupu. Česká republika dále přiblížila svůj vízový režim, aby zajistila úplnou shodu před vstupem do EU. Novela zákona o pobytu cizinců rovněž zlepšila podmínky pro udělování víz. **Tato priorita byla splněna částečně.**

Posílení výkonnosti státní správy a soudnictví včetně správy a kontroly fondů EU:

V oblasti *finanční kontroly* byl personálně posílen příslušný odbor Ministerstva financí. Byla vytvořena speciální jednotka při Národním fondu. Personálně byl posílen NKÚ. Je však nezbytné vytvořit další instituci, aby byl vytvořen komplexní a spolehlivý systém finanční kontroly. **Tato priorita byla splněna částečně.**

Reforma soudnictví je v pohybu. Bylo dosaženo některých cenných úspěchů. Rekodifikace občanského práva vcelku výrazně pokročila. Pokračuje úsilí o rekodifikaci trestního práva a reorganizace soudů a zavedení samosprávy soudnictví. Svou činnost zahájily v Praze, Olomouci a Brně specializované složky boje proti korupci a hospodářské trestné činnosti při vrchních státních zastupitelstvích. **Tato priorita byla splněna částečně.**

Celkově lze říci, že Česká republika učinila značný pokrok v oblasti *statistiky*. Český statistický úřad funguje dobře, i když jsou nezbytná další zlepšení. Úřad se připravuje na přijetí do EU. Legislativa je ve všem podstatném v souladu s *acquis*. Administrativní struktury potřebné k realizaci a uplatňování *acquis* jsou z větší části k dispozici, avšak lidské a finanční zdroje ČSÚ musí být posíleny, aby Úřad mohl uspokojit zvýšenou potřebu strukturovaných údajů v souladu s *acquis*. **Tato priorita byla z velké části splněna.**

2. Národní program přípravy ČR na členství v EU

Vláda České republiky předložila "Národní program přípravy ČR na členství v EU" pro rok 2001 dne 25. června 2001. (Pozn. editora překladu: Jedná se o anglickou verzi; českou verzi vláda schválila v květnu 2001).

Stručné shrnutí Národního programu představuje tento dokument v kontextu pokračující předvstupní strategie a navazuje na Národní program 2000, Přístupové partnerství 1999 a na Pravidelnou zprávu 2000. (*Za r. 2001 nebyl "Executive Summary" Českou republikou přeložen – pozn. editora překladu*).

Celková prezentace je dobře a jasně členěná, což umožňuje získat přehled o velkém množství informací obsažených ve Zprávě. Každá kapitola má jednotnou strukturu včetně přehledných tabulek, které uvádějí cíle jednotlivých politik, nástroje k jejich dosažení, odpovědné orgány a časový rámec. Tyto tabulky se týkají legislativních i nelegislativních úkolů. Posledně zmíněné úkoly se vztahují k implementaci a do jisté míry i k posílení správní kapacity.

Kvalita informací je obecně dobrá, přičemž došlo k určitým zlepšením. Nelegislativní úkoly přípravy na členství však vcelku nejsou dostatečně adresné. Je zapotřebí provést hlubší analýzy a naplánovat vhodná opatření.

Pokud jde o finanční plánování, rozpočtové požadavky na realizaci "Národního programu přípravy ČR na členství v EU" byly opět vzaty v úvahu při diskusi o rozpočtu na rok 2001 v Parlamentu České republiky. Toto je konkrétní krok směrem k posílení Národního programu jako nástroje při plánování zdrojů. Finanční odhady by však pro posouzení adekvátnosti vyžadovaly další zpřesnění. Kromě toho je odhad finančních nákladů proveden pouze pro rok 2002. Česká republika stanovila pro účely vnitřního plánování referenční datum vstupu na 1. leden 2003.

Některé klíčové kapitoly potřebují další zlepšení. Kapitola Zemědělství disponuje kvalitními informacemi a podrobně popisuje úkoly, jež je zapotřebí vykonat, jsou zde však i nedostatky, např. není zmíněna modernizace masného a mlékárenského průmyslu. V kapitole Regionální politika jsou k dispozici kvalitní informace o již uskutečněných opatřeních, avšak méně detailů je uvedeno k úkolům, které je teprve třeba vykonat. V kapitole Životní prostředí jsou kvalitně zpracované legislativní aspekty, ale je zde příliš málo informací o metodách ke zvýšení výkonnosti administrativy. Kapitola Spravedlnost a vnějšek vykazuje nedostatečně koherentní přístup. Zatímco podkapitoly jsou zpracovány v určitém rozlišení detailů, chybí naznačení priorit a argumentace zdůvodňující potřebu zdokonalení spolupráce zúčastněných orgánů.

Závěry Pravidelné zprávy jsou systematictěji vzaty v úvahu v Národním programu jako celku (byť některé z výše zmíněných kapitol neodkazují na Zprávu přímo). Celkově lze konstatovat, že priority Přístupového partnerství za rok 1999 byly osloveny.

Národní program 2001 potvrdil dobrou úroveň dosaženou v roce 2000. Nicméně, stejně jako loni, je zapotřebí vynaložit další úsilí zvláště v souvislosti s posílením správní kapacity, finančními odhady a stanovením střednědobých priorit. Dále Národní program stále ještě dostatečně nekoordinuje různé nástroje používané pro přípravu na členství v různých oblastech *acquis*.